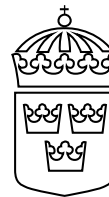

Regeringens proposition

2024/25:50

Riksbankens finansiering

Prop.
2024/25:50

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 14 november 2024

Ulf Kristersson

Elisabeth Svantesson
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att utrymmet för Riksbanken att till riksdagen göra en framställning om återställning av det egna kapitalet ska formuleras som en möjlighet i stället för en skyldighet och att orealiserade vinster på värderegleringskonton, utom det konto som avser guld, ska beaktas fullt ut vid återställning av Riksbankens eget kapital.

I propositionen föreslås också att om Riksbankens eget kapital understiger målnivån för det egna kapitalet, ska Riksbanken få kräva att en andel av ett kreditinstituts inlåning och skuldförbindelser ska motsvaras av företagets inlåning i Riksbanken. Kravet ska gälla samtliga svenska kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut, dvs. kreditinstitut som bedriver verksamhet i Sverige. Summan av de totala andelarna ska som mest få motsvara ett belopp som innebär att summan av det egna kapitalet och inlåningen och värdet av eventuella kassakrav motsvarar målnivån för Riksbankens eget kapital.

I EU:s finalitydirektiv finns regler om godkännande av administratörer av och deltagande i system för clearing och avveckling av betalningar och värdepapper (avvecklingssystem). Enligt ändringar i EU:s finalitydirektiv ska också betalningsinstitut och utgivare av elektroniska pengar få delta i avvecklingssystem. Enligt ändringar i EU:s betaltjänstdirektiv ska instituten i så fall uppfylla vissa krav. I propositionen lämnas de lagförslag som krävs för att i svensk rätt genomföra ändringarna i direktiven.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari respektive den 9 april 2025.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden	8
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster	12
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:755) om elektroniska pengar	14
3	Ärendet och dess beredning	16
4	Riksbankens finansiering	17
4.1	Rättslig reglering	17
4.1.1	Riksbankens uppdrag och roll i det ekonomiska systemet	17
4.1.2	Förutsättningarna för Riksbankens finansiering	18
4.2	Nya förutsättningar för Riksbankens finansiering	21
4.2.1	Orealiserade vinster på balansräkningen	21
4.2.2	Kreditinstituts inlåning i Riksbanken	23
5	Deltagande i avvecklingssystem	30
6	Ikraftträdande	32
7	Konsekvensanalys	32
8	Författningskommentar	35
8.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank	35
8.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden	38
8.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster	42
8.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:755) om elektroniska pengar	43
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/886 av den 13 mars 2024 om ändring av förordningarna (EU) nr 260/2012 och (EU) 2021/1230 och direktiven 98/26/EG och (EU) 2015/2366 vad gäller omedelbara betalningar i euro	45
Bilaga 2	Sammanfattning av promemorian	66
Bilaga 3	Promemorians lagförslag	67
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanserna	77
Bilaga 5	Jämförelsetabell: Direktiven och svensk lag	78

Bilaga 6	Lagrådsremissens lagförslag	79	Prop. 2024/25:50
Bilaga 7	Lagrådets yttrande	90	
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 14 november 2024		93	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:755) om elektroniska pengar.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank¹ dels att nuvarande 8 kap. 16 § och 12 kap. 3 och 4 §§ ska betecknas 8 kap. 18 § och 12 kap. 4 och 5 §§,

dels att 2 kap. 6 §, 8 kap. 15 § och den nya 12 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att rubrikerna närmast före 8 kap. 16 § och 12 kap. 3 och 4 §§ ska sättas närmast före de nya 8 kap. 18 § och 12 kap. 4 respektive 5 §§,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 8 kap. 16 och 17 §§ och 12 kap. 3 §, och närmast före 12 kap. 3 § ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

6 §

Riksbanken får kräva att en viss andel av ett finansiellt företags placeringar eller förbindelser ska motsvaras av företagets inlåning i Riksbanken (kassakrav).

Riksbanken får besluta att ett finansiellt företag som inte uppfyller kassakraven ska betala en sanktionsavgift till staten. Avgiften ska uppgå till ett belopp som motsvarar en ränta på underskottet som för varje dag uppgår till den gällande styrräntan med ett tillägg av två procentenheter, dock lägst 1 procent.

Sanktionsavgiften får helt eller delvis sättas ned, om det finns särskilda skäl.

Riksbanken får kräva att en viss andel av ett finansiellt företags placeringar eller förbindelser ska motsvaras av företagets inlåning i Riksbanken (kassakrav).

8 kap.

15 §

Om det egna kapitalet understiger en tredjedel av målnivån, ska Riksbanken göra en framställning till riksdagen om återställning av det egna kapitalet.

Om summan av det egna kapitalet och orealiserade vinster på värderingskonton, utom det konto som avser guld, uppgår till ett belopp som understiger en

¹ Senaste lydelse av 8 kap. 16 § 2023:214.

Framställningen ska avse ett belopp som innebär att det egna kapitalet återställs till grundnivån, om inte orealiserade vinster på balansräkningen motiverar att återställning sker till en lägre nivå eller inte alls.

Om det krävs för att säkerställa Riksbankens förmåga till långsiktig självfinansiering, får framställningen motsvara högst ett belopp som innebär att det egna kapitalet återställs till målnivån.

tredjedel av målnivån, får Riksbanken göra en framställning till riksdagen om återställning av det egna kapitalet.

Framställningen ska avse ett belopp som innebär att *summan* av det egna kapitalet och orealiserade vinster på värderegleringskonton, utom det konto som avser guld, återställs till en nivå som motsvarar grundnivån för det egna kapitalet.

Om det krävs för att säkerställa Riksbankens förmåga till långsiktig självfinansiering, får framställningen avse ett belopp som innebär att *summan* av det egna kapitalet och orealiserade vinster på värderegleringskonton, utom det konto som avser guld, uppgår till ett belopp som motsvarar målnivån.

16 §

Om det egna kapitalet understiger målnivån, får Riksbanken kräva att en andel av kreditinstituts inlåning och emitterade skuldförbindelser (skulder) ska motsvaras av institutets inlåning i Riksbanken. Andelen får högst motsvara ett belopp som innebär att *summan* av Riksbankens eget kapital samt institutens samlade andelar enligt denna bestämmelse och 2 kap. 6 § motsvarar målnivån.

Ett sådant krav som avses i första stycket ska gälla samtliga svenska kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut.

Som skulder enligt första stycket räknas inte skulder till

1. andra kreditinstitut eller filialer som omfattas av första stycket eller motsvarande krav i ett annat land inom EES, och
2. Riksbanken.

17 §

Ränta på inlåning enligt 16 § första stycket får vara negativ bara om den gällande styrrentan är

12 kap.

Sanktionsavgift

3§

Riksbanken får besluta att ett företag som inte uppfyller kraven enligt 2 kap. 6 § eller 8 kap. 16 § ska betala en sanktionsavgift till staten. Avgiften ska uppgå till ett belopp som motsvarar en ränta på underskottet som för varje dag uppgår till den gällande styrräntan med ett tillägg av två procentenheter, dock lägst 1 procent.

Sanktionsavgiften får helt eller delvis sättas ned, om det finns särskilda skäl.

3 §

Riksbankens beslut enligt 2 §, 2 kap. 6 § och 4 kap. 4 § första och andra styckena får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

4 §

Riksbankens beslut enligt 2 och 3 §§, 2 kap. 6 §, 4 kap. 4 § första och andra styckena och 8 kap. 16 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden

dels att 8 § ska ha följande lydelse,

dels att det närmast före 9 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Anmälan av avvecklingssystem”,

dels att det ska införas fem nya paragrafer, 8 a–8 e §§, och närmast före 8 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Deltagare i ett avvecklingssystem får vara

1. Riksbanken och andra centralbanker,
2. Riksgäldskontoret och utländska offentliga institutioner som i sitt hemland driver verksamhet som är jämförbar med kontorets,
3. centrala motparter och clearingbolag,
4. svenska värdepapperscentraler,
5. företag som har tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
6. företag som har tillstånd enligt 2 kap. 1 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

7. företag som har tillstånd enligt lagen (2010:751) om betaltjänster eller lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

7. utländska företag som i hemlandet driver sådan verksamhet som avses i 3–6,

8. utländska företag som i hemlandet driver sådan verksamhet som avses i 3–7,

8. andra juridiska personer som för egen räkning avvecklar förpliktelser att leverera finansiella instrument i systemet, och

9. andra juridiska personer som för egen räkning avvecklar förpliktelser att leverera finansiella instrument i systemet, och

9. clearingmedlemmar som avses i förordning (EU) nr 648/2012.

10. clearingmedlemmar som avses i förordning (EU) nr 648/2012.

Utländska företag som avses i första stycket 7 ska i hemlandet stå under betryggande tillsyn av en myndighet eller något annat behörigt organ.

Utländska företag som avses i första stycket 8 ska i hemlandet stå under betryggande tillsyn av en myndighet eller något annat behörigt organ.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/886 av den 13 mars 2024 om ändring av förordningarna (EU) nr 260/2012 och (EU) 2021/1230 och direktiven 98/26/EG och (EU) 2015/2366 vad gäller omedelbara betalningar i euro.

Betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar

8 a §

För att ett företag som avses i 8 § första stycket 7 ska få delta i ett avvecklingsystem ska företaget

1. ta fram en beskrivning av de åtgärder som har vidtagits enligt 3 kap. 7 § lagen (2010:751) om betaltjänster eller 3 kap. 7 § lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

2. ta fram en beskrivning av de styr- och kontrollformer som avses i 2 kap. 6 § lagen om betaltjänster eller 2 kap. 6 § lagen om elektroniska pengar, och

3. ta fram en plan för avveckling av verksamheten.

8 b §

Om medel hålls avskilda enligt 3 kap. 7 § första stycket 1 lagen (2010:751) om betaltjänster eller 3 kap. 7 § första stycket 1 lagen (2011:755) om elektroniska pengar ska beskrivningen enligt 8 a § 1, beroende på vad som är tillämpligt, innehålla

1. uppgifter om vilka personer hos kreditinstitutet eller det utländska kreditinstitutet som har tillgång till det särskilda kontot,

2. uppgifter om hur det säkerställs att medel investeras i likvida tillgångar med låg risk,

3. uppgifter om medlens sakrättsliga skydd,

4. en kopia av avtalet med kreditinstitutet eller det utländska kreditinstitutet, och

5. en utfästelse om att uppfylla det krav som avses i 8 a § 1.

8 c §

Om medel omfattas av en försäkring eller garanti enligt 3 kap. 7 § första stycket 2 lagen

(2010:751) om betaltjänster eller 3 kap. 7 § första stycket 2 lagen (2011:755) om elektroniska pengarska beskrivningen enligt 8 a § 1 innehålla

1. en bekräftelse om att försäkringsföretaget eller kreditinstitutet inte ingår i samma koncern som företaget,

2. uppgifter om hur det säkerställs att försäkringen eller garantin ger samma skydd som om medlen hålls åtskilda enligt 3 kap. 7 § första stycket 1 lagen om betaltjänster eller 3 kap. 7 § första stycket 1 lagen om elektroniska pengar,

3. uppgifter om försäkringens avtalsvillkor i fråga om löptid och förlängning, och

4. en kopia av avtalet med försäkringsgivaren eller garantiställaren.

8 d §

De styr- och kontrollformer som avses i 8 a § 2 ska vara ändamålsenliga för deltagande i avvecklingssystem och beskrivningen av styr- och kontrollformerna ska innehålla uppgifter om

1. verksamhetens identifierade risker och hanteringen av dessa,

2. interna riktlinjer och instruktioner,

3. bokföringsskyldighet,

4. vilka personer som ansvarar för system för intern kontroll och styrning,

5. revisor, och

6. styrelse och verkställande direktör.

I förekommande fall ska beskrivningen av styr- och kontrollformer även innehålla uppgifter om

1. övervakning och kontroll av ombud och filialer,

2. övervakning och kontroll av uppdragstagare, och

3. styrningen av den koncern som företaget ingår i.

8 e §

Den plan som avses i 8 a § 3 ska beakta verksamhetens art och beskaffenhet och innehålla uppgifter om en ordnad avveckling av verksamheten.

Denna lag träder i kraft den 9 april 2025.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

Härigenom föreskrivs¹ att 3 kap. 7 § och 7 kap. 3 § lagen (2010:751) om betaltjänster ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

7 §²

Ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör ska vidta särskilda åtgärder för att skydda en betaltjänstanvändares medel som mottagits för genomförande av betalningstransaktioner. Sådana medel ska

1. hållas avskilda från betalningsinstitutets eller den registrerade betaltjänstleverantörens egna tillgångar och medel som innehas för annans räkning än betaltjänstanvändares, eller

2. omfattas av en försäkring eller garanti som ger samma skydd för betaltjänstanvändaren som om medlen hålls åtskilda enligt 1.

a) tillhandahålls av ett försäkringsföretag eller ett kreditinstitut som inte ingår i samma koncern som betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören, och

b) ger samma skydd för betaltjänstanvändaren som om medlen hålls åtskilda enligt 1.

Medel för genomförande av transaktioner enligt första stycket 1, som fortfarande innehas av betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören vid slutet av bankdagen efter den dag då medlen mottogs, ska deponeras på ett särskilt konto hos ett kreditinstitut eller ett utländskt kreditinstitut eller investeras i likvida tillgångar med låg risk.

Första och andra styckena gäller även i de fall då ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör tar emot medel där en andel ska användas för framtida betalningstransaktioner och återstoden för andra tjänster än betaltjänster. Om det inte går att fastställa hur stor andel av användares medel som kommer att användas till betalningstransaktionerna, får ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör, om det är möjligt att på grundval av historiska uppgifter och efter tillstånd av Finansinspektionen, göra en uppskattning av denna andel.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/886 av den 13 mars 2024 om ändring av förordningarna (EU) nr 260/2012 och (EU) 2021/1230 och direktiven 98/26/EG och (EU) 2015/2366 vad gäller omedelbara betalningar i euro.

² Senaste lydelse 2018:175.

7 kap.**3 §**

Bestämmelserna i 1 och 2 §§
gäller inte för

Bestämmelserna i 1 och 2 §§
gäller inte för betalningssystem i
vilka en betaltjänstleverantör verkar
eller kan verka både som betalarens
och betalningsmottagarens
betaltjänstleverantör samt är ensamt
ansvarig för betalningssystemets
ledning, och denne betaltjänstleverantör
tillåter andra betaltjänstleverantörer
att delta i betalningssystemet utan
att dessa kan förhandla om avgifter
mellan sig avseende betalningssystemet.

*1. betalningssystem enligt lagen
(1999:1309) om system för avveckling
av förpliktelser på finansmarknaden,
eller*

2. betalningssystem i vilka en
betaltjänstleverantör verkar eller
kan verka både som betalarens och
betalningsmottagarens betaltjänst-
leverantör samt är ensamt ansvarig
för betalningssystemets ledning,
och denne betaltjänstleverantör
tillåter andra betaltjänstleveran-
törer att delta i betalningssystemet
utan att dessa kan förhandla om
avgifter mellan sig avseende be-
talningssystemet.

Denna lag träder i kraft den 9 april 2025.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:755) om elektroniska pengar

Härigenom föreskrivs¹ att 3 kap. 7 § lagen (2011:755) om elektroniska pengar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

7 §

Ett institut för elektroniska pengar eller en registrerad utgivare ska vidta åtgärder för att skydda de medel som har tagits emot i utbyte mot utgivna elektroniska pengar. Sådana medel ska

1. hållas avskilda från institutets eller utgivarens egna tillgångar och medel som innehas för någon annans räkning än innehavaren av de elektroniska pengarna, eller

2. omfattas av en försäkring eller garanti som ger samma skydd för innehavaren av de elektroniska pengarna som om medlen hållits avskilda enligt 1.

2. omfattas av en försäkring eller garanti som

a) tillhandahålls av ett försäkringsföretag eller ett kreditinstitut som inte ingår i samma koncern som institutet för elektroniska pengar eller den registrerade utgivaren, och

b) ger samma skydd för innehavaren av de elektroniska pengarna som om medlen hållits avskilda enligt 1.

Medel enligt första stycket 1, som fortfarande innehas av institutet för elektroniska pengar eller den registrerade utgivaren vid slutet av bankdagen efter den dag då medlen mottogs, ska avskiljas på ett särskilt konto hos en svensk bank, ett svenskt kreditmarknadsföretag eller ett utländskt bank- eller kreditföretag eller investeras i likvida tillgångar med låg risk.

Medel som tas emot i form av en betalning via ett betalningsinstrument behöver inte skyddas förrän de har krediterats ett betalkonto hos institutet eller den registrerade utgivaren på annat sätt gjorts tillgängliga för ett institut för elektroniska pengar eller en registrerad utgivare. Medlen ska dock skyddas senast fem bankdagar efter det att de elektroniska pengarna som betalningen avsåg gavs ut.

Institut för elektroniska pengar och registrerade utgivare som tillhandahåller betaltjänster som inte är knutna till utgivning av elektroniska pengar ska för den verksamheten tillämpa bestämmelserna om skyddskrav i 3 kap. 7 § lagen (2010:751) om betaltjänster.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/886 av den 13 mars 2024 om ändring av förordningarna (EU) nr 260/2012 och (EU) 2021/1230 och direktiven 98/26/EG och (EU) 2015/2366 vad gäller omedelbara betalningar i euro.

Denna lag träder i kraft den 9 april 2025.

3 Ärendet och dess beredning

Riksdagen har tillkännagett att regeringen snarast ska återkomma med lagförslag som dels klargör förutsättningarna för Riksbankens framställningar om återställning av eget kapital till riksdagen, där kravet på framställning ersätts med en möjlighet till detsamma, och särskilt förtydligar hur asymmetrin i redovisningsprinciperna för orealiserade vinster och förluster ska hanteras vid återställning av Riksbankens eget kapital, dels tillgodoser Riksbankens behov av stärkta möjligheter till självfinansiering (bet. 2023/24:FiU28 punkt 2 och 3, rskr. 2023/24:277).

Europaparlamentet och rådet har antagit förordning (EU) 2024/886 av den 13 mars 2024 om ändring av förordningarna (EU) nr 260/2012 och (EU) 2021/1230 och direktiven 98/26/EG och (EU) 2015/2366 vad gäller omedelbara betalningar i euro, se *bilaga 1*. I förordningen görs bl.a. ändringar i dels Europaparlamentets och rådets direktiv 98/26/EG av den 19 maj 1998 om slutgiltig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper (EU:s finalitydirektiv), dels Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 av den 25 november 2015 om betaltjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG och 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG (EU:s betaltjänstdirektiv).

Mot den bakgrunden har promemorian Nya förutsättningar för Riksbankens finansiering tagits fram inom Finansdepartementet. I den lämnas de lagförslag som krävs för att tillgodose tillkännagivandena och för att i svensk rätt genomföra ändringarna i EU-direktiven. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 2*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 3*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. Remissvaren finns tillgängliga på regeringens webbplats (regeringen.se) och i Finansdepartementet (Fi2024/01477). Dessutom har Europeiska centralbanken (ECB) getts tillfälle att yttra sig över promemorians förslag (artiklarna 127.4 och 282.5 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och artikel 2.1 sjätte strecksatsen i rådets beslut av den 29 juni 1998 om nationella myndigheters samråd med Europeiska centralbanken rörande förslag till rättsregler [98/415/EG]). Ytrandet finns tillgängligt i Finansdepartementet (Fi2024/01477).

I propositionen behandlas promemorians förslag.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 17 oktober 2024 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 6*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 7*. Regeringen följer i allt väsentligt Lagrådets förslag, som behandlas i avsnitt 4.2.1 och författningsskomentaren. I förhållande till lagrådsremissen görs en ändring av rättelsekaraktär i förslaget till lag om ändring i lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden. Ändringen är författningsteknisk och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Lagrådets yttrande har därför inte inhämtats gällande den justeringen.

4 Riksbankens finansiering

4.1 Rättslig reglering

4.1.1 Riksbankens uppdrag och roll i det ekonomiska systemet

Riksbanken är Sveriges centralbank och en självständig förvaltningsmyndighet under riksdagen. Dess verksamhet syftar liksom annan offentlig verksamhet på det ekonomiska området till att understödja statens ekonomisk-politiska mål.

Behovet av en centralbank har en stark koppling till två centrala ekonomiska funktioner – behovet av betalningsmedel och kommersiell bankverksamhet. Dessa kan visserligen existera utan en centralbank, men för att samhället ska kunna dra nytta av den fulla potentialen i dessa verksamheter har erfarenhet visat att en sådan statlig institution behövs.

Den uppgift som är unik för en centralbank är att tillhandahålla s.k. slutliga betalningsmedel. Detta är allmänt accepterade betalningsmedel som åtnjuter förtroende i såväl fysisk som elektronisk form, vilka är av avgörande betydelse för samhällsekonomin. Det förutsätter att staten behöver ta ett ansvar för att säkerställa att betalningsmedel finns tillgängliga och fungerar väl.

En naturlig följd av uppgiften att tillhandahålla slutliga betalningsmedel är att en centralbank upprätthåller ett system för avveckling av betalningar. I dag tillhandahåller Riksbanken ett sådant system, RIX-systemet, med avvecklingstjänsterna RIX-RTGS (stora betalningar) och RIX-INST (omedelbara betalningar). Detta utgör navet i betalningssystemet och bidrar till att nå målen för den ekonomiska politiken.

Vidare följer av den grundläggande uppgiften att tillhandahålla slutliga betalningsmedel uppgiften att stabilisera betalningsmedlets värde (penningpolitik). Det sker traditionellt genom att centralbanken bestämmer villkoren för de finansiella aktörernas tillgång till slutliga betalningsmedel, vilket centralbanken kan göra eftersom den är ensam utgivare av dessa.

En centralbank har också, genom uppgiften att ge ut betalningsmedel som bankerna använder sinsemellan, unika förutsättningar att ge lån till finansiella aktörer som har akut brist på betalningsmedel och på detta sätt agera sista låneinstans i ekonomin. Genom att förbättra likviditeten för de finansiella aktörerna kan en centralbank bidra till att det finansiella systemet är stabilt och effektivt.

Bestämmelser om Riksbankens verksamhet finns främst i regeringsformen och lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank (riksbankslagen). Riksbanken ansvarar enligt regeringsformen bl.a. för att utforma och genomföra penningpolitiken, inneha och förvalta en valutareserv och främja ett väl fungerande betalningssystem (9 kap. 13 §). Ingen myndighet

får bestämma hur Riksbanken ska besluta i dessa frågor (9 kap. 15 §) och myndigheter under riksdagen kan bara regleras genom lag. Vidare är utrymmet för att skilja en ledamot av Riksbankens direktion från anställningen synnerligen begränsad, även om direktionsledamöternas mandat är tidsbegränsade. Härigenom ges Riksbanken en oberoende ställning.

4.1.2 Förutsättningarna för Riksbankens finansiering

Grundläggande principer

Riksbankens oberoende ställning kommer också till uttryck i hur verksamheten finansieras. Riksbanken har enligt riksbankslagen tillgångar som den förvaltar och det finns inte någon särskild anslagspost för Riksbanken i statens budget. Kostnaderna för Riksbankens verksamhet täcks i stället av bankens egna intäkter. Att Riksbanken har en tillgångsmassa som är skild från statens tillgångar är ett väl etablerat sätt att säkerställa att den kan upprätthålla en tillräckligt hög grad av finansiellt oberoende från staten.

Riksbankens intäkter utgörs i första hand av avkastningen från de egna finansiella tillgångarna i form av räntebärande papper, medan kostnaderna i korthet kan delas in i drifts- eller räntekostnader. Utöver dessa intäkter har Riksbanken också intäkter från avgifter för vissa delar av verksamheten.

Självfinansiering uppstår när Riksbankens räntenetto, dvs. skillnaden mellan ränteintäkter och räntekostnader, täcker driftskostnaderna och de finansiella avsättningarna. Räntenettet bestäms av vilken intäktsränta som tillgångarna ger och vilken ränta Riksbanken betalar på sin räntebärande skuld. Ett förhållande som är centralt för Riksbankens möjligheter att uppnå ett positivt räntenetto är att banken har tillgång till finansieringskällor som banken inte betalar ränta på, ett s.k. kostnadsfritt kapital (se närmare nedan om vilka komponenter detta består av).

Vidare kan Riksbankens balansräkning sägas återspegla den verksamhet som myndigheten bedriver. Skuldsidan i balansräkningen anger hur verksamheten finansieras och tillgångssidan anger vad finansieringen används till.

Utgivna sedlar och mynt

Riksbanken har monopol på att ge ut sedlar och mynt som används som betalningsmedel. Det s.k. seignioraget är den del av en centralbanks vinst som kommer från utgivande av sedlar och mynt. Utgivna sedlar och mynt är en form av skuldsedlar som staten genom Riksbanken är skyldig att lösa in. Den utelöpande mängden sedlar och mynt utgör historiskt sett den största posten på skuldsidan på en centralbanks balansräkning. Storleken på denna styrs helt och hållet av allmänhetens efterfrågan på kontanter. Motvärdet av mängden sedlar och mynt kan placeras i tillgångar, t.ex. obligationer, vilket genererar avkastning.

Riksbanken kan därmed finansiera en räntebärande tillgångsportfölj utan att behöva ta på sig andra kostnader än kostnaderna för att trycka och distribuera sedlar och mynt. Riksbanken betalar med andra ord inte ränta

på denna skuld men har ändå vissa kostnader för hanteringen av kon-
tanterna. Skillnaden mellan avkastningen på de tillgångar som svarar mot
utelöpande sedlar och mynt och Riksbankens totala kostnader för kon-
tanthanteringen utgör alltså seignioraget.

Historiskt sett har seignioraget varit en viktig intäktskälla för Riks-
banken och har varit avgörande för att säkerställa Riksbankens finansiella
oberoende. Sedlar och mynt används emellertid i allt mindre utsträckning
i Sverige och sedan 2008 har det nominella värdet av utelöpande sedlar
och mynt nästan halverats. Den minskade efterfrågan gör att Riksbanken
får mindre tillgång till räntefri finansiering än tidigare och som en följd av
detta ett mindre seigniorage.

Riksbankens eget kapital

Riksbankens egna kapital består av en grundfond, en reservfond och
balanserade vinstmedel. Grundfonden och reservfonden utgör bundet eget
kapital. Enligt den nya riksbankslagen, som trädde i kraft den 1 januari
2023, får det egna kapitalet uppgå till högst 60 miljarder kronor (målnivå)
och två tredjedelar av denna nivå ska vara den s.k. grundnivån för det egna
kapitalet. Målnivån realvärdesäkras genom uppskrivning med konsument-
prisindex och uppgår 2024 till 62,4 miljarder kronor.

Om Riksbankens resultaträkning uppvisar vinst ska överföring göras till
reservfonden. Överföringen ska högst uppgå till ett belopp som motsvarar
förändringen av grundnivån för det egna kapitalet. Resterande vinstmedel
ska överföras till balanserade vinstmedel. Om Riksbankens eget kapital
efter genomförda överföringar till reservfonden och balanserade vinst-
medel överstiger målnivån, ska överskjutande vinst delas ut till staten.

I förarbetena till den nya riksbankslagen gjordes en bedömning av vad
som kunde anses vara en lämplig nivå för det egna kapitalet. I denna
bedömning togs bl.a. hänsyn till att mängden utestående sedlar och mynt
skulle fortsätta att minska eftersom detta skulle minska Riksbankens till-
gång till kostnadsfritt kapital. Med ett realvärdesäkrat eget kapital om
60 miljarder kronor bedömdes sedelmängden kunna ytterligare minska
utan att det skulle föreligga någon risk för Riksbankens förmåga till
självfinansiering (prop. 2021/22:41 s. 150).

Orealiserade vinster på balansräkningen

När värdet på Riksbankens tillgångar förändras bokförs förändringen
sedan 2004, enligt Europeiska centralbankens (ECB) riktlinjer (EU)
2016/2249 av den 3 november 2016 om den rättsliga ramen för redo-
visning och finansiell rapportering inom Europeiska centralbankssystemet
(ECB/2016/34), på skuldsidan i Riksbankens balansräkning. Detta sker på
särskilda värderingskonton som anger skillnaden mellan anskaff-
ningsvärde och marknadsvärde. Vid övergången till 2004 beslutades att
anskaffningsvärdena skulle motsvara marknadsvärdena per den 31 de-
cember 2003. Värdena på dessa konton ska, enligt riktlinjerna, inte ingå i
det egna kapitalet, vilket också följer av riksbankslagen (8 kap. 8 § andra
stycket). Det främsta skälet till detta är att orealiserade vinster inte ska
kunna bli föremål för utdelning till staten (jfr prop. 2021/22:41 s. 149).

Vinster och förluster behandlas emellertid, enligt riktlinjerna, asymmetriskt i redovisningen på så sätt att orealiserade förluster av försiktighetsskäl förs till Riksbankens resultat vid årets slut. En orealiserad förlust påverkar därmed, till skillnad från orealiserade vinster, det egna kapitalet.

Enligt ECB:s redovisningsregler, som Riksbanken ska följa, gäller vidare att beräkningen av orealiserade vinster och förluster ska göras värdepapper för värdepapper och valuta för valuta. Detta innebär att orealiserade guldprisvinster enbart kan användas som buffert mot framtida guldprisförluster, orealiserade ränterelaterade vinster utgör enbart buffert för framtida ränteförluster och orealiserade valutavinster är en buffert som är avsatt för valutakursförluster.

Även om värdena på Riksbankens värderegleringskonton inte ska ingå i det egna kapitalet kan de med de begränsningar som framgår ovan ses som buffertar för det egna kapitalet, eftersom de kan absorbera framtida värdeminskningar. De är med andra ord ett skydd mot att Riksbankens eget kapital ska minska i närtid.

Kassakrav

Kassakrav är ett penningpolitiskt verktyg som kan användas för att påverka de finansiella företagens likviditet och kreditgivning. Tillämpning av kassakrav innebär att framför allt kreditinstituten i vissa situationer tvingas hålla större kassa, i form av inlåning i Riksbanken, än de annars skulle göra. Genom att höja kassakravet minskas kreditinstitutens utrymme till att ge krediter. Med ett minskat utbud stiger priset på krediter, dvs marknadsräntorna stiger. Kassakrav är ett ingrepp i ett enskilt intresse men betraktas som ett traditionellt penningpolitiskt verktyg, eftersom dess effekter är generella och i stora drag likvärdiga med andra befogenheter som centralbanker har.

Riksbanken har enligt riksbankslagen möjlighet att ställa kassakrav i penningpolitiskt syfte (2 kap. 6 §). Bestämmelsen innebär att Riksbanken får kräva att en viss andel av ett finansiellt företags placeringar eller förbindelser ska motsvaras av företagets inlåning i Riksbanken. Bestämmelsen gäller alla företag som definieras som finansiella företag enligt riksbankslagen, dvs. alla juridiska personer som står under tillsyn av Finansinspektionen och utländska motsvarande företag som bedriver verksamhet i Sverige samt AP-fonderna och Svenska skeppshypotekskassan (1 kap. 2 §).

Det konto som det finansiella företaget sätter in kassakravsmedlen på kan vara räntefritt. Det innebär att kassakravet i realiteten är en kostnad för företaget, eftersom medlen hade kunnat placeras på annat sätt som ger avkastning. I stället kan medlen placeras av Riksbanken i tillgångar som ger avkastning.

Återställning av det egna kapitalet

Om Riksbankens eget kapital understiger en tredjedel av målnivån ska Riksbanken, enligt riksbankslagen, göra en framställning till riksdagen om återställning av det egna kapitalet (8 kap. 15 § första stycket). Framställningen ska avse ett belopp som innebär att det egna kapitalet återställs

till grundnivån, om inte orealiserade vinster på balansräkningen motiverar att återställning sker till en lägre nivå eller inte alls (andra stycket). Om det krävs för att säkerställa Riksbankens förmåga till långsiktig självfinansiering, får framställningen motsvara högst ett belopp som innebär att det egna kapitalet återställs till målnivån (tredje stycket).

Sedan den globala finanskrisen 2008 och 2009 har den svenska ekonomin både utsatts för och riskerat att utsättas för störningar med stora negativa konsekvenser. Efter den globala finanskrisen förstärkte Riksbanken valutareserven för att vid behov kunna möta kreditinstituten efterfrågan på likviditet. För att få upp inflationstakten och senare för att mildra de ekonomiska konsekvenserna av covid-19-pandemin beslutade Riksbanken att köpa värdepapper i form av statsobligationer, bostads- och kommunobligationer samt företagscertifikat och företagsobligationer.

Liksom i många andra länder steg inflationen snabbt i Sverige under 2022 och var mot slutet av året över 10 procent. Styrräntor och obligationsräntor steg såväl i Sverige som i omvärlden under året, vilket minskade värdet på Riksbankens innehav av värdepapper i både svenska kronor och utländsk valuta. Detta medförde en stor orealiserad förlust som påverkade Riksbankens redovisade resultat negativt.

Enligt Riksbankens årsredovisning för räkenskapsåret 2023 uppgick summan av det egna kapitalet och årets vinst till -1 991 miljoner kronor. Riksbanken lämnade därför i april 2024 in en framställning till riksdagen med ett förslag om att återställa det egna kapitalet till riksbankslagens grundnivå. Förslaget innebar ett kapitaltillskott på 43,7 miljarder kronor under 2024. Riksdagen har beslutat att överföra 25 miljarder kronor från statens budget 2024 till Riksbanken för återställning av bankens eget kapital i år.

4.2 Nya förutsättningar för Riksbankens finansiering

4.2.1 Orealiserade vinster på balansräkningen

Regeringens förslag: Utrymmet för Riksbanken att till riksdagen göra en framställning om återställning av det egna kapitalet ska ändras och formuleras som en möjlighet i stället för en skyldighet. Vid beräkning av vilket belopp framställningen ska avse ska orealiserade vinster på värderegleringskonton, utom det konto som avser guld, beaktas fullt ut.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag med den justeringen att uttrycket ”orealiserade vinster på balansräkningen” byts ut mot ”orealiserade vinster på värderegleringskonton”.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Konjunkturinstitutet* avstyrker förslaget att utrymmet för Riksbanken att till riksdagen göra en framställning om återställning av det egna kapitalet ska formuleras som en möjlighet på den grunden att den nuvarande ordningen säkerställer en stabil självfinansiering.

Ekonomistyrningsverket och *Svenska Bankföreningen* föreslår att bestämmelserna om Riksbankens redovisning ses över i vissa avseenden.

Riksgäldskontoret framhåller vikten av att Riksbanken i god tid informerar kontoret om en framställning om återställning av eget kapital.

Sveriges riksbank menar att orealiserade vinster inte bör beaktas vid bedömningen av om det finns skäl att göra en framställning om återställning av eget kapital. Sveriges riksbank föreslår vidare att det även ska vara frivilligt vilket belopp som framställningen ska avse och att återställning av det egna kapitalet till målnivån också bör kunna göras för att säkerställa Riksbankens förmåga att bära risker.

Skälen för regeringens förslag: Enligt gällande redovisningsprinciper påverkar Riksbankens orealiserade förluster resultatet och därmed det egna kapitalet negativt. Orealiserade vinster påverkar dock inte det egna kapitalet i positiv riktning, eftersom dessa i stället redovisas på värde regleringskonton som inte ingår i det egna kapitalet.

Detta asymmetriska sätt att behandla orealiserade vinster respektive förluster innebär att det är svårt att bedöma hur stort eget kapital Riksbanken är i behov av efter det att både stora ökningarna och minskningar av värdet på Riksbankens tillgångar har skett.

Riksbankens fullmäktige och direktion får enligt riksdagsordningen göra framställningar hos riksdagen inom sina ansvarsområden (tilläggsbestämmelse 9.17.4), t.ex. framställningar om återställning av eget kapital.

I 8 kap. 15 § riksbankslagen finns en särreglering i förhållande till de allmänna bestämmelserna i riksdagsordningen: Om Riksbankens eget kapital understiger en tredjedel av målnivån ska Riksbanken göra en framställning till riksdagen om återställning av det egna kapitalet, varvid Riksbanken ska ta hänsyn till de orealiserade vinsterna på balansräkningen vid bedömningen av hur stort belopp framställningen ska avse. Framställningen ska avse ett belopp som innebär att det egna kapitalet återställs till grundnivån, om inte orealiserade vinster på balansräkningen motiverar att återställning sker till en lägre nivå eller inte alls.

Syftet med bestämmelsen i 8 kap. 15 § riksbankslagen är emellertid att ge Riksbanken en möjlighet att täcka förluster genom att mer förlustbärande kapital skjuts till. Även om orealiserade vinster på balansräkningen inte ska ingå i det egna kapitalet kan de användas för att absorbera framtida förluster inom samma tillgångsslag. Vid bedömningen av kapitalbehovet är det då relevant att beakta vilka orealiserade vinster som finns på balansräkningen.

Den nuvarande bestämmelsen om återställning av Riksbankens eget kapital bör därför ändras så att orealiserade vinster på balansräkningen ska beaktas i sin helhet. Regeringen anser, till skillnad från *Sveriges riksbank*, att detta bör göras såväl vid den initiala bedömningen av kapitalbehovet som gör bestämmelsen tillämplig som vid bedömningen av vilket belopp framställning ska avse. I likhet med de bedömningar som gjordes i förarbetena till den nya riksbankslagen bör värdeförändringar i Riksbankens guldreserv inte beaktas i samband med återställning av det egna kapitalet (prop. 2021/22:41 s. 149). Det bör komma till uttryck i lagtexten. Frågan om att i lag lägga till ytterligare skäl för Riksbanken att begära en återställning av det egna kapitalet till målnivån, som Sveriges riksbank efterfrågar, ryms inte inom detta lagstiftningsärende.

För att säkerställa Riksbankens finansiella oberoende bör det vara Riksbanken, inte lagstiftaren, som avgör om en framställning om återställning av eget kapital bör göras. Även om Riksbankens eget kapital understiger de nivåer som enligt riksbankslagen aktualiserar en framställning till riksdagen, kan det finnas skäl för Riksbanken att inte begära återställning av det egna kapitalet. Det gäller t.ex. om finansieringsbehovet av verksamheten minskar eller om värdet på utgivna sedlar och mynt ökar. En sådan ordning ger också Riksbanken flexibilitet att hantera förluster när dess intjäningsförmåga på lång sikt inte har försämrats. Regeringen anser därför, till skillnad från *Konjunkturinstitutet*, att bestämmelsen om återställning av Riksbankens eget kapital i riksbankslagen bör formuleras som en möjlighet i stället för en skyldighet för Riksbanken att göra en sådan framställning. Som *Konjunkturinstitutet* framhåller bör emellertid utgångspunkten även i fortsättningen vara att Riksbankens eget kapital tillsammans med orealiserade vinster på balansräkningen ska uppgå till grundnivån och att Riksbanken bör göra en framställning om återställning av det egna kapitalet när detta sjunkit till en nivå som understiger en tredjedel av målnivån. Av detta skäl anser regeringen, till skillnad från Sveriges riksbank, även att bestämmelsen även fortsättningsvis bör ge uttryck för vilket belopp som framställningen ska avse när en sådan görs. Av tydlighetsskäl bör det, som *Lagrådet* påpekar, i lagtexten anges att det är orealiserade vinster på värdepapperskonton som avses.

Som *Riksgäldskontoret* är inne på bör myndigheten och Riksbanken samverka inom sitt verksamhetsområde (8 § förvaltningslagen [2017:900]). I det ligger t.ex. att Riksbanken i god tid bör informera Riksgäldskontoret om en framställning om återställning av eget kapital.

Det finns i detta lagstiftningsärende inte utrymme att ta ställning till om det behöver ställas nya krav på Riksbankens redovisning, som *Ekonomistyrningsverket* och *Svenska Bankföreningen* efterfrågar.

4.2.2 Kreditinstituts inlåning i Riksbanken

Regeringens förslag: Om Riksbankens eget kapital understiger målnivån för det egna kapitalet ska Riksbanken få kräva att en andel av ett kreditinstituts inlåning och emitterade skuldförbindelser, med undantag för vissa skulder (inlåningsbasen), ska motsvaras av institutets inlåning i Riksbanken (inlåningskravet). Ett sådant krav ska gälla samtliga svenska kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut. Andelen får högst motsvara ett belopp som innebär att summan av institutens samlade andelar (inlåningsutrymme), det egna kapitalet och värdet av eventuella kassakrav motsvarar målnivån.

Riksbanken ska få kräva en ränta för lånen som är lägre än noll procent endast om Riksbankens egen styrränta är lägre än noll procent. Räntan på inlåningen ska då inte uppgå till en lägre procentsats än styrräntan.

Riksbanken ska få besluta att ett företag som inte uppfyller inlåningskraven ska betala en sanktionsavgift till staten. Avgiften ska uppgå till ett belopp som motsvarar en ränta på underskottet som för varje dag uppgår till den gällande styrräntan med ett tillägg av

två procentenheter, dock lägst en procent. Sanktionsavgiften ska helt eller delvis få sättas ned, om det finns särskilda skäl.

Riksbankens beslut om inlåning och sanktionsavgifter ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Promemorians förslag överensstämmer i allt väsentligt med regeringens förslag. Promemorians förslag innehåller inget uttryckligt undantag för skulder till kreditinstitut som omfattas av motsvarande inlåningskrav i andra EES-länder vid beräkning av inlåningsbasen.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Finansbolagens Förening, Kommuninvest i Sverige AB, Konjunkturinstitutet, Sparbankernas riksförbund* och *Svenska Bankföreningen* avstyrker förslaget på den grunden att kreditinstitut inte bör bidra till finansieringen av Riksbankens verksamhet och väcker dessutom frågan om inlåningskravet utgör en skatt.

Finansbolagens Förening, Sparbankernas riksförbund och Svenska Bankföreningen anser att även skulder till kreditinstitut som omfattas av motsvarande inlåningskrav i andra EES-länder ska kunna avräknas från inlåningsbasen.

Finansinspektionen, Konjunkturinstitutet, Sparbankernas riksförbund och *Svenska Bankföreningen* anser att det är oklart hur förslaget påverkar kraven på kapital och likviditet i EU:s kapitaltäckningsregelverk.

Riksgäldskontoret, Sparbankernas riksförbund, Svenska Bankföreningen och *Sveriges riksbank* anser att inlåningsbasen bör kunna beräknas på ett genomsnitt av flera mätpunkter i stället för endast en.

Sparbankernas riksförbund och Svenska Bankföreningen anser att orealiserade vinster på Riksbankens balansräkning ska läggas till eget kapital vid beräkning av inlåningsutrymmet.

ECB, Konjunkturinstitutet och *Sveriges advokatsamfund* tar upp frågan om det bör finnas en bortre gräns för inlåningsutrymmets storlek.

Sveriges advokatsamfund efterlyser en analys av hur förslaget förhåller sig till grundläggande bestämmelser om egendomsskydd. Samfundet framhåller vidare att sanktionsavgiften inte bör få vara så stor att ett kreditinstitut därefter inte uppfyller de grundläggande krav på soliditet och likviditet som gäller för institutet.

Sveriges riksbank och Svenska Bankföreningen anser att skulder hänförliga till svenska kreditinstituts utländska filialer inte bör ingå i inlåningsbasen.

Sveriges riksbank anser att bara räntefria kassakrav ska räknas av när inlåningsutrymmet beräknas och att räntan på inlåningskravet ska vara en procentenhet under styrräntan om styrräntan understiger noll procent. Dessutom tar myndigheten upp vissa praktiska tillämpningsfrågor, t.ex. vid vilken tidpunkt ett kassakrav eller kapitaltillskott ska räknas in när inlåningsutrymmet beräknas. Slutligen föreslår Sveriges riksbank att databasen för övervakning och tillsyn över finansmarknaderna ses över.

Kommuninvest i Sverige AB och Sveriges riksbank anser att vissa kreditinstitut ska kunna undantas från inlåningskravet.

Ett nytt inlåningskrav

Riksbanken har en egen balansräkning med tillgångar, skilda från statens övriga tillgångar, som genererar avkastning. Denna modell för att säkerställa Riksbankens finansiella oberoende bör även fortsättningsvis gälla. Riksbanken kan ses som finansiellt oberoende om den självständigt och långsiktigt har tillräckligt med intäkter för att kunna täcka sina kostnader för verksamheten. Som angetts i avsnitt 4.2.1 har Riksbankens bedömts ha behov av ett realvärdesäkrat eget kapital om 60 miljarder kr för att långsiktigt ha förmåga till självfinansiering.

Tillgångarna som Riksbanken disponerar ska emellertid i första hand användas för att myndigheten ska utföra sina uppgifter, dvs. uppnå prisstabilitetsmålet och upprätthålla finansiell stabilitet. I andra hand ska avkastningen på tillgångarna finansiera Riksbankens verksamhet. För att kunna fullgöra sina uppgifter är det därför centralt att Riksbankens intjäning är stabil och inte hindrar banken från att använda sin balansräkning för att uppnå sina lagstadgade mål.

Traditionellt utgörs en centralbanks, och även Riksbankens, kostnadsfria kapital av den utestående sedel- och myntmängden och det egna kapitalet. Det egna kapitalet kan vara väldigt lågt, till och med negativt, om värdet av utlöpande sedlar och mynt är tillräckligt stort. Utvecklingen i Sverige är emellertid att sedlar och mynt används i allt mindre utsträckning. Sedan 2008 har värdet av utlöpande sedlar och mynt nästan halverats och bara det senaste året har mängden kontanter i samhället minskat med nästan 11 procent. Det kommer därför att vara svårt att öka Riksbankens intjäningsförmåga via denna källa och på så sätt bygga upp det egna kapitalet.

Processen mot minskad kontantanvändning och minskad kontantmängd är en följd av bl.a. enklare och billigare tjänster för kortbetalningar och andra elektroniska betalningar. Exempelvis har det skett en kraftig ökning av mobila betalningar, inte minst i form av tjänsten Swish som ofta används som betalningsform där kontanter tidigare var dominerande. Utvecklingen har delvis drivits på av affärsbankerna som generellt har lägre kostnader för elektroniska betalningar än för sin kontanthantering.

Den stigande andelen elektroniska betalningar har vidare ökat kraven på Riksbankens avvecklingssystem. Med de snabba förändringarna stiger också behovet av att Riksbanken följer utvecklingen på betalningsmarknaden och anpassar sin verksamhet efter den, särskilt i förhållande till nya typer av risker som uppkommer i digitala betalningssystem. Detta kommer särskilt till uttryck i den nya riksbankslagen där Riksbanken har fått ett utökat och förtydligat ansvar för att allmänheten ska kunna göra betalningar i fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. Dessa nya krav på Riksbankens verksamhet innebär att Riksbankens förvaltningskostnader i vart fall inte kommer att minska.

Bland Riksbankens finansieringskällor behöver det därför finnas alternativ som täcker upp när stora förluster skett till följd av exempelvis penningpolitiska åtgärder, och som är oberoende av användningen av kontanter. Vidare är det rimligt att de finansiella företag som åtnjuter fördelar av Riksbankens verksamhet i viss mån bidrar till Riksbankens finansiering.

Regeringen anser därför, till skillnad från *Finansbolagens Förening, Kommuninvest i Sverige AB, Konjunkturinstitutet, Sparbankernas riksförbund* och *Svenska Bankföreningen*, att det bör införas en möjlighet för Riksbanken att besluta om att vissa finansiella företag ska ha räntefri inlåning i Riksbanken. Kravet bör formuleras på liknande sätt som i bestämmelsen om kassakrav, men inlåningen ska vara oberoende av penningpolitiskt syfte. I stället ska syftet med ett nytt sådant krav enbart vara att finansiera Riksbankens verksamhet.

Inlåningskravet bör omfatta kreditinstitut

Det bör emellertid införas begränsningar för i vilken mån Riksbanken kan fatta ett sådant beslut. För det första behöver kretsen av finansiella företag som ska omfattas av denna skyldighet begränsas till de företag som i störst utsträckning åtnjuter fördelar av Riksbankens verksamhet. Här kan inledningsvis konstateras att kreditinstitutet i stor utsträckning är beroende av Riksbankens verksamhet. De åtnjuter fördelar, inte bara av att Riksbanken tillhandahåller ett system för avveckling av betalningar genom vilket bankerna kan genomföra betalningar utan större kredit- eller likviditetsrisker, utan också av Riksbankens övriga verksamhet, exempelvis i fråga om ansvaret för finansiell stabilitet och beredskap i betalningssystemet. Att Sverige har en centralbank som är välkapitaliserad och därmed har goda förutsättningar att upprätthålla prisstabilitet är en helt grundläggande förutsättning för att kreditinstitutet ska kunna bedriva verksamhet med avkastning. Exempelvis är utfallet av den senaste fredstida krissituationen (pandemin) att kreditinstitutet har återhämtat sig väl och återigen gör stora vinster, mycket tack vare de kraftfulla penningpolitiska åtgärder som Riksbanken vidtog under krisen.

Kreditinstitut som kollektivt bör därför åläggas en skyldighet att, om det krävs, bidra till Riksbankens finansiering genom räntefria lån. Ett beslut om sådan kostnadsfri inlåning bör omfatta samtliga kreditinstitut som bedriver verksamhet i Sverige, dvs. institut med säte eller filial här. Kreditinstitutet som grupp befinner sig i samma rättsliga och faktiska situation i förhållande till det krav som nu är aktuellt och regeringen anser därför, till skillnad från *Kommuninvest i Sverige AB* och Sveriges riksbank, att kravet ska åläggas samtliga dessa utan möjlighet att undanta vissa.

Beräkning av inlåningsbasen

Vidare bör respektive institutets eller filialens lån uppgå till ett belopp som motsvarar en viss andel av institutets eller filialens förbindelser (jfr 2 kap. 6 § riksbankslagen). De förbindelser som omfattas bör motsvara de grundläggande principerna för beräkningen av kassakravsbasen enligt Europeiska centralbankens förordning (EU) 2021/378 av den 22 januari 2021 om tillämpningen av minimireserver (kassakrav) (ECB/2021/1). Det innebär att institutets eller filialens inlåning och emitterade skuldförbindelser bör omfattas med vissa tillägg och undantag (jfr artikel 5.1 och 5.2). Av dessa följer bl.a. att undantag ska göras för skulder till andra kreditinstitut som omfattas av kraven. Skälet till detta är att finansiering via banksystemet inte ska medföra dubbla kostnader för inlåningskravet. För att gränsöverskridande finansiering inom EES inte

ska missgynnas i förhållande till inhemsk finansiering bör, som *Finansbolagens Förening*, *Sparbankernas riksförbund* och *Svenska Bankföreningen* påpekar, det tydliggöras att även skulder till kreditinstitut som omfattas av motsvarande krav i andra EU-länder bör undantas från inlåningsbasen. Det ska emellertid i sammanhanget påpekas att exempelvis eurozonens kassakrav inte utgör ett motsvarande krav som det nu aktuella svenska inlåningskravet eftersom kassakrav ställs i penningpolitiskt syfte.

I likhet med *Sveriges riksbank*, *Sparbankernas riksförbund* och *Svenska Bankföreningen* anser regeringen att skulder hänförliga till svenska kreditinstituts utländska filialer inte bör inkluderas i inlåningsbasen.

Riksgäldskontoret, *Sparbankernas riksförbund* och *Svenska Bankföreningen* tar upp frågan om tidpunkten för beräkningen av inlåningsbasen och anför att detta bör baseras på ett genomsnitt av flera mätpunkter i stället för endast en (vid årsskiftet). Utgångspunkten för inlåningskravet är emellertid Riksbankens eget kapital, vilket fastställs i samband med räkenskapsårets slut. Regeringen anser därför att även detta bör vara tidpunkten för att beräkna inlåningsbasen.

Den andel av förbindelserna som respektive institut ska hålla som inlåning i Riksbanken bör vara lika stor för alla institut och de kommer därmed att bidra till finansieringen proportionerligt utifrån sin storlek.

Begränsningar i inlåningsutrymmet och ränta

För det andra bör det införas begränsningar för när Riksbanken kan fatta ett sådant beslut och hur stor inlåningen från kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut ska kunna vara. I förarbetena till den nuvarande riksbankslagen gjordes bedömningen att Riksbanken, utöver värdet av utestående sedlar och mynt, behöver ett kostnadsfritt kapital om ca 60 miljarder kronor för att säkerställa myndighetens förmåga till långsiktig självfinansiering (jfr prop. 2021/22:41 s. 150). Målnivån för det egna kapitalet sattes därför till detta belopp (uppräknat med konsumentprisindex). En förutsättning för att Riksbanken ska få ta in räntefri inlåning från kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut bör därför vara att Riksbankens eget kapital sjunkit under denna nivå. De sammanlagda lånen bör inte uppgå till ett högre belopp än att summan av dem tillsammans med det egna kapitalet uppgår till målnivån. Regeringen anser emellertid inte, till skillnad från *Sparbankernas riksförbund* och *Svenska Bankföreningen*, att orealiserade vinster på Riksbankens balansräkning ska räknas in eftersom detta inte är värden som genererar avkastning.

ECB, *Konjunkturinstitutet* och *Sveriges advokatsamfund* och tar upp frågan om det bör finnas en bortre gräns för inlåningsutrymmets storlek. Som framgår ovan utgörs inlåningsutrymmet av skillnaden mellan Riksbankens eget kapital och målnivån. Det är därför först viktigt att framhålla att utgångspunkten även fortsättningsvis är att Riksbankens eget kapital ska uppgå till vissa nivåer (se avsnitt 4.2.1). Vidare kan, som *ECB* påpekar, ett alltför stort utnyttjande av inlåningskravet få oönskade sidoeffekter, såsom penningpolitiska effekter. Riksbanken ska, som *ECB* vidare framhåller, i alla sina beslut iakttä grundläggande principer om proportionalitet (se t.ex. 5 § förvaltningslagen, som gäller svenska förvaltningsmyndigheter, och artikel 5.4 i fördraget om Europeiska unionen, som gäller centralbanker i det europeiska centralbankssystemet) och beakta det

överordnade målet om prisstabilitet (2 kap. 1 § riksbankslagen). Dessa allmänna krav på verksamheten innebär alltså begränsningar för hur stort inlåningsutrymmet kan bli och det finns mot den bakgrunden inte skäl att införa en på förhand bestämd övre gräns för inlåningsutrymmets storlek.

Eftersom eventuella kassakrav som Riksbanken har ställt i penningpolitiskt syfte också ger Riksbanken tillgång till finansiering till låg, eller ingen, kostnad bör även hänsyn tas till värdet av dessa. Även om Riksbanken tillämpar kassakrav med räntebärande kassakravsreserver innebär ett sådant krav att Riksbanken får tillgång till finansiering till en låg kostnad. Regeringen anser därför, till skillnad från *Sveriges riksbank*, att det är rimligt att samtliga kassakrav som myndigheten ställt ska räknas av när storleken på inlåningskravet beräknas.

När inlåningsutrymmet minskar ska Riksbanken minska låningskravet i motsvarande mån. Beräkningen av inlåningsutrymmet ska göras på årsbasis vid räkenskapsårets slut, dvs. den 31 december. Sveriges riksbank påpekar att ett kassakrav kan införas och kapitaltillskott kan göras mitt under ett räkenskapsår, vilket förändrar inlåningsutrymmet. I en sådan situation är det emellertid omedelbart känt hur stort inlåningsutrymmet är – dvs. det senast fastställda enligt årsredovisningen med avdrag för det nya kassakravet eller kapitaltillskottet – och medlen ska då betalas tillbaka så snart det kan ske.

Utgångspunkten bör vara att de konton som kreditinstituten sätter in medlen på är räntefria. Riksbanken bör endast få kräva minusränta för inlåningen om myndighetens egen styrränta är lägre än noll procent. Regeringen anser, till skillnad från Sveriges riksbank, att räntan på inlåningen i så fall inte bör få uppgå till en lägre procentsats än styrräntan.

Sanktionsavgift

På samma sätt som vid underlåtenhet att uppfylla kassakrav bör Riksbanken kunna besluta om sanktionsavgift om ett företag inte uppfyller inlåningskravet. Sanktionsavgiften bör, liksom i fråga om kassakrav, uppgå till ett belopp som motsvarar en ränta på underskottet som för varje dag uppgår till den gällande styrräntan med ett tillägg av två procentenheter, dock lägst en procent, och sanktionsavgiften bör helt eller delvis få sättas ned om det finns särskilda skäl.

Sveriges advokatsamfund anser att sanktionsavgiften inte bör få vara så stor att ett institut därefter inte uppfyller de grundläggande kraven på soliditet och likviditet enligt 6 kap. 1 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. Finansinspektionen utövar tillsyn över kreditinstitut och får ingripa mot institut som inte uppfyller de kraven. Ingripanden kan ske i olika former, bl.a. beslut om sanktionsavgifter. Sanktionsavgiften ska fastställas till högst det högsta av 1) tio procent av kreditinstitutets omsättning eller, i förekommande fall, motsvarande omsättning på koncernnivå närmast föregående räkenskapsår, 2) två gånger den vinst som institutet gjort till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa eller 3) ett belopp motsvarande fem miljoner euro. Avgiften får inte vara så stor att institutet därefter inte uppfyller kraven enligt 6 kap. 1 § lagen om bank- och finansieringsrörelse (15 kap. 8 § samma lag). Enligt regeringens mening motiverar den föreslagna sanktionsavgiftens storlek inte en motsvarande ordning.

Förhållandet till andra regelverk

Finansbolagens Förening, Konjunkturinstitutet, Sparbankernas riksförbund och Svenska Bankföreningen väcker frågan om inlåningskravet utgör en skatt. Det är riksdagen, inte Riksbanken, som beslutar om skatt till staten (1 kap. 4 § andra stycket regeringsformen). Gränsdragningen mellan avgifter och skatter vid tillämpning av bestämmelserna om normgivning i 8 kap. regeringsformen behandlas i förarbetena till lagen (prop. 1973:90 s. 213; se också prop. 2009/10:30 s. 20).

Förvaltningsmyndigheter finansieras som utgångspunkt via anslag (såsom Riksgäldskontoret) eller avgifter (såsom Finansinspektionen). Som framgår ovan är Riksbanken finansiellt oberoende från staten och har egna tillgångar. Det nu aktuella inlåningskravet innebär att Riksbanken tar upp en skuld utan räntekostnad som kan finansiera tillgångar med avkastning och därmed bidra till finansieringen av Riksbankens verksamhet. Inlåningskravet innebär därför i praktiken att en grupp av finansiella företag – kreditinstitut – bidrar till finansieringen av en statlig verksamhet som företagen som kollektiv har nytta av. Det innebär att förslaget – liksom t.ex. avgiftsuttaget till resolutionsreserven i syfte att finansiera Riksgäldskontorets hantering av (vissa) kreditinstitut i kris – har avgiftskaraktär. Sammanfattningsvis anser regeringen att förslaget – oavsett inlåningskravets storlek och utsträckning i tiden – inte är en skatt.

Sveriges advokatsamfund väcker frågan hur inlåningskravet förhåller sig till grundläggande bestämmelser om egendomsskydd. Grundläggande bestämmelser om egendomsskydd finns i 2 kap. 15 § regeringsformen, artikel 1 i tilläggsprotokoll 1 till den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) och artikel 17 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheter. En ordning som innebär att kreditinstitut bidrar till finansieringen av en statlig verksamheten som instituten har nytta av är – liksom Finansinspektionens tillsynsavgifter – i överensstämmelse med grundläggande bestämmelser om egendomsskydd.

Frågan om hur inlåningskravet påverkar kraven på kapital och likviditet i EU:s kapitaltäckningsregelverk, som *Finansinspektionen*, Konjunkturinstitutet, Sparbankernas riksförbund och Svenska Bankföreningen tar upp, är en fråga för rättstillämpningen.

Riksbanken har, enligt riksbankslagen, möjlighet att begära in de uppgifter som myndigheten behöver för sin verksamhet (12 kap. 1 §). Det finns inte utrymme att i detta lagstiftningsärende, som Sveriges riksbank vill, se över förutsättningarna för Riksbanken att behandla motsvarande uppgifter vid tillämpning av lagen (2014:484) om en databas för övervakning och tillsyn över finansmarknaderna.

5 Deltagande i avvecklingssystem

Regeringens förslag: Betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar ska få delta i avvecklingssystem och för deltagandet ska det ställas vissa krav.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Bankgirocentralen BGC AB anser att förslaget leder till att förutsättningarna för tillträde till avvecklingssystem kommer att vara föremål för dubbelreglering.

Bankgirocentralen BGC AB och *Sveriges riksbank* anser att det behöver införas ett särskilt förfarande i syfte att skapa förutsättningar för Finansinspektionen att ta ställning till om ett betalningsinstitut eller ett institut för elektroniska pengar uppfyller de nya kraven för deltagande i avvecklingssystem. Sveriges riksbank framhåller att medel också ska kunna avskiljas på ett konto hos en centralbank vid tillämpning av skyddskraven.

Skälen för regeringens förslag: EU:s finalitydirektiv genomförs i lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden (avvecklingslagen). Lagen innehåller bestämmelser om godkännande av administratörer och deltagande i system för clearing och avveckling av betalningar och värdepapper (avvecklingssystem). Bestämmelser om clearing och avveckling av betalningar finns också i lagen (2024:114) om clearing och avveckling av betalningar. Bestämmelserna – som utgör nationell lagstiftning – innebär i korthet att företag som bedriver clearing eller avveckling av betalningar omfattas av tillståndsplikt.

EU:s betaltjänstdirektiv genomförs i lagen (2010:751) om betaltjänster (betaltjänstlagen). Lagen innehåller bestämmelser om förutsättningarna för tillhandahållande av betaltjänster.

Avvecklingslagen innebär att administratörer av system för clearing eller avveckling av betalningar – framför allt clearingbolag – ska godkännas av Finansinspektionen (3 och 4 §§ avvecklingslagen). I ett avvecklingssystem för clearing eller avveckling av betalningar får Riksbanken, Riksgäldskontoret och kreditinstitut delta (8 § avvecklingslagen).

I betaltjänstlagen finns bestämmelser om tillträde till betalningssystem (7 kap. 1 och 2 §§). Från bestämmelserna undantas avvecklingssystem (7 kap. 3 § 1). Enligt ändringar i EU:s betaltjänstdirektiv ska undantaget för avvecklingssystem tas bort (artikel 35.2).

Ändringarna i EU:s finalitydirektiv innebär att också betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar ska få delta i avvecklingssystem (artikel 2 b och f första stycket). För att få delta i ett avvecklingssystem ska betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar uppfylla vissa krav (artikel 35a.1 i betaltjänstdirektivet).

För att genomföra ändringarna i EU:s finalitydirektiv och EU:s betaltjänstdirektiv bör motsvarande bestämmelser införas i svensk rätt.

Bestämmelserna om tillträde till betalningssystem i 7 kap. 1 och 2 §§ betaltjänstlagen – som såvitt avser betalningssystem i form av avvecklingssystem är begränsade till betalningsinstitut och institut för elek-

troniska pengar – utgör en unionsrättslig särreglering i förhållande till de allmänna bestämmelserna i 3 kap. 1 § lagen om clearing och avveckling av betalningar, som gäller övriga deltagare i ett avvecklingssystem (8 § avvecklingslagen). Mot den bakgrunden anser regeringen, till skillnad från *Bankgirocentralen BGC AB*, att det inte handlar om dubbelreglering.

Medlemsstaterna ska fastställa det förfarande genom vilket de nya kraven ska uppfyllas. Detta ska ske i form av självbedömning, ett krav på ett uttryckligt beslut av den behöriga myndigheten eller något annat förfarande som syftar till att säkerställa att betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar uppfyller kraven (artikel 35a.2). På finansmarknadsområdet är det de finansiella företagen som ansvarar för att de uppfyller de krav som ställs på verksamheten och Finansinspektionen som utövar tillsyn över att kraven på verksamheten är uppfyllda. Det är betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar som ansvarar för att de uppfyller kraven i avvecklingslagen och Finansinspektionen som utövar tillsyn över att kraven i avvecklingslagen är uppfyllda (8 kap. 1 § betaltjänstlagen och 5 kap. 1 § lagen om elektroniska pengar). Samtidigt är det administratören av ett avvecklingssystem – t.ex. *Bankgirocentralen BGC AB* eller *Riksbanken* – som tar ställning till om kraven för att delta i avvecklingssystemet är uppfyllda, inbegripet de nya kraven (8 § avvecklingslagen). Till skillnad från *Bankgirocentralen BGC AB* och *Sveriges riksbank* anser regeringen sammanfattningsvis att det inte är nödvändigt att införa ett särskilt förfarande i syfte att säkerställa att betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar uppfyller de nya kraven för deltagande i ett avvecklingssystem.

Enligt EU:s betaltjänstdirektiv ska institut för elektroniska pengar uppfylla samma skydds krav som betalningsinstitut (artikel 10.1 i EU:s betaltjänstdirektiv). En sådan ordning gäller redan i svensk rätt, se 3 kap. 7 § lagen (2011:751) om elektroniska pengar, som genomför motsvarande krav i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/110/EG av den 16 september 2009 om rätten att starta och driva affärsverksamhet i institut för elektroniska pengar samt om tillsyn av sådan verksamhet, om ändring av direktiven 2005/60/EG och 2006/48/EG och om upphävande av direktiv 2000/46/EG (EU:s e-penningdirektiv).

Skydds kraven utgör krav på företagen att vidta åtgärder för att skydda medel som mottagits i verksamheten (se t.ex. 3 kap. 7 § betaltjänstlagen). Sådana medel ska – såvitt nu är av intresse – hållas avskilda på konto hos svenskt eller utländskt kreditinstitut eller investeras i likvida tillgångar med låg risk (se t.ex. 3 kap. 7 § andra stycket betaltjänstlagen). Som *Sveriges riksbank* framhåller, innebär EU:s betaltjänstdirektiv att medel också ska kunna avskiljas på ett konto hos en centralbank (artikel 10.1). Enligt regeringens uppfattning ryms emellertid en sådan ordning i uttrycket ”investeras i likvida tillgångar med låg risk” i de aktuella bestämmelsernas nuvarande lydelse.

I EU:s finalitydirektiv och EU:s betaltjänstdirektiv görs också ändringar som gäller indirekta deltagare (artikel 2 f tredje stycket respektive 35.3). I svensk rätt har emellertid möjligheten att införa bestämmelser om indirekt deltagande inte utnyttjats (prop. 1999/2000:18 avsnitt 5.4).

6 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari respektive den 9 april 2025.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Bankgirocentralen BGC AB framhåller att verksamheten behöver anpassas till de nya förutsättningarna för deltagande i avvecklingssystem.

Finansbolagens Förening, *Sparbankernas riksförbund* och *Svenska Bankföreningen* anser ändringarna i riksbankslagen bör träda i kraft vid ett senare tillfälle än den 1 januari 2025.

Skälen för regeringens förslag: Enligt riksdagens tillkännagivanden bör lagändringarna i riksbankslagen kunna träda i kraft den 1 januari 2025 (finansutskottets betänkande 2023/24:FiU28 s. 12). Mot den bakgrunden anser regeringen, till skillnad från *Sparbankernas riksförbund* och *Svenska Bankföreningen*, att ändringarna i riksbankslagen bör träda i kraft vid den tidpunkten.

Ändringarna i EU:s finalitydirektiv och EU:s betaltjänstdirektiv ska börja tillämpas senast den 9 april 2025, vilket innebär att ändringarna i avvecklingslagen, betaltjänstlagen och lagen om elektroniska pengar bör träda i kraft vid den tidpunkten.

Bankgirocentralen BGC AB framhåller att verksamheten behöver anpassas till de nya förutsättningarna för deltagande i avvecklingssystem. De aktuella ändringarna i EU:s finalitydirektiv och EU:s betaltjänstdirektiv – som antogs den 13 mars 2024 – ger emellertid inte utrymme för att skjuta fram tidpunkten för ikraftträdande av de lagändringar som krävs för att i svensk rätt genomföra EU-direktiven i syfte att administratörer av avvecklingssystem ska kunna anpassa sin verksamhet till de nya förutsättningarna för deltagande i avvecklingssystem.

7 Konsekvensanalys

Regeringens bedömning: Förslagen påverkar inte myndigheters eller allmänna förvaltningsdomstolars resursbehov.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker bedömningen eller har inte att invända mot den.

Finansbolagens Förening, *Regelrådet* och *Sveriges advokatsamfund* anser att konsekvensanalysen brister i fråga om effekterna för kreditinstitut av olika storlek. Regelrådet anser dessutom att konsekvensanalysen brister i vissa andra avseenden, t.ex. i fråga om alternativa lösningar.

Kommuninvest i Sverige AB efterfrågar en analys av effekterna för kommuner och regioner.

Konjunkturinstitutet efterfrågar en analys av konsekvenserna av att inlåningsutrymmet kan överstiga 40 miljarder kronor och inlåningskravets påverkan på penningpolitiken.

Riksgäldskontoret efterfrågar en analys av de offentligfinansiella och samhällsekonomiska effekterna av kravet på kreditinstituts inlåning i Riksbanken. Myndigheten bedömer att de offentligfinansiella effekterna kommer att vara positiva.

Skälen för regeringens bedömning

Riksbankens finansiering

Förslagen i denna del innebär att om Riksbankens eget kapital sjunker under den s.k. målnivån, får Riksbanken besluta om att svenska kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut ska ha inlåning i Riksbanken. De konton som de instituten sätter in medlen på kommer i regel att vara räntefria (även om minusränta kan förekomma i händelse av att Riksbankens styrränta är under noll procent). Det innebär att inlåningen i realiteten är en kostnad för företagen, eftersom medlen hade kunnat placeras på annat sätt som ger avkastning.

Riksbankens eget kapital uppgår till 23 miljarder kronor och målnivån uppgår i dag till 62,6 miljarder kronor. Det innebär att Riksbanken i en motsvarande situation skulle kunna besluta om räntefri inlåning om totalt 39,6 miljarder kronor från de berörda företagen.

Det finns i dag ett 150-tal svenska och utländska kreditinstitut som bedriver verksamhet på den svenska marknaden. Enligt Statistiska centralbyråns statistik över svenska monetära institut uppgick de sammanlagda skulderna för banker (bankaktiebolag, sparbanks och filialer till utländska banker) i Sverige till ca 14 000 miljarder kronor. Det innebär att inlåningskravet motsvarar ca 0,1–0,3 procent av institutens totala skulder om Riksbanken beslutar att låna in 20–40 miljarder kronor.

Finansieringskostnaden för inlåningen kommer sannolikt variera mellan instituten och bero av bl.a. tillgång till olika slags finansiering och ränteläge. Om finansieringskostnaden uppskattas till referensräntan Stibor, som i dag uppgår till ca 3,75 procent för tre till sex månaders löptid, innebär det en sammanlagd årlig kostnad på 1,5 miljarder kronor om inlåningen uppgår till 40 miljarder kronor och 0,8 miljarder kronor om inlåning i stället skulle uppgå till 20 miljarder kronor. Det är emellertid inte säkert att företagen behöver låna upp hela beloppet på marknaden.

Riksgäldskontoret efterfrågar en analys av de offentligfinansiella och samhällsekonomiska effekterna medan *Finansbolagens Förening*, *Regelrådet* och *Sveriges advokatsamfund* efterfrågar en analys av effekterna för kreditinstitut av olika storlek. *Kommuninvest i Sverige AB* efterfrågar en analys av effekterna för kommuner och regioner. Kostnaderna för inlåningen i Riksbanken kommer att fördelas proportionerligt mellan företagen utifrån deras storlek. Den svenska banksektorn är koncentrerad, vilket innebär att de största företagen kommer stå för merparten av kostnaderna. I dag uppskattas de tre största svenska bankerna stå för knappt 60 procent av de totala skulder som utgör underlag för inlåningen. Det innebär att den årliga kostnaden för dessa tre företag skulle motsvara ungefär 600 miljoner kronor i de fall inlåningen uppgår till 40 miljarder kronor och en antagen finansieringskostnad på 3,75 procent. Som flera

remissinstanser framhåller kommer mindre kreditinstitut att ha högre kostnader för att finansiera inlåningskravet. Mot bakgrund av att det handlar om relativt begränsade belopp bedöms institutens merkostnader samt de samhälls- och offentligfinansiella effekterna eller effekterna för kommuner och regioner vara mycket begränsade. Som Regelrådet framhåller kan det inte uteslutas att institutens merkostnader kommer att övervältras på kunderna. *Konjunkturinstitutet* påpekar att inlåningsutrymmet kan överstiga 40 miljarder kronor och i teorin vara obegränsat. Som framgår av avsnitt 4.2.2 är emellertid utgångspunkten att Riksbanken i händelse av att det egna kapitalet sjunker under de i lagen angivna nivåerna ska göra en framställning om återställning av det egna kapitalet. Inlåningskravet bedöms även mot denna bakgrund ha begränsad påverkan på prisstabiliteten.

Därutöver förväntas det tillkomma vissa administrativa kostnader för företagen samt, för vissa företag, kostnader förknippade med att upprätta ett arrangemang för att placera inlåningen i Riksbanken. Dessa merkostnader bedöms vara mycket begränsade.

Riksbanken kommer att kunna disponera de medel som blir tillgängliga genom inlåningen och placera medlen i tillgångar som ger avkastning som i sin tur kan finansiera verksamheten. Eftersom Riksbankens tillgångar är skilda från statens kommer förslaget i övrigt inte ha några direkta offentligfinansiella effekter. Dock har Riksbankens utdelningseffekt för statens budgetsaldo och det statliga finansiella sparandet. Förslaget bedöms göra att Riksbankens eget kapital snabbare kan komma tillbaka till målnivån efter att ha sjunkit under den. Om det egna kapitalet går över målnivån blir utdelning till staten aktuellt igen.

Förslagen bedöms inte ha någon effekt för andra myndigheter än Riksbanken och effekten för måltillströmningen till de allmänna förvaltningsdomstolarna förväntas vara mycket begränsad.

Regelrådet anser dessutom att konsekvensanalysen brister i vissa andra avseenden, t.ex. i fråga om alternativa lösningar. Det finns begränsningar vad gäller alternativa lösningar eftersom Riksbankens oberoende måste värnas. Traditionellt utgörs en centralbanks kostnadsfria kapital av eget kapital samt mängden sedlar och mynt. Utvecklingen med minskad kontantanvändning i Sverige bedöms dock fortsätta. Det är därför nödvändigt att införa en alternativ finansieringskälla för Riksbanken. Det är emellertid inte en alternativ lösning att låta den nuvarande ordningen kvarstå oförändrad.

Det finns inget behov av särskilda informationsinsatser. Förslagen påverkar inte hållbarheten eller jämställdheten mellan män och kvinnor.

Förslagen bedöms vara förenliga med EU-rätten.

Deltagande i avvecklingssystem

Förslagen har inga offentligfinansiella eller samhällsekonomiska effekter.

Avvecklingssystem tillhandahålls av clearingbolag. Det finns ett clearingbolag i Sverige.

Också betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar ska få delta i avvecklingssystem. Det finns ett 45-tal betalningsinstitut och ett 10-tal institut för elektroniska pengar i Sverige.

Förslagen påverkar den administrativa bördan för dessa företag i mycket begränsad utsträckning.

Finansinspektionen utövar tillsyn över betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och clearingbolag medan Sveriges riksbank tillhandahåller system för avveckling av betalningar. Förslagen påverkar den administrativa bördan för myndigheterna i mycket begränsad utsträckning.

Förslagen ger inte upphov till några nya måltyper eller ökad måttillströmning vid de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Förslagen genomför ändringar i EU-rättsakter, varför det inte finns skäl att överväga några alternativa lösningar. Förslagen påverkar inte hållbarheten eller jämställdheten mellan kvinnor och män.

Det finns inget behov av särskilda informationsinsatser.

8 Författningskommentar

8.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank

2 kap.

6 § Riksbanken får kräva att en viss andel av ett finansiellt företags placeringar eller förbindelser ska motsvaras av företagets inlåning i Riksbanken (kassakrav).

Paragrafen innehåller bestämmelser om kassakrav. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.2.

Paragrafen ändras på så sätt att *andra* och *tredje styckena* tas bort och flyttas till 12 kap. 3 §.

8 kap.

15 § Om *summan av det egna kapitalet och realiserade vinster på värde regleringskonton, utom det konto som avser guld, uppgår till ett belopp som understiger en tredjedel av målnivån, får* Riksbanken göra en framställning till riksdagen om återställning av det egna kapitalet.

Framställningen ska avse ett belopp som innebär att *summan av det egna kapitalet och realiserade vinster på värde regleringskonton, utom det konto som avser guld, återställs till en nivå som motsvarar grundnivån för det egna kapitalet.*

Om det krävs för att säkerställa Riksbankens förmåga till långsiktig självfinansiering, får framställningen avse ett belopp som innebär att *summan av det egna kapitalet och realiserade vinster på värde regleringskonton, utom det konto som avser guld, uppgår till ett belopp som motsvarar målnivån.*

Paragrafen, som utformas enligt *Lagrådets* förslag, innehåller bestämmelser om återställning av Riksbankens eget kapital. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.1.

I paragrafen har begreppet *realiserade vinster på balansräkningen* ersatts med begreppet *realiserade vinster på värde regleringskonton*. Detta innebär ingen ändring i sak.

I *första stycket* anges förutsättningen för Riksbankens framställning om återställning av det egna kapitalet. Ändringarna innebär för det första att

även orealiserade vinster på värderingskonton, utöver det egna kapitalet, ska räknas med vid bedömningen av om den aktuella nivån understigits. Orealiserade vinster i guldreserven ska emellertid inte räknas med.

För det andra ändras skyldigheten att göra en framställning till en möjlighet att göra det. Utgångspunkten bör dock även i fortsättningen vara att Riksbankens eget kapital tillsammans med orealiserade vinster på värderingskonton ska uppgå till grundnivån och att Riksbanken ska göra en framställning om återställning av det egna kapitalet när detta sjunkit till en nivå som understiger en tredjedel av målnivån. Skäl som kan tala för att Riksbanken avstår från att begära återställning av det egna kapitalet kan t.ex. vara om finansieringsbehovet av verksamheten minskar eller om värdet på utgivna sedlar och mynt ökar. Bestämmelsen ger således Riksbanken flexibilitet att hantera förluster när dess intjäningsförmåga på lång sikt inte har försämrats.

I *andra stycket* finns bestämmelser om hur stort belopp som en framställning ska avse, om en sådan görs. Ändringen innebär att framställningen ska avse ett belopp som gör att summan av det egna kapitalet och orealiserade vinster på värderingskonton, utom det som avser guld, återställs till en nivå som motsvarar grundnivån för det egna kapitalet. Vad som utgör grundnivån framgår av 9 § andra stycket.

I *tredje stycket* anges att Riksbanken får begära ett högre belopp än grundnivån om det krävs för att säkerställa Riksbankens förmåga till långsiktig självfinansiering. Ändringen innebär att orealiserade vinster på värderingskonton, dock inte guldreserven, ska räknas med när beloppet fastställs.

Bedömningen av värdet på de orealiserade vinsterna görs på årsbasis vid räkenskapsårets slut, dvs. den 31 december (jfr 2 § första stycket). Med eget kapital avses emellertid eget kapital enligt årsredovisningen med beaktande av fullmäktiges beslut om disposition av årets resultat, vilket kan fastställas vid en senare tidpunkt. Riksdagen fastställer därefter resultat- och balansräkningen.

16 § *Om det egna kapitalet understiger målnivån får Riksbanken kräva att en andel av kreditinstituts inlåning och emitterade skuldförbindelser (skulder) ska motsvaras av företagets inlåning i Riksbanken. Andelen får högst motsvara ett belopp som innebär att summan av det egna kapitalet samt institutens samlade andelar enligt denna bestämmelse och 2 kap. 6 § motsvarar målnivån.*

Ett sådant krav som avses i första stycket ska gälla samtliga svenska kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut.

Som skulder enligt första stycket räknas inte skulder till

- 1. andra kreditinstitut eller filialer som omfattas av första stycket eller motsvarande krav i ett annat land inom EES, och*
- 2. Riksbanken.*

Paragrafen, som är ny och som utformas enligt *Lagrådets* förslag, innehåller bestämmelser om skyldighet för kreditinstitut att ha inlåning i Riksbanken. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.2.

Enligt *första stycket*, som delvis utformas efter förebild av 2 kap. 6 §, kan Riksbanken kräva att kreditinstitut ska ha inlåning i Riksbanken. Inlåningen ska utgöra en andel av institutets eller filialens inlåning och emitterade skuldförbindelser (skulder). För att Riksbanken ska få kräva att

institut ska ha inlåning krävs att Riksbankens eget kapital understiger målnivån (9 och 10 §§).

Enligt *andra stycket* ska ett sådant krav som avses i första stycket gälla samtliga svenska kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut, dvs. kreditinstitut som bedriver verksamhet i Sverige. Det innebär att om Riksbanken kräver inlåning ska den ske från samtliga institut och filialer som omfattas av bestämmelsen. Riksbanken kan alltså inte kräva inlåning från endast vissa institut eller filialer.

Med ett kreditinstitut avses en bank (bankaktiebolag, sparbanksbank eller medlemsbank) eller ett kreditmarknadsföretag (kreditmarknadsbolag eller kreditmarknadsförening) som har sitt säte i Sverige. Med filial till ett utländskt kreditinstitut avses en svensk filial till ett kreditinstitut som har sitt säte utanför Sverige, jfr 1 kap. 5 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Paragrafen omfattar instituts eller filialers verksamhet i Sverige. När det gäller svenska kreditinstitut omfattas inte skulder som är hänförliga till filialers verksamhet i utlandet. När det gäller en filial till ett utländskt kreditinstitut är det de skulder som är hänförliga till filialens verksamhet i Sverige som omfattas. I det ligger också att ett svenskt huvudkontors skulder till en filial i utlandet eller en svensk filials skulder till ett huvudkontor i utlandet omfattas. Andelen ska vara lika stor för samtliga institut och filialer. Inlåningen från respektive institut eller filial kommer därmed att vara proportionerlig i förhållande till institutets eller filialens storlek.

Den samlade inlåningen får som mest uppgå till ett belopp som innebär att summan av det egna kapitalet och institutens eller filialernas samlade andelar enligt första stycket och 2 kap. 6 § motsvarar målnivån.

Paragrafen innebär att om Riksbankens eget kapital förändras eller om Riksbanken fattar beslut om kassakrav med stöd av 2 kap. 6 §, påverkas utrymmet att kräva att institut och filialer har inlåning i motsvarande mån. Om Riksbankens egna kapital ökar eller om kassakrav beslutas behöver alltså Riksbanken betala tillbaka lånen i motsvarande mån.

Bedömningen av om förutsättningarna för att kräva att institut eller filialer ska ha inlåning i Riksbanken görs på årsbasis vid räkenskapsårets slut, dvs. den 31 december (jfr 2 § första stycket). Med det egna kapitalet avses emellertid det egna kapitalet enligt årsredovisningen med beaktande av fullmäktiges beslut om disposition av årets resultat. Riksdagen fastställer därefter resultat- och balansräkningen och det är först därefter som beslut om inlåningskrav kan fattas. Riksbanken beslutar hur inlåningen ska ske, t.ex. på särskilt inlåningskonto eller genom utgivande av skuldebrev.

Enligt *tredje stycket* undantas skulder till andra institut eller filialer som omfattas av kravet på inlåning enligt första stycket eller motsvarande krav i ett annat land inom EES och skulder till Riksbanken. Med motsvarande krav avses krav som i utlandet motsvarar det svenska kravet. Andra krav på inlåning, exempelvis kassakrav som ställs i penningpolitiskt syfte, omfattas inte.

Till grund för beslut ligger uppgifter från institut och filialer som Riksbanken kan begära in med stöd av 12 kap. 1 § 1. Uppgifterna tas in inom ramen för Riksbankens in- och utlåningsrörelse och omfattas av sekretess (se 31 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400]).

17 § Ränta på inlåning enligt 16 § första stycket får vara negativ bara om den gällande styrräntan är negativ. Räntan på inlåningen får då inte understiga styrräntan.

Paragrafen, som är ny, reglerar ränta på inlåning. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.2.

Enligt paragrafen gäller en begränsning av utrymmet att bestämma negativ ränta på inlåningen enligt 16 § första stycket.

12 kap.

3 § Riksbanken får besluta att ett företag som inte uppfyller kraven enligt 2 kap. 6 § eller 8 kap. 16 § ska betala en sanktionsavgift till staten. Avgiften ska uppgå till ett belopp som motsvarar en ränta på underskottet som för varje dag uppgår till den gällande styrräntan med ett tillägg av två procentenheter, dock lägst 1 procent.

Sanktionsavgiften får helt eller delvis sättas ned, om det finns särskilda skäl.

Paragrafen, som är ny, motsvarar nuvarande 2 kap. 6 § andra och tredje styckena såvitt avser kassakrav och innehåller bestämmelser om sanktionsavgift i vissa fall. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.2.

I förhållande till den nuvarande paragrafen, får Riksbanken enligt *första stycket* besluta om sanktionsavgift också mot ett företag som inte uppfyller kravet enligt 8 kap. 16 §. Av bestämmelsen framgår hur hög sanktionsavgiften ska vara (prop. 2021/22:41 s. 215).

Enligt *andra stycket* får en sådan sanktionsavgift helt eller delvis sättas ned, om det finns särskilda skäl (samma prop. s. 216).

4 § Riksbankens beslut enligt 2 och 3 §§, 2 kap. 6 §, 4 kap. 4 § första och andra styckena och 8 kap. 16 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen, som i nuvarande lydelse betecknas 3 §, innehåller bestämmelser om överklagande. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.2.

Ändringen innebär att också beslut om att vissa finansiella företag ska ha inlåning i Riksbanken (8 kap. 16 §) eller beslut om sanktionsavgifter vid underlåtenhet att uppfylla det kravet (3 §) får överklagas.

8.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden

8 § Deltagare i ett avvecklingssystem får vara

1. Riksbanken och andra centralbanker,
2. Riksgäldskontoret och utländska offentliga institutioner som i sitt hemland driver verksamhet som är jämförbar med kontorets,
3. centrala motparter och clearingbolag,
4. svenska värdepapperscentraler,
5. företag som har tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

6. företag som har tillstånd enligt 2 kap. 1 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

7. företag som har tillstånd enligt lagen (2010:751) om betaltjänster eller lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

8. utländska företag som i hemlandet driver sådan verksamhet som avses i 3–7,

9. andra juridiska personer som för egen räkning avvecklar förpliktelser att leverera finansiella instrument i systemet, och

10. clearingmedlemmar som avses i förordning (EU) nr 648/2012.

Utländska företag som avses i första stycket 8 ska i hemlandet stå under betryggande tillsyn av en myndighet eller något annat behörigt organ.

Paragrafen innehåller bestämmelser om deltagare i clearing- och avvecklingssystem. Ändringarna genomför ändringar i artikel 2 i EU:s finalitydirektiv. Övervägandena finns i avsnitt 5.

I lagen finns bestämmelser om avvecklingssystem, dvs. system för clearing och avveckling av betalningar eller värdepapper. Lagen innebär i korthet att administratören av ett avvecklingssystem – t.ex. ett clearingbolag, dvs. ett aktiebolag som tillhandahåller clearing och avvecklingar av betalningar – ska godkännas av Finansinspektionen. För clearingbolag gäller dessutom lagen (2024:114) om clearing och avvecklingar av betalningar, som innebär att verksamhet i form av clearing och avvecklingar av betalningar är tillståndspliktig. För Riksbanken – som också tillhandahåller avvecklingssystem – gäller i stället lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank (3 kap.).

Första stycket 7, som är ny, innebär att betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar får delta i avvecklingssystem, se författningskommentaren till 7 kap. 3 § lagen (2010:751) om betaltjänster (betaltjänstlagen).

En deltagare i ett avvecklingssystem kan delta i olika funktioner (artikel 2 f andra stycket i EU:s finalitydirektiv).

Övriga ändringar är redaktionella.

8 a § För att ett företag som avses i 8 § första stycket 7 ska få delta i ett avvecklingssystem ska företaget

1. ta fram en beskrivning av de åtgärder som har vidtagits enligt 3 kap. 7 § lagen (2010:751) om betaltjänster eller 3 kap. 7 § lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

2. ta fram en beskrivning av de styr- och kontrollformer som avses i 2 kap. 6 § lagen om betaltjänster eller 2 kap. 6 § lagen om elektroniska pengar, och

3. ta fram en plan för avveckling av verksamheten.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om förutsättningar för betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar att få delta i avvecklingssystem. Paragrafen genomför artikel 35a.1 första stycket och 35a.2 i EU:s betaltjänstdirektiv. Övervägandena finns i avsnitt 5.

På företagen ställs skydds krav, dvs. krav på företagen att vidta åtgärder för att skydda medel som mottagits för genomförande av betalningstransaktioner (se t.ex. 3 kap. 7 § betaltjänstlagen). Punkt 1 innebär att företaget ska beskriva hur skydds kraven uppfylls. Skydds kraven behandlas i 8 b §.

På företagen ställs också krav på styr- och kontrollformer (se t.ex. 2 kap 6 § betaltjänstlagen). *Punkt 2* innebär att företaget ska beskriva hur kraven uppfylls. Styr- och kontrollformer behandlas i 8 c §.

Punkt 3 ställer krav på avvecklingsplan. Avvecklingsplanen behandlas i 8 d §.

Det är administratören av ett avvecklingssystem som avgör vem som får delta i systemet. Det innebär att beskrivningarna och avvecklingsplanen ligger till grund för administratörens prövning.

8 b § Om medel hålls avskilda enligt 3 kap. 7 § första stycket 1 lagen (2010:751) om betaltjänster eller 3 kap. 7 § första stycket 1 lagen (2011:755) om elektroniska pengar ska beskrivningen enligt 8 a § 1, beroende på vad som är tillämpligt, innehålla

1. uppgifter om vilka personer hos kreditinstitutet eller det utländska kreditinstitutet som har tillgång till det särskilda kontot,
2. uppgifter om hur det säkerställs att medel investeras i likvida tillgångar med låg risk,
3. uppgifter om medlens sakrättsliga skydd,
4. en kopia av avtalet med kreditinstitutet eller det utländska kreditinstitutet, och
5. en utfästelse om att uppfylla det krav som avses i 8 a § 1.

Paragrafen, som är ny och som utformas enligt *Lagrådets* förslag, innehåller bestämmelser om skyddskrav. Paragrafen genomför artikel 35a.1 andra stycket i EU:s betaltjänstdirektiv. Övervägandena finns i avsnitt 5.

På ett företag ställs skyddskrav. Det innebär att företaget ska vidta särskilda åtgärder för att skydda medel som har mottagits för betalningstransaktioner (se t.ex. 3 kap. 7 § betaltjänstlagen). Medlen ska antingen hållas avskilda (se t.ex. 3 kap. 7 § första stycket 1 betaltjänstlagen) eller omfattas av en försäkring eller garanti (se t.ex. 3 kap. 7 § första stycket 2 samma lag).

Paragrafen gäller skyddskrav i form av medel som hålls avskilda, antingen på särskilt konto hos ett svenskt eller utländskt kreditinstitut eller genom att investeras i likvida tillgångar med låg risk, t.ex. konto hos en centralbank (se t.ex. 3 kap. 7 § andra stycket betaltjänstlagen).

Uttrycket beroende på vad som är tillämpligt påminner om att skyddskraven tar sikte på olika slag av placeringar. *Punkterna 1* och *4* gäller medel som hålls avskilda på särskilt konto medan *punkt 2* gäller medel som hålls avskilda genom att investeras i likvida tillgångar med låg risk. *Punkterna 3* och *5* gäller för alla placeringar.

8 c § Om medel omfattas av en försäkring eller garanti enligt 3 kap. 7 § första stycket 2 lagen (2010:751) om betaltjänster eller 3 kap. 7 § första stycket 2 lagen (2011:755) om elektroniska pengar ska beskrivningen enligt första stycket 1 innehålla

1. en bekräftelse om att försäkringsföretaget eller kreditinstitutet inte ingår i samma koncern som företaget,
2. uppgifter om hur det säkerställs att försäkringen eller garantin ger samma skydd som om medlen hålls åtskilda enligt 3 kap. 7 § första stycket 1 lagen om betaltjänster eller 3 kap. 7 § första stycket 1 lagen om elektroniska pengar,
3. uppgifter om försäkringens avtalsvillkor i fråga om löptid och förlängning, och
4. en kopia av avtalet med försäkringsgivaren eller garantiställaren.

Paragrafen, som är ny och som utformas enligt *Lagrådets* förslag, innehåller bestämmelser om skyddskrav. Paragrafen genomför artikel 35a.1 andra stycket i EU:s betaltjänstdirektiv. Övervägandena finns i avsnitt 5.

På ett företag ställs skyddskrav. Det innebär att företaget ska vidta särskilda åtgärder för att skydda medel som har mottagits för betalningstransaktioner (se t.ex. 3 kap. 7 § betaltjänstlagen). Medlen ska antingen hållas avskilda (se t.ex. 3 kap. 7 § första stycket 1 betaltjänstlagen) eller omfattas av en försäkring eller garanti (se t.ex. 3 kap. 7 § första stycket 2 samma lag).

Paragrafen gäller skyddskrav i form av försäkring eller garanti.

8 d § *De styr- och kontrollformer som avses i 8 a § 2 ska vara ändamålsenliga för deltagande i avvecklingssystem och beskrivningen av styr- och kontrollformerna ska innehålla uppgifter om*

1. verksamhetens identifierade risker och hanteringen av dessa,
2. interna riktlinjer och instruktioner,
3. bokföringsskyldighet,
4. vilka personer som ansvarar för system för intern kontroll och styrning,
5. revisor, och
6. styrelse och verkställande direktör.

I förekommande fall ska beskrivningen av styr- och kontrollformer även innehålla uppgifter om

1. övervakning och kontroll av ombud och filialer,
2. övervakning och kontroll av uppdragstagare, och
3. styrningen av den koncern som företaget ingår i.

Paragrafen, som är ny och som i allt väsentligt utformas enligt *Lagrådets* förslag, innehåller bestämmelser om styr- och kontrollformer. Paragrafen genomför artikel 35a.1 tredje stycket i EU:s betaltjänstdirektiv. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Enligt paragrafen ska styr- och kontrollformer vara ändamålsenliga för deltagande i avvecklingssystem. Det motsvarar betaltjänstdirektivets allmänt hållna krav på att styr- och kontrollformer ska vara ”proportionella, lämpliga, sunda och adekvata”, dock utan (uttrycklig) koppling till deltagande i avvecklingssystem (artikel 35a.1 tredje stycket i EU:s betaltjänstdirektiv).

Beskrivningen av styr- och kontrollformer ska enligt *första stycket* innehålla vissa uppgifter.

Punkt 1 gäller uppgift om verksamhetens risker och hanteringen av dessa, t.ex. olika slag av operativa risker vid genomförande av betalningstransaktioner.

Punkt 2 gäller uppgift om interna riktlinjer och instruktioner, dvs. de styrdokument som tas fram på företaget.

Punkt 3 gäller uppgift om bokföringsskyldighet. Ett betalningsinstitut eller ett institut för elektroniska pengar bedrivs i form av ett aktiebolag eller en ekonomisk förening. Bestämmelser om bokföringsskyldighet finns i bokföringslagen (1999:1078) och årsredovisningslagen (1995:1554).

Punkt 4 gäller uppgift om vem som ansvarar för system för intern styrning och kontroll. I ett aktiebolag eller en ekonomisk förening är det styrelsen som ansvarar för organisation och förvaltning av angelägenheter. Uppgifterna kan emellertid delegeras till en eller flera av styrelsens

ledamöter eller till andra (se t.ex. 8 kap. 4 § aktiebolagslagen [2005:551]). Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar (se t.ex. 8 kap. 29 § aktiebolagslagen).

Punkt 5 gäller uppgift om revisor. Ett betalningsinstitut och ett institut för elektroniska pengar ska ha minst en revisor (se t.ex. 3 kap. 9 § betaltjänstlagen).

Punkt 6 gäller uppgift om styrelse och verkställande direktör, dvs. ledningen i ett aktiebolag eller en ekonomisk förening.

I förekommande fall ska beskrivningen av styr- och kontrollformer enligt *andra stycket* innehålla vissa ytterligare uppgifter.

Punkt 1 gäller uppgift om svenska och utländska ombud och filialer. I lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. finns bestämmelser om verksamhet som bedrivs av svenska filialer till utländska betalningsinstitut eller institut för elektroniska pengar.

Punkt 2 gäller uppgift om övervakning och kontroll av uppdragstagare, t.ex. olika slag av mellanmän eller underentreprenörer.

Punkt 3 gäller uppgift om koncernens styrning vid tillämpning av olika slag av regelverk på finansmarknadsområdet. Sådana bestämmelser finns t.ex. i EU:s regelverk om kapitaltäckning för kreditinstitut.

8 e § Den plan som avses i 8 a § 3 ska beakta verksamhetens art och beskaffenhet och innehålla uppgifter om en ordnad avveckling av verksamheten.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om innehållet i en avvecklingsplan. Paragrafen genomför artikel 35a.1 fjärde stycket i EU:s betaltjänstdirektiv. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Avvecklingsplanen ska beakta verksamhetens art och beskaffenhet, t.ex. verksamhetens omfattning och inriktning (storlek och affärsmodell). Framför allt bör avvecklingsplanen beakta den faktiska verksamheten, t.ex. det månatliga genomsnittet av de totala betalningstransaktionerna (till belopp och antal) under de senaste tolv månaderna.

Avvecklingsplanen ska innehålla uppgifter om en ordnad avveckling av verksamheten, t.ex. för att kunna utföra en betalningsorder som har tagits emot.

8.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

3 kap.

7 § Ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör ska vidta särskilda åtgärder för att skydda en betaltjänstanvändares medel som mottagits för genomförande av betalningstransaktioner. Sådana medel ska

1. hållas avskilda från betalningsinstitutets eller den registrerade betaltjänstleverantörens egna tillgångar och medel som innehas för annans räkning än betaltjänstanvändares, eller

2. omfattas av en försäkring eller garanti som

a) tillhandahålls av ett försäkringsföretag eller ett kreditinstitut som inte ingår i samma koncern som betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören, och

b) ger samma skydd för betaltjänstanvändaren som om medlen hålls åtskilda enligt 1.

Medel för genomförande av transaktioner enligt första stycket 1, som fortfarande innehas av betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören vid slutet av bankdagen efter den dag då medlen mottogs, ska deponeras på ett särskilt konto hos ett kreditinstitut eller ett utländskt kreditinstitut eller investeras i likvida tillgångar med låg risk.

Första och andra styckena gäller även i de fall då ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör tar emot medel där en andel ska användas för framtida betalningstransaktioner och återstoden för andra tjänster än betaltjänster. Om det inte går att fastställa hur stor andel av användares medel som kommer att användas till betalningstransaktionerna, får ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör, om det är möjligt att på grundval av historiska uppgifter och efter tillstånd av Finansinspektionen, göra en uppskattning av denna andel.

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyddskrav. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Ändringen i *första stycket 2* innebär att det klargörs att försäkringen eller garantin ska tillhandahållas av ett försäkringsföretag eller ett kreditinstitut som inte ingår i samma koncern som betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören. Det utgör en anpassning till EU:s betaltjänstdirektiv, jfr författningskommentaren till 8 c § lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden (avvecklingslagen).

7 kap.

3 § Bestämmelserna i 1 och 2 §§ gäller inte för betalningssystem i vilka en betaltjänstleverantör verkar eller kan verka både som betalarens och betalningsmottagarens betaltjänstleverantör samt är ensamt ansvarig för betalningssystemets ledning, och denne betaltjänstleverantör tillåter andra betaltjänstleverantörer att delta i betalningssystemet utan att dessa kan förhandla om avgifter mellan sig avseende betalningssystemet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om undantag från tillträde till betalningssystem. Paragrafen genomför delvis artikel 35.2 i EU:s betaltjänstdirektiv. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Ändringen, som är en följd av att betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar får delta i avvecklingssystem, innebär att undantaget i nuvarande punkt 1 för avvecklingssystem tas bort, se författningskommentaren till 8 § avvecklingslagen.

8.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:755) om elektroniska pengar

3 kap.

7 § Ett institut för elektroniska pengar och en registrerad utgivare ska vidta åtgärder för att skydda de medel som har tagits emot i utbyte mot utgivna elektroniska pengar. Sådana medel ska

1. hållas avskilda från institutets eller utgivarens egna tillgångar och medel som innehas för någon annans räkning än innehavaren av de elektroniska pengarna, eller

2. omfattas av en försäkring eller garanti som

a) tillhandahålls av ett försäkringsföretag eller ett kreditinstitut som inte ingår i samma koncern som institutet för elektroniska pengar eller den registrerade utgivaren och

b) ger samma skydd för innehavaren av de elektroniska pengarna som om medlen hållits avskilda enligt 1.

Medel enligt första stycket 1, som fortfarande innehas av institutet för elektroniska pengar eller den registrerade utgivaren vid slutet av bankdagen efter den dag då medlen mottogs, ska avskiljas på ett särskilt konto hos en svensk bank, ett svenskt kreditmarknadsföretag eller ett utländskt bank- eller kreditföretag eller investeras i likvida tillgångar med låg risk.

Medel som tas emot i form av en betalning via ett betalningsinstrument behöver inte skyddas förrän de har krediterats ett betalkonto hos institutet eller på annat sätt gjorts tillgängliga för ett institut för elektroniska pengar eller en registrerad utgivare. Medlen ska dock skyddas senast fem bankdagar efter det att de elektroniska pengarna som betalningen avsåg gavs ut.

Institut för elektroniska pengar och registrerade utgivare som tillhandahåller betaltjänster som inte är knutna till utgivning av elektroniska pengar ska för den verksamheten tillämpa bestämmelserna om skyddskrav i 3 kap. 7 § lagen (2010:751) om betaltjänster.

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyddskrav. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Ändringen i *första stycket 2* innebär att svensk rätt anpassas till EU:s e-penningdirektiv, se författningskommentaren till 3 kap. 7 § lagen om betaltjänster.

2024/886

19.3.2024

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2024/886

av den 13 mars 2024

om ändring av förordningarna (EU) nr 260/2012 och (EU) 2021/1230 och direktiven 98/26/EG och (EU) 2015/2366 vad gäller omedelbara betalningar i euro

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 114,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,med beaktande av Europeiska centralbankens yttrande ⁽²⁾,i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 260/2012 ⁽⁴⁾ utgör grunden för det gemensamma eurobetalningsområdet (Sepa). För att skapa gynnsamma villkor för ökad konkurrens, särskilt för betalningar vid interaktionspunkten, bör Sepa-projektet kontinuerligt uppdateras för att återspegla innovation och marknadsutveckling när det gäller betalningar, främja utvecklingen av nya unionsomfattande betalningsprodukter och underlätta tillträdet för nya marknadsaktörer.
- (2) Under 2017 kom betaltjänstleverantörer under ledning av Europeiska betalningsrådet överens om ett unionsomfattande system för omedelbara betalningar i euro. Den europeiska betalningssektorns insatser har inte visat sig vara tillräckliga för att säkerställa en omfattande användning av omedelbara betalningar i euro på unionsnivå. Endast en utbredd och snabbt ökad användning av sådana betalningar skulle kunna frigöra de fullständiga nätverkseffekterna av omedelbara betalningar i euro, och leda till fördelar och ekonomiska effektivitetsvinster för betaltjänstanvändare och betaltjänstleverantörer, minskad marknadskoncentration och ökad konkurrens och valfrihet i fråga om elektroniska betalningar, särskilt för gränsöverskridande betalningar vid interaktionspunkten.
- (3) Genom förordning (EU) nr 260/2012 fastställdes tekniska och affärsmässiga krav för betalningar och autogireringar i euro. Omedelbara betalningar i euro är en relativt ny kategori av betalningar i euro som uppstod på marknaden först efter antagandet av den förordningen. Det är därför nödvändigt att fastställa särskilda krav som gäller för omedelbara betalningar i euro, utöver de allmänna krav som gäller för alla betalningar, i syfte att säkerställa den inre marknads korrekta funktion och integration.
- (4) För att göra omedelbara betalningar mer tillgängliga och se till att fördelarna med dem också kommer betaltjänst-användare till godo bör de medlemsstater som inte har euron som valuta kunna tillämpa regler som motsvarar de regler som fastställs i denna ändringsförordning på inhemska omedelbara betalningar i sin egen valuta.

⁽¹⁾ EUT C 146, 27.4.2023, s. 23.⁽²⁾ EUT C 106, 22.3.2023, s. 2.⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 7 februari 2024 (ännu inte offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 26 februari 2024.⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 260/2012 av den 14 mars 2012 om antagande av tekniska och affärsmässiga krav för betalningar och autogireringar i euro och om ändring av förordning (EG) nr 924/2009 (EUT L 94, 30.3.2012, s. 22).

- (5) Ett antal nationella regleringslösningar har redan antagits eller föreslagits för att öka användningen av omedelbara betalningar i euro, bland annat genom att stärka betaltjänstanvändares skydd mot att medel sänds till en oavsiktlig betalningsmottagare och genom att specificera förfarandet för fullgörande av de skyldigheter som följer av restriktiva åtgärder som har antagits av unionen. Skillnaderna mellan dessa nationella regleringslösningar innebär en risk för att den inre marknaden fragmenteras, vilket skulle leda till ökade efterlevnadskostnader till följd av olika uppsättningar nationella regleringskrav och ett försvårat genomförande av gränsoverskridande omedelbara betalningar. Enhetliga regler för omedelbara betalningar i euro, inbegripet gränsoverskridande omedelbara betalningar, bör därför införas för att förhindra att sådana hinder uppstår.
- (6) Innan omedelbara betalningar uppstod sammanfördes betalningstransaktioner i allmänhet av betaltjänstleverantörer och lämnades in till ett system för betalning av mindre belopp för behandling, clearing och avveckling vid på förhand bestämda tidpunkter. I de system för betalning av mindre belopp som för närvarande används för att hantera omedelbara betalningar i euro lämnas betalningstransaktionerna dock in individuellt och behandlas dygnet runt och i realtid. För att återspegla detta är det nödvändigt att ändra definitionen av begreppet *system för betalning av mindre belopp* i förordning (EU) nr 260/2012.
- (7) Att säkerställa att alla betaltjänstanvändare i unionen kan lämna betalningsorder för, och ta emot, omedelbara betalningar i euro är en förutsättning för en ökad användning av sådana transaktioner. I nuläget erbjuder minst en tredjedel av betaltjänstleverantörerna i unionen inte en betaltjänst för att sända och ta emot omedelbara betalningar i euro. Dessutom har den takt med vilken betaltjänstleverantörerna har infört omedelbara betalningar i sitt tjänsteutbud under de senaste åren varit för långsam, vilket hindrar ytterligare integration av den inre marknaden, undergräver unionens öppna strategiska oberoende och begränsar de potentiella fördelarna för betaltjänstanvändare. Betaltjänstleverantörer som tillhandahåller en betaltjänst för att sända och ta emot betalningar i euro till sina betaltjänstanvändare bör därför vara skyldiga att erbjuda en betaltjänst för att sända och ta emot omedelbara betalningar i euro till alla sina betaltjänstanvändare. Detta krav bör gälla alla betalkonton som betaltjänstleverantörer förvaltar för sina betaltjänstanvändare, inbegripet betalkonton med grundläggande funktioner enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU ^(*).
- (8) För att skapa en integrerad marknad för omedelbara betalningar i euro är det väsentligt att sådana transaktioner hanteras i enlighet med en gemensam uppsättning regler och krav. En omedelbar betalning i euro gör det möjligt att kreditera medel till en betalningsmottagares konto inom några sekunder och dygnet runt. Denna tillgänglighet dygnet runt varje dag på året är ett oskiljaktigt inslag i omedelbara betalningar, som bör uppfylla särskilda villkor, bland annat när det gäller tidpunkten för mottagande av betalningsorder, hantering, kreditering och valuteringsdag.
- (9) Europeiska centralbanken (ECB) och de nationella centralbankerna bör, när de inte agerar i egenskap av monetära myndigheter eller andra offentliga myndigheter, kunna begränsa erbjudandet om en betaltjänst för att sända omedelbara betalningar i euro till den tidsperiod under vilken ECB och de nationella centralbankerna erbjuder en betaltjänst för att sända och ta emot icke-omedelbara betalningar i euro. Skälet till att tillåta denna begränsning är att det kan vara nödvändigt för att ECB eller en nationell centralbank, på grund av särdrag i dess interna operativa arrangemang, alltid ska kunna följa artikel 123 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).
- (10) Betaltjänstleverantörer som är etablerade i en medlemsstat som inte har euron som valuta kan ha begränsad tillgång till likviditet i euro utanför kontorstid. Det är därför proportionerligt att föreskriva en möjlighet att sådana betaltjänstleverantörer begär förhandstillstånd från sina behöriga myndigheter för att tillhandahålla en betaltjänst för att sända omedelbara betalningar från konton som är denominerade i den medlemsstatens nationella valuta utanför kontorstid endast upp till en viss gräns per transaktion. De behöriga myndigheterna bör kunna bevilja ett sådant tillstånd på grundval av sin bedömning av en betaltjänstleverantörs tillgång till likviditet i euro.
- (11) I medlemsstaterna finns det en rad olika betalningsinitieringskanaler genom vilka betaltjänstanvändare kan lämna en betalningsorder för en betalning i euro, till exempel via en internetbank, en mobilapplikation, en uttagsautomat, en självbetjäningsterminal, i en filial eller per telefon. För att säkerställa att alla betaltjänstanvändare har tillgång till omedelbara betalningar i euro bör det inte finnas någon skillnad i fråga om de betalningsinitieringskanaler genom

^(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (EUT L 257, 28.8.2014, s. 214).

vilka betaltjänstanvändare kan lämna betalningsorder för omedelbara betalningar och andra betalningar. Om det är möjligt för en betaltjänstanvändare att till en betaltjänstleverantör lämna in flera betalningsorder för betalningar i euro som ett paket, bör det också vara möjligt att lämna in flera betalningsorder för omedelbara betalningar i euro som ett paket. Betaltjänstleverantörer bör som standard kunna erbjuda alla betalningar i euro som initieras av deras betaltjänstanvändare som omedelbara betalningar i euro.

- (12) Eftersom vissa betalningsinitieringskanaler, såsom lokala bankkontor för privatkunder, inte är tillgängliga dygnet runt, bör tidpunkten för mottagande av en pappersbaserad betalningsorder för en omedelbar betalning vara den tidpunkt då den pappersbaserade betalningsordern förs in i det interna systemet hos betalarens betaltjänstleverantör, vilket bör ske så snart sådana betalningsinitieringskanaler finns tillgängliga.
- (13) Om en betaltjänstanvändare lämnar in flera betalningsorder för omedelbara betalningar som ett paket till sin betaltjänstleverantör bör den betaltjänstleverantören omedelbart börja dela upp det paketet så att det omvandlas till enskilda omedelbara betalningstransaktioner. Tidpunkten för mottagande av en betalningsorder för en omedelbar betalning som lämnas in i ett paket med flera betalningsorder bör vara den tidpunkt då den efterföljande enskilda omedelbara betalningstransaktionen har delats upp, med beaktande av eventuella kapacitetsbegränsningar i ett system för betalning av mindre belopp som betalarens betaltjänstleverantör har informerats om. Omedelbart efter det att paketet har delats upp bör betalarens betaltjänstleverantör översända den enskilda omedelbara betalningstransaktionen till betalningsmottagarens betaltjänstleverantör. Detta översändande bör ske utan att det påverkar eventuella lösningar som tillhandahålls av system för betalning av mindre belopp och som gör det möjligt att konvertera flera betalningsorder för omedelbara betalningar som paket till enskilda omedelbara betalningstransaktioner.
- (14) Om en betalningsorder för en omedelbar betalning i euro lämnas in från ett betalkonto som inte är denominerat i euro, bör tidpunkten för mottagandet vara den tidpunkt då betalarens betaltjänstleverantör, omedelbart efter det att den betalningsordern för en omedelbar betalning i euro har lämnats till den, räknar om transaktionsbeloppet till euro från den valuta i vilken betalkontot är denominerat.
- (15) Betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar bör bidra till att underlätta användningen av omedelbara betalningar i euro och bör därför omfattas av kraven i denna ändringsförordning. Betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar ingår dock inte i förteckningen över enheter som omfattas av definitionen av begreppet *institut* i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/26/EG (*). Följaktligen hindras betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar i praktiken från att delta i de system som medlemsstaterna har betecknat som system enligt det direktivet. Den därav följande oförmågan att delta i sådana betalningssystem kan hindra betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar från att tillhandahålla omedelbara betalningar i euro på ett effektivt och konkurrenskraftigt sätt. Det är därför motiverat att ändra direktiv 98/26/EG så att betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar ingår i förteckningen över enheter som omfattas av definitionen av begreppet *institut* i det direktivet, men endast för att definiera deltagare i ett betalningssystem.
- (16) Betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar bör uppfylla kraven och respektera reglerna för betalningssystem som medlemsstaterna har betecknat enligt direktiv 98/26/EG för att få delta i dessa system. Med tanke på vikten av det potentiella bidraget från betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar för att underlätta användningen av omedelbara betalningar i euro, och vikten av att så snart som möjligt återställa lika villkor mellan banker och dessa institut, är det nödvändigt att ge medlemsstaterna en kort tidsfrist för att införliva och tillämpa ändringarna av direktiv 98/26/EG och lämpliga tidsfrister för att tillämpa denna ändringsförordning på betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar. För att säkerställa verkligt lika villkor för deltagare i system som medlemsstaterna har betecknat enligt det direktivet, upprätthålla dessa systems stabilitet och integritet och säkerställa en övergripande riskhantering av betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar, är det

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 98/26/EG av den 19 maj 1998 om slutgiltig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper (EGT L 166, 11.6.1998, s. 45).

nödvändigt att vidareutveckla vissa bestämmelser i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366⁽⁷⁾ för betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar som ansöker om deltagande och deltar i system som medlemstaterna har betecknat enligt direktiv 98/26/EG. Dessa bestämmelser avser skydd av användarnas medel, styrarrangemang och kontinuitetsarrangemang. Ändringarna av direktiv (EU) 2015/2366 förväntas ses över ytterligare av Europaparlamentet och rådet när de överväger kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om betaljänster och e-penningtjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiv 98/26/EG och om upphävande av direktiven (EU) 2015/2366 och 2009/110/EG och kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om betaljänster på den inre marknaden och om ändring av förordning (EU) nr 1093/2010.

- (17) Betaljänstanvändare är mycket känsliga för nivån på de avgifter som tas ut för utbytbara betalningsmetoder. Avgiftsnivån kan därför styra dem till eller bort från en viss betalningsmetod. På de nationella marknader där högre transaktionsavgifter för omedelbara betalningar i euro har tagits ut, jämfört med avgifter för andra betalningar i euro, är användningen av omedelbara betalningar låg. Detta har hindrat uppnåendet av den kritiska massa av omedelbara betalningar i euro som krävs för att förverkliga de fullständiga nätverkseffekterna för både betaljänstleverantörer och betaljänstanvändare. Därför bör alla typer av avgifter som tas ut från betalare och betalningsmottagare för genomförande av omedelbara betalningar i euro, inbegripet transaktionsavgifter eller schablonavgifter, inte överstiga sådana avgifter som tas ut från samma betaljänstanvändare för motsvarande typer av andra betalningar i euro. Det är inte önskvärt att betaljänstleverantörer kringgår syftet med detta krav. Vid identifieringen av motsvarande typer av betalningar bör det vara möjligt att använda kriterier som betalningsinstrumentskanal eller betalningsinstrument som används för att initiera betalningen, kundstatus och ytterligare funktioner eller tjänster.
- (18) Allmänt förekommande omedelbara betalningar i euro ger betaljänstleverantörer möjlighet att utveckla nya betalningslösningar, såsom mobila betalningsapplikationer, vilket underlättar användningen av omedelbara betalningar i euro för betalningar vid interaktionspunkten. Sådana betalningslösningar kan omfatta ytterligare funktioner eller tjänster som erbjuds betalare och betalningsmottagare, såsom betalningsinstitiering, tvistlösning eller återbetalning. Betaljänstleverantörer bör kunna besluta om avgifterna för sådana ytterligare funktioner eller tjänster som erbjuds utöver den underliggande omedelbara betalningen. En betalningslösning som grundas på en omedelbar betalning och som omfattar ytterligare funktioner eller tjänster bör inte anses vara av motsvarande karaktär som en icke-omedelbar betalning som erbjuds utan samma ytterligare funktioner eller tjänster. Om det är möjligt för en betaljänstanvändare att lämna in betalningsorder för icke-omedelbara betalningar utan några ytterligare funktioner eller tjänster bör samma möjlighet också vara tillgänglig för omedelbara betalningar i euro. Det bör säkerställas att det ur betaljänstanvändarens perspektiv inte är dyrare att sända eller ta emot en omedelbar betalning i euro än att sända eller ta emot en icke-omedelbar betalning i euro som tillhandahålls med samma ytterligare funktioner eller tjänster. I synnerhet bör betaljänstleverantörer som erbjuder olika varianter av en betalningslösning, där det enda kännetecknet som särskiljer dem är användningen av omedelbara betalningar i det ena fallet och icke-omedelbara betalningar i det andra, säkerställa att den totala avgiften för varianten omedelbara betalningar i euro inte är högre än avgiften för varianten icke-omedelbara betalningar i euro.
- (19) För att betaljänstanvändare ska få större handlingsfrihet när de använder omedelbara betalningar bör en betaljänstanvändare kunna fastställa en individuell gräns i form av ett högsta belopp, antingen per dag eller per transaktion, som denne kan sända genom omedelbar betalning. Betaljänstanvändare bör när som helst, utan svårigheter och med omedelbar verkan kunna ändra eller ta bort dessa individuella gränser.
- (20) Säkerheten för både omedelbara och icke-omedelbara betalningar i euro är avgörande för att öka betaljänstanvändarens förtroende för betaljästen för att sända och ta emot betalningar och säkerställa att den används. Enligt direktiv (EU) 2015/2366 är den enda avgörande faktorn för ett korrekt genomförande av transaktionen med avseende på betalningsmottagaren den unika identifikationskoden, såsom den definieras i det direktivet, och betaljänstleverantörer behöver inte kontrollera betalningsmottagarens namn. Betaljänstleverantörer bör ha infört solida och uppdaterade åtgärder för att upptäcka och förebygga bedrägerier, som är utformade för att förhindra att en betalning sänds till en oavsiktlig betalningsmottagare till följd av bedrägerier eller fel, eftersom det kan vara

(7) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 av den 25 november 2015 om betaljänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG och 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG (EUT L 337, 23.12.2015, s. 35).

omöjligt för betalaren att återvinna medlen innan dessa medel krediteras betalningsmottagarens konto. Betalningstjänstleverantörer bör ha en viss flexibilitet när det gäller att utforma de lämpligaste åtgärderna för att hantera olika betalningsinitieringsalternativ. Sådana åtgärder bör inte leda till att betaljänstanvändare debiteras några ytterligare avgifter. Betalningstjänstleverantörer bör därför tillhandahålla en tjänst som säkerställer kontroll av den betalningsmottagare till vilken betalaren avser att sända en betalning (tjänst som säkerställer kontroll). För att undvika onödigt friktion vid eller försening av hanteringen av transaktionen bör betalarens betalningstjänstleverantör utföra en sådan tjänst omedelbart efter det att betalaren har lämnat relevanta uppgifter om betalningsmottagaren och innan betalaren ges möjlighet att godkänna betalningen.

- (21) Vissa attribut för namnet på den betalningsmottagare till vars konto betalaren vill göra en betalning, såsom förekomsten av diakritiska tecken eller olika möjliga translittereringar av namn i olika alfabet, skillnader mellan vanligt använda namn och namn som anges på formella handlingar, kan leda till en situation där det namn på betalningsmottagaren som angetts av betalaren och det namn som är knutet till det betalkontonummer som avses i punkt 1 a i bilagan till förordning (EU) nr 260/2012 (betalkontonummer), som angetts av betalaren, inte överensstämmer exakt men ändå nästan överensstämmer med varandra. I sådana fall bör betalningstjänstleverantören, för att undvika onödigt friktion vid hanteringen av betalningar i euro och underlätta betalarens beslut om huruvida den planerade transaktionen ska genomföras, upplysa betalaren om namnet på den betalningsmottagare som är knutet till det betalkontonummer som betalaren har angett på ett sätt som säkerställer efterlevnad av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 ⁽⁹⁾.
- (22) Godkännande av en betalning när betalningsmottagaren inte har kontrollerats kan leda till att medlen överförs till en oavsiktlig betalningsmottagare. Betalningstjänstleverantörer bör inte hållas ansvariga för genomförandet av en transaktion till en oavsiktlig betalningsmottagare på grundval av en felaktig unik identifikationskod enligt artikel 88 i direktiv (EU) 2015/2366, i den mån betalningstjänstleverantörerna korrekt utför den tjänst som säkerställer kontroll. Om betalningstjänstleverantörerna, inbegripet leverantörer av betalningsinitieringstjänster, inte utför en sådan tjänst korrekt och om en sådan underlåtenhet leder till en bristfälligt genomförd betalningstransaktion, bör dessa betalningstjänstleverantörer utan dröjsmål återbetala det överförda beloppet till betalaren och, i förekommande fall, återställa det debiterade betalkontots kontoställning till den som skulle ha föregåt om betalningstransaktionen inte hade ägt rum. Betalningstjänstleverantörer bör informera betaljänstanvändare om konsekvenserna för betalningstjänstleverantörernas ansvar och betaljänstanvändarnas rätt till återbetalning om betaljänstanvändarna väljer att ignorera en underrättelse som lämnats i enlighet med denna ändringsförordning.
- (23) Den tjänst som säkerställer kontroll bör i möjligaste mån utföras i enlighet med en unionsomfattande uppsättning regler och standarder för att främja ett smidigt och interoperabelt genomförande. Denna uppsättning regler och standarder kan utvecklas av organisationer som består av eller företräder betalningstjänstleverantörer.
- (24) Betalningstjänstanvändare som inte är konsument och som lämnar in flera betalningsorder som ett paket bör när som helst under avtalsförhållandet med betalningstjänstleverantören kunna välja att inte ta emot den tjänst som säkerställer kontroll. Efter att dessa betalningstjänstanvändare har valt att inte ta emot den tjänst som säkerställer kontroll bör de återigen kunna välja att använda den tjänst som säkerställer kontroll.
- (25) Det är av avgörande betydelse att betalningstjänstleverantörer faktiskt fullgör de skyldigheter som följer av restriktiva åtgärder som har antagits av unionen i enlighet med artikel 215 i EUF-fördraget med avseende på en person, ett organ eller en enhet som är föremål för frysning av tillgångar eller förbud mot att göra medel eller ekonomiska resurser tillgängliga för eller till förmån för dem, antingen direkt eller indirekt (riktade finansiella restriktiva åtgärder). Unionsrätten innehåller dock inga regler om det förfarande eller de verktyg som betalningstjänstleverantörer ska använda för att säkerställa att de fullgör dessa skyldigheter. Betalningstjänstleverantörerna tillämpar således olika metoder, utifrån sina individuella val eller de riktlinjer som tillhandahålls av de berörda nationella myndigheterna. Praxisen att fullgöra de skyldigheter som följer av riktade finansiella restriktiva åtgärder genom att kontrollera den betalare och den betalningsmottagare som är involverad i varje betalningstransaktion, oavsett om den är nationell eller gränsöverskridande, leder till att ett mycket stort antal betalningar markeras som potentiellt involverande personer eller enheter som är föremål för riktade finansiella restriktiva åtgärder. Den stora majoriteten av sådana

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

markerade transaktioner visar sig dock, efter kontroll, inte involvera några av de personer eller enheter som är föremål för riktade finansiella restriktiva åtgärder. På grund av omedelbara betalningars karaktär är det omöjligt för betaljänstleverantörer att inom den korta tidsfrist som krävs kontrollera dessa markerade transaktioner, och de avvisas därför. Denna situation skapar operativa utmaningar för betaljänstleverantörer när det gäller att erbjuda en betaljänst för att sända och ta emot omedelbara betalningar till sina betaljänstanvändare i hela unionen på ett tillförlitligt och förutsägbart sätt. För att skapa större rättssäkerhet, öka effektiviteten i betaljänstleverantörernas ansträngningar att i samband med omedelbara betalningar i euro fullgöra de skyldigheter som följer av riktade finansiella restriktiva åtgärder och förebygga onödiga hinder för att sända och ta emot omedelbara betalningar bör betaljänstleverantörer regelbundet, och åtminstone dagligen, kontrollera om deras betaljänstanvändare är personer eller enheter som är föremål för riktade finansiella restriktiva åtgärder och inte längre tillämpa några transaktionsbaserade kontroller i det specifika sammanhanget. Skyldigheten för betaljänstleverantörer att regelbundet kontrollera sina betaljänstanvändare avser endast personer eller enheter som är föremål för riktade finansiella restriktiva åtgärder. Andra typer av restriktiva åtgärder som har antagits i enlighet med artikel 215 i EUF-fördraget eller restriktiva åtgärder som inte har antagits i enlighet med artikel 215 i EUF-fördraget omfattas inte av tillämpningsområdet för denna skyldighet.

- (26) För att förhindra initiering av omedelbara betalningar från betalkonton som tillhör personer eller enheter som är föremål för riktade finansiella restriktiva åtgärder och för att omedelbart frysa medel som sänds till sådana betalkonton, bör betaljänstleverantörer utföra kontroller av sina betaljänstanvändare omedelbart efter ikraftträdandet av en ny riktad finansiell restriktiv åtgärd. Denna skyldighet bör gälla alla betaljänstleverantörer som sänder eller tar emot omedelbara betalningar i euro, så att det säkerställs att alla betaljänstleverantörer faktiskt fullgör de skyldigheter som följer av riktade finansiella restriktiva åtgärder. Skyldigheten för betaljänstleverantörer att regelbundet kontrollera om deras betaljänstanvändare är personer eller enheter som är föremål för riktade finansiella restriktiva åtgärder påverkar inte åtgärder som betaljänstleverantörerna bör kunna vidta för att följa unionsrätten om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism, särskilt de riskbaserade kraven däri, för att följa andra restriktiva åtgärder än fryssning av tillgångar eller förbud mot att göra medel eller ekonomiska resurser tillgängliga, som har antagits i enlighet med artikel 215 i EUF-fördraget, eller för att följa restriktiva åtgärder som inte har antagits i enlighet med artikel 215 i EUF-fördraget.
- (27) Överträdelser av de bestämmelser som införs genom denna ändringsförordning bör vara föremål för sanktioner som påförs av medlemsstaternas behöriga myndigheter eller rättsliga myndigheter. Dessa sanktioner bör vara effektiva, proportionella och avskräckande. För att underlätta det ömsidiga förtroendet mellan betaljänstleverantörer och mellan relevanta behöriga myndigheter för ett enhetligt och grundligt genomförande av en harmoniserad strategi för betaljänstleverantörers efterlevnad av de skyldigheter som följer av riktade finansiella restriktiva åtgärder är det i synnerhet lämpligt att på unionsnivå harmonisera en gemensam standard för taket på de sanktioner som ska påföras när betaljänstleverantörer överträder sina skyldigheter att kontrollera huruvida deras betaljänstanvändare är personer eller enheter som är föremål för riktade finansiella restriktiva åtgärder. Det bör vara möjligt att påföra sanktioner inte bara för betaljänstleverantörer utan även för fysiska personer som ingår i en betaljänstleverantörs företagsledning eller ledningsorgan.
- (28) Betaljänstleverantörer behöver tillräckligt med tid för att fullgöra de skyldigheter som anges i denna ändringsförordning. Det är därför lämpligt att införa dessa skyldigheter gradvis så att betaljänstleverantörerna kan använda sina resurser på ett effektivare sätt. Skyldigheten att erbjuda en betaljänst för att sända omedelbara betalningar bör därför tillämpas senare och föregås av en skyldighet att erbjuda en betaljänst för att ta emot omedelbara betalningar, eftersom tjänsten för att sända omedelbara betalningar tenderar att vara den dyrare och mer komplicerade av de två tjänsterna när det gäller genomförandet och dess genomförande kräver därför mer tid. Den tjänsten som säkerställer kontroll är relevant för betaljänstleverantörer som erbjuder en betaljänst för att sända betalningar.

Skyldigheten att erbjuda den tjänst som säkerställer kontroll bör därför gälla från samma tidpunkt som skyldigheten att erbjuda en betaljänst för att sända omedelbara betalningar. Skyldigheterna i fråga om avgifter och ett harmoniserat förfarande för att säkerställa efterlevnad av skyldigheter som följer av riktade finansiella restriktiva åtgärder bör gälla så snart betaljänstleverantörerna är skyldiga att erbjuda en betaljänst för att ta emot omedelbara betalningar. För att betaljänstleverantörer som är etablerade i medlemsstater som inte har euron som valuta effektivt ska kunna allokera nödvändiga resurser för att genomföra omedelbara betalningar i euro, bör de skyldigheter som anges i denna ändringsförordning gälla för sådana betaljänstleverantörer från och med senare

datum än för betaltjänstleverantörer som är etablerade i medlemsstater som har euron som valuta. Införandet av de olika skyldigheterna bör ske gradvis, precis som för betaltjänstleverantörer som är etablerade i euroområdet. Om euron införs som valuta i en medlemsstat som inte har euron som valuta före dessa senare datum bör betaltjänstleverantörerna i den medlemsstaten följa denna ändringsförordning inom ett år efter anslutningen till euroområdet och inte senare än de respektive datum som anges för betaltjänstleverantörer i de medlemsstater som inte har euron som valuta. Sådana betaltjänstleverantörer bör dock ha möjlighet att följa denna ändringsförordning tidigare än de respektive datum som fastställs för betaltjänstleverantörer i de medlemsstater som har euron som valuta.

- (29) Kommissionen bör lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet med en utvärdering av utvecklingen av avgifterna för betalkonton samt för nationella och gränsöverskridande betalningar och omedelbara betalningar i euro och i andra valutor sedan antagandet av kommissionens lagstiftningsförslag om denna ändringsförordning, dvs. den 26 oktober 2022, för att övervaka eventuella effekter av denna ändringsförordning på prissättningen av konton, icke-omedelbara betalningar och omedelbara betalningar. Kommissionen bör också utvärdera omfattningen och effektiviteten av en betaltjänstleverantörs skyldighet att regelbundet kontrollera om dess betaltjänstanvändare är personer eller enheter som är föremål för riktade finansiella restriktiva åtgärder för att förebygga onödiga hinder för att sända och ta emot omedelbara betalningar. Kommissionen bör också lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet med en bedömning av de återstående hindren för att genomföra omedelbara betalningar under olika omständigheter, inbegripet betalningar vid interaktionspunkten. Rapporten bör innehålla en bedömning av standardiseringsnivån för den teknik som är relevant för användningen av omedelbara betalningar, såsom QR-koder, NFC och Bluetooth.
- (30) Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1230 (*) ska de avgifter som en betaltjänstleverantör som är etablerad i en medlemsstat som inte har euron som valuta tar ut för gränsöverskridande betalningar i euro vara desamma som de avgifter som betaltjänstleverantören tar ut för nationella betalningar i den medlemsstatens nationella valuta. I situationer där en sådan betaltjänstleverantör tar ut högre avgifter för nationella omedelbara betalningar i nationell valuta än för nationella icke-omedelbara betalningar i nationell valuta, och därmed även högre avgifter än för gränsöverskridande icke-omedelbara betalningar i euro, skulle den avgiftsnivå som en sådan betaltjänstleverantör skulle vara skyldig att tillämpa enligt förordning (EU) 2021/1230 för gränsöverskridande omedelbara betalningar i euro vara högre än avgifterna för gränsöverskridande icke-omedelbara betalningar i euro. I sådana situationer är det, för att undvika motstridiga krav och med beaktande av det centrala målet att styra betaltjänstanvändare mot omedelbara betalningar i euro, lämpligt att kräva att de avgifter som tas ut av betalare och betalningsmottagare för gränsöverskridande omedelbara betalningar i euro inte överstiger de avgifter som tas ut för gränsöverskridande icke-omedelbara betalningar i euro.
- (31) Förordningarna (EU) nr 260/2012 och (EU) 2021/1230 och direktiven 98/26/EG och (EU) 2015/2366 bör därför ändras i enlighet med detta.
- (32) All behandling av personuppgifter i samband med tillhandahållande av betalningar, eller den tjänst som säkerställer kontroll, och kontroll av huruvida betaltjänstanvändare är personer eller enheter som är föremål för riktade finansiella restriktiva åtgärder, bör vara förenlig med förordning (EU) 2016/679. Behandlingen av fysiska personers namn och betalkontonummer är proportionerlig och nödvändig för att förhindra bedrägliga transaktioner, upptäcka fel och säkerställa efterlevnad av riktade finansiella restriktiva åtgärder.
- (33) Eftersom målen för denna förordning, nämligen att inrätta nödvändiga enhetliga regler på unionsnivå för gränsöverskridande omedelbara betalningar i euro och att öka den totala användningen av omedelbara betalningar i euro, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna eftersom de inte kan lägga betaltjänstleverantörer i andra medlemsstater skyldigheter, utan snarare, på grund av åtgärdens omfattning och verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1230 av den 14 juli 2021 om gränsöverskridande betalningar i unionen (EUT L 274, 30.7.2021, s. 20).

- (34) Europeiska datatillsynsmannen har hörts i enlighet med artikel 42.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725^(*) och avgav ett yttrande den 19 december 2022^(†).

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Ändringar av förordning (EU) nr 260/2012

Förordning (EU) nr 260/2012 ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 2 ska ändras på följande sätt:

a) Följande punkter ska införas:

- "1a. *omedelbar betalning*: en betalning som utförs omedelbart, 24 timmar om dygnet och varje kalenderdag.
- 1b. *betalningsinitieringskanal*: varje metod, anordning eller förfarande genom vilken eller vilket betalarna kan lämna betalningsorder till sin betaltjänstleverantör för en betalning, inbegripet en internetbank, en mobil bankapplikation eller en uttagsautomat eller på annat sätt i betaltjänstleverantörens lokaler.
- 1c. *leverantör av betalningsinitieringstjänster*: en leverantör av betalningsinitieringstjänster enligt definitionen i artikel 4.18 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366^(*).
- 1d. *betalningsmottagarens namn*: i fråga om en fysisk person, för- och efternamn och i fråga om en juridisk person, företagsnamn eller juridiskt namn.
- 1e. *riktade finansiella restriktiva åtgärder*: frysning av tillgångar som avser en person, en enhet eller ett organ eller ett förbud mot att göra medel eller ekonomiska resurser tillgängliga för en person, en enhet eller ett organ, eller till förmån för dem, antingen direkt eller indirekt, enligt restriktiva åtgärder som antagits i enlighet med artikel 215 i EUF-fördraget.
- 1f. *identifieringskod för juridiska personer* eller *LEI*: en unik alfanumerisk referenskod baserad på standarden ISO 17442 som tilldelats en juridisk person.

^(*) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 av den 25 november 2015 om betaltjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG och 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG (EUT L 337, 23.12.2015, s. 35)."

b) Punkt 5 ska ersättas med följande:

"5. *betalkonto*: ett betalkonto enligt definitionen i artikel 4.12 i direktiv (EU) 2015/2366."

c) Punkt 22 ska ersättas med följande:

"22. *system för betalning av mindre belopp*: ett betalningssystem vars huvudsyfte är att behandla, cleara eller avveckla betalningar eller autogireringar som i första hand avser mindre belopp, och som inte är ett system för betalning av större belopp."

^(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG (EUT L 295, 21.11.2018, s. 39).

^(†) EUT C 60, 17.2.2023, s. 12.

2. Följande artiklar ska införas:

"Artikel 5a

Omedelbara betalningstransaktioner

1. Betaljänstleverantörer som erbjuder sina betaljänstanvändare en betaltjänst för att sända och ta emot betalningar ska erbjuda alla sina betaljänstanvändare en betaltjänst för att sända och ta emot omedelbara betalningar.

De betaljänstleverantörer som avses i första stycket ska säkerställa att alla betalkonton som är näbara för betalningar även är näbara för omedelbara betalningar 24 timmar om dygnet och varje kalenderdag.

2. Genom undantag från punkt 1, och förutsatt att förhandstillstånd har erhållits från de behöriga myndigheterna på grundval av dessa myndigheters bedömning av dess tillgång till likviditet i euro, ska en betaljänstleverantör som är etablerad i en medlemsstat som inte har euron som valuta inte vara skyldig att erbjuda betaljänstanvändare en betaltjänst för att sända omedelbara betalningar i euro utöver en gräns per transaktion, från betalkonton i den medlemsstatens nationella valuta, under den tid då betaljänstleverantören varken sänder eller tar emot icke-omedelbara betalningar i euro med avseende på sådana betalkonton. Denna gräns ska fastställas av de behöriga myndigheterna och får inte vara lägre än 25 000 EUR. De behöriga myndigheterna får på betaljänstleverantörens begäran bevilja förhandstillstånd för en period på ett år. På betaljänstleverantörens begäran får de behöriga myndigheterna förlänga detta förhandstillstånd med ytterligare perioder på ett år efter en ny bedömning från de behöriga myndigheternas sida av betaljänstleverantörens tillgång till likviditet i euro. De behöriga myndigheterna ska årligen informera kommissionen om tidigare tillstånd och förlängningar som beviljats i enlighet med den här punkten.

ECB och nationella centralbanker får, när de inte agerar i egenskap av monetära myndigheter eller andra offentliga myndigheter, begränsa erbjudandet om en betaltjänst för att sända omedelbara betalningar i euro till den tidsperiod under vilken de erbjuder en betaltjänst för att sända och ta emot icke-omedelbara betalningar.

3. Trots vad som sägs i artikel 78.1 andra stycket i direktiv (EU) 2015/2366 ska mottagandetidpunkten för en betalningsorder för en omedelbar betalning vara den tidpunkt då den har mottagits av betalarens betaljänstleverantör, oavsett timme eller kalenderdag.

Om betalaren avtalar med sin betaljänstleverantör att genomförandet av betalningsordern för en omedelbar betalning ska ske vid en viss tidpunkt en viss dag eller vid den tidpunkt då betalaren har ställt medel till betaljänstleverantörens förfogande, ska tidpunkten för mottagande av betalningsordern för en omedelbar betalning, trots vad som sägs i artikel 78.2 i direktiv (EU) 2015/2366, anses vara den avtalade tidpunkten, oavsett timme eller kalenderdag.

Genom undantag från första och andra styckena i denna punkt ska tidpunkten för mottagande av betalningsordern för en omedelbar betalning vara

- a) för en icke-elektronisk betalningsorder för en omedelbar betalning, den tidpunkt då betalarens betaljänstleverantör har lagt in informationen om betalningsordern i sitt interna system, vilket ska ske så snart som möjligt efter det att betalaren har lämnat den icke-elektroniska betalningsordern för en omedelbar betalning till sin betaljänstleverantör,
- b) för en enskild betalningsorder för en omedelbar betalning som tillhör ett paket enligt punkt 7 i denna artikel, om konverteringen av det paketet till enskilda betalningstransaktioner utförs av betalarens betaljänstleverantör, den tidpunkt då den efterföljande betalningstransaktionen har delats upp av betalarens betaljänstleverantör; betalarens betaljänstleverantör ska påbörja konverteringen av paketet omedelbart efter det att betalaren har lämnat det till sin betaljänstleverantör och slutföra denna konvertering så snart som möjligt,
- c) för en betalningsorder för en omedelbar betalning från betalkonton som inte är i euro, den tidpunkt då betalningstransaktionens belopp har omräknats till euro; en sådan valutoomräkning ska ske omedelbart efter det att betalaren har lämnat betalningsordern för en omedelbar betalning till sin betaljänstleverantör.

4. Vid genomförande av omedelbara betalningar ska betaltjänstleverantörer, utöver de krav som anges i artikel 5, uppfylla följande krav:
- Beltjänstleverantörer ska säkerställa att betalare kan lämna en betalningsorder för en omedelbar betalning genom alla de betalningsinitieringskanaler som dessa betalare kan använda för att lämna en betalningsorder för andra betalningar.
 - Trots vad som sägs i artikel 83 i direktiv (EU) 2015/2366 ska betalarens betaltjänstleverantör, omedelbart efter mottagandetidpunkten för en betalningsorder för en omedelbar betalning, kontrollera om alla nödvändiga villkor för att hantera betalningstransaktionen är uppfyllda och om nödvändiga medel finns tillgängliga, reservera eller debitera beloppet för betalningstransaktionen från betalarens konto och omedelbart sända betalningstransaktionen till betalningsmottagarens betaltjänstleverantör.
 - Trots vad som sägs i artiklarna 83 och 87.2 i direktiv (EU) 2015/2366 ska betalningsmottagarens betaltjänstleverantör, inom tio sekunder efter mottagandetidpunkten för betalningsordern för en omedelbar betalning, göra betalningstransaktionen belopp tillgängligt på betalningsmottagarens betalkonto i den valuta i vilken betalningsmottagarens konto är denominerat och bekräfta för betalarens betaltjänstleverantör att betalningstransaktionen har slutförts.
 - Trots vad som sägs i artikel 87.1 i direktiv (EU) 2015/2366 ska betalningsmottagarens betaltjänstleverantör säkerställa att valuteringsdagen för kreditering av betalningsmottagarens konto är samma dag som den dag då betalningstransaktionen belopp krediteras betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs konto.
 - Omedelbart efter att ha mottagit den bekräftelse på slutförande som avses i led c, eller om betalarens betaltjänstleverantör inte mottar någon sådan bekräftelse på slutförande inom tio sekunder efter tidpunkten för mottagande av betalningsordern för en omedelbar betalning, ska betalarens betaltjänstleverantör kostnadsfritt informera betalaren och, i tillämpliga fall, leverantören av betalningsinitieringstjänster om huruvida betalningstransaktionen belopp har gjorts tillgängligt på betalningsmottagarens betalkonto.
5. Trots vad som sägs i artikel 89 i direktiv (EU) 2015/2366 ska betalarens betaltjänstleverantör, om denne inte har mottagit ett meddelande från betalningsmottagarens betaltjänstleverantör som bekräftar att medlen gjordes tillgängliga på betalningsmottagarens betalkonto inom tio sekunder efter mottagandetidpunkten, omedelbart återställa betalarens betalkonto till den ställning som skulle ha förelegat om transaktionen inte hade ägt rum.
6. På betaltjänstanvändarens begäran ska en betaltjänstleverantör erbjuda en betaltjänstanvändare möjlighet att fastställa en gräns för det högsta belopp som kan sändas genom omedelbar betalning. Denna gräns kan vara antingen per dag eller per transaktion, och beslutas av betaltjänstanvändaren. Betaltjänstleverantörer ska säkerställa att betaltjänstanvändare kan ändra detta högsta belopp när som helst innan en betalningsorder för en omedelbar betalning lämnas. Om en betaltjänstanvändares betalningsorder för en omedelbar betalning överstiger det högsta beloppet eller leder till att det överskrids ska betalarens betaltjänstleverantör inte genomföra betalningsordern för den omedelbara betalningen och ska underrätta betaltjänstanvändaren om detta och informera betaltjänstanvändaren om hur det högsta beloppet kan ändras.
7. När betaltjänstleverantörer erbjuder en betaltjänst för att sända och ta emot omedelbara betalningar ska de erbjuda sina betaltjänstanvändare en möjlighet att lämna flera betalningsorder som ett paket, om de erbjuder sina betaltjänstanvändare en sådan möjlighet för andra betalningar.

Beltjänstleverantörer får inte införa lägre gränser för det antal betalningsorder för omedelbara betalningar som kan lämnas som ett paket än de gränser som de inför när det gäller paket för andra betalningar.

8. De betaltjänstleverantörer som avses i punkt 1 och som är etablerade i en medlemsstat som har euron som valuta ska erbjuda betaltjänstanvändare en betaltjänst för att ta emot omedelbara betalningar i euro enligt denna artikel senast den 9 januari 2025 och en betaltjänst för att sända omedelbara betalningar i euro enligt denna artikel senast den 9 oktober 2025.

De betaltjänstleverantörer som avses i punkt 1 och som är etablerade i en medlemsstat som inte har euron som valuta ska erbjuda betaltjänstanvändare en betaltjänst för att ta emot omedelbara betalningar i euro enligt denna artikel senast den 9 januari 2027 och en betaltjänst för att sända omedelbara betalningar i euro enligt denna artikel senast den 9 juli 2027.

Genom undantag från andra stycket i denna punkt ska de betaljänstleverantörer som avses i punkt 1 i denna artikel och som är etablerade i en medlemsstat som inte har euron som valuta, till och med den 9 juni 2028, inte vara skyldiga att erbjuda betaljänstanvändare en betaljänst för att sända omedelbara betalningar i euro från betalkonton i den medlemsstatens nationella valuta, under den tid då dessa betaljänstleverantörer varken sänder eller tar emot icke-omedelbara betalningstransaktioner i euro med avseende på sådana konton.

Trots vad som sägs i första stycket i denna punkt ska betaljänstleverantörer som är institut för elektroniska pengar enligt definitionen i artikel 2.1 i direktiv 2009/110/EG eller betalningsinstitut enligt definitionen i artikel 4.4 i direktiv (EU) 2015/2366 och som är etablerade i en medlemsstat som har euron som valuta erbjuda betaljänstanvändare en betaljänst för att sända och ta emot omedelbara betalningar i euro enligt denna artikel senast den 9 april 2027.

Trots vad som sägs i andra stycket i denna punkt ska betaljänstleverantörer som är institut för elektroniska pengar enligt definitionen i artikel 2.1 i direktiv 2009/110/EG eller betalningsinstitut enligt definitionen i artikel 4.4 i direktiv (EU) 2015/2366 och som är etablerade i en medlemsstat som inte har euron som valuta erbjuda betaljänstanvändare en betaljänst för att ta emot omedelbara betalningar i euro enligt denna artikel senast den 9 april 2027 och en betaljänst för att sända omedelbara betalningar i euro enligt denna artikel senast den 9 juli 2027.

Artikel 5b

Avgifter för betalningar och kontroll av betalningsmottagaren

1. Eventuella avgifter som en betaljänstleverantör tar ut av betalare och betalningsmottagare för att sända och ta emot omedelbara betalningar i euro får inte vara högre än de avgifter som betaljänstleverantören tar ut för att sända och ta emot andra betalningar av motsvarande typ.
2. De tjänster som avses i artikel 5c ska tillhandahållas alla betaljänstanvändare kostnadsfritt.
3. Betaljänstleverantörer som är etablerade i en medlemsstat som har euron som valuta ska uppfylla kraven i denna artikel senast den 9 januari 2025.

Betaljänstleverantörer som är etablerade i en medlemsstat som inte har euron som valuta ska uppfylla kraven i denna artikel senast den 9 januari 2027.

Artikel 5c

Kontroll av betalningsmottagaren i samband med betalningar

1. En betalares betaljänstleverantör ska erbjuda en tjänst som säkerställer kontroll av den betalningsmottagare till vilken betalaren avser att sända en betalning (tjänst som säkerställer kontroll). Betalarens betaljänstleverantör ska utföra den tjänst som säkerställer kontroll omedelbart efter det att betalaren har lämnat relevanta uppgifter om betalningsmottagaren och innan betalaren ges möjlighet att godkänna denna betalning. Betalarens betaljänstleverantör ska erbjuda den tjänst som säkerställer kontroll oavsett vilken betalningsiniteringskanal betalaren använder för att lämna en betalningsorder. Den tjänst som säkerställer kontroll ska tillhandahållas i enlighet med följande:
 - a) Om betalaren har fört in betalkontonummer enligt punkt 1 a i bilagan och betalningsmottagarens namn i betalningsordern ska betalarens betaljänstleverantör tillhandahålla en tjänst för att kontrollera att betalkontonumret enligt punkt 1 a i bilagan och betalningsmottagarens namn överensstämmer med varandra. På begäran av betalarens betaljänstleverantör ska betalningsmottagarens betaljänstleverantör kontrollera om de uppgifter som betalaren har angett om betalkontonumret enligt punkt 1 a i bilagan och betalningsmottagarens namn överensstämmer med varandra. Om uppgifterna inte överensstämmer ska betalarens betaljänstleverantör, på grundval av den information som betalningsmottagarens betaljänstleverantör tillhandahåller, underrätta betalaren om detta och informera betalaren om att godkännande av betalningen kan leda till att medlen överförs till ett betalkonto som inte innehas av den betalningsmottagare som betalaren har angett. Om de uppgifter som betalaren har angett i fråga om betalningsmottagarens namn och betalkontonumret enligt punkt 1 a i bilagan nästan överensstämmer med varandra, ska betalarens betaljänstleverantör upplysa betalaren om namnet på den betalningsmottagare som är knuten till det betalkontonummer enligt punkt 1 a i bilagan som betalaren har angett.

- b) Om betalningsmottagaren är en juridisk person och betalarens betaltjänstleverantör erbjuder en betalningsiniteringskanal som ger betalaren möjlighet att lägga en betalningsorder genom att ange betalningsmottagarens betalkontonummer enligt punkt 1 a i bilagan till denna förordning tillsammans med andra uppgifter än betalningsmottagarens namn som otvetydigt identifierar betalningsmottagaren, såsom ett skatteregistreringsnummer, en europeisk unik identifieringskod enligt artikel 16.1 andra stycket i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1132 (*) eller en identifieringskod för juridiska personer, och om dessa uppgifter finns tillgängliga i betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs interna system, ska den betaltjänstleverantören, på begäran av betalarens betaltjänstleverantör, kontrollera om betalkontonumret enligt punkt 1 a i bilagan till denna förordning och de uppgifter som betalaren har angett överensstämmer med varandra. Om betalkontonumret enligt punkt 1 a i bilagan till denna förordning och de uppgifter som betalaren har angett inte överensstämmer med varandra ska betalarens betaltjänstleverantör, på grundval av den information som betalningsmottagarens betaltjänstleverantör tillhandahåller, underrätta betalaren om detta.
- c) Om ett betalkonto som identifieras med hjälp av ett av betalaren angivet betalkontonummer enligt punkt 1 a i bilagan innehas av en betaltjänstleverantör för flera betalningsmottagares räkning, får betalaren till sin betaltjänstleverantör tillhandahålla ytterligare uppgifter som gör det möjligt att otvetydigt identifiera betalningsmottagaren. Den betaltjänstleverantör som förvaltar detta betalkonto för flera betalningsmottagares räkning eller, i förekommande fall, den betaltjänstleverantör som innehar detta betalkonto ska på begäran av betalarens betaltjänstleverantör bekräfta om den betalningsmottagare som betalaren har angett är en av de flera betalningsmottagare för vars räkning betalkontot förvaltas eller innehas. Betalarens betaltjänstleverantör ska underrätta betalaren om den betalningsmottagare som betalaren har angett inte finns med bland de flera betalningsmottagare för vars räkning betalkontot förvaltas eller innehas.
- d) I andra fall än de som beskrivs i leden a, b och c i denna punkt, och i synnerhet om en betaltjänstleverantör tillhandahåller en betalningsiniteringskanal som inte kräver att betalaren anger både det betalkontonummer som avses i punkt 1 a i bilagan och betalningsmottagarens namn, ska betaltjänstleverantören säkerställa att den betalningsmottagare till vilken betalaren avser att sända en betalning identifieras korrekt. För detta ändamål ska betaltjänstleverantören informera betalaren på ett sätt som gör det möjligt för betalaren att bekräfta betalningsmottagaren innan betalningen godkänns.
2. Om det betalkontonummer som avses i punkt 1 a i bilagan eller betalningsmottagarens namn anges av en leverantör av betalningsiniteringstjänster, i stället för av betalaren, ska den leverantören av betalningsiniteringstjänster säkerställa att uppgifterna om betalningsmottagaren är korrekta.
3. Betaltjänstleverantörer ska, vid tillämpning av punkt 1 d, och leverantörer av betalningsiniteringstjänster ska, vid tillämpning av punkt 2, upprätthålla solida interna förfaranden för att säkerställa att uppgifterna om betalningsmottagarna är korrekta.
4. När det gäller pappersbaserade betalningsorder ska betalarens betaltjänstleverantör utföra den tjänst som säkerställer kontroll vid mottagandetidpunkten för betalningsordern, såvida inte betalaren inte är närvarande vid mottagandetidpunkten.
5. Betaltjänstleverantörer ska säkerställa att utförandet av den tjänst som säkerställer kontroll och av den tjänst som beskrivs i punkt 2 inte hindrar betalare från att godkänna den berörda betalningen.
6. Betaltjänstleverantörer ska ge betaltjänstanvändare som inte är konsumenter möjlighet att välja att inte ta emot den tjänst som säkerställer kontroll när de lämnar in flera betalningsorder som ett paket.
- Betaltjänstleverantörer ska säkerställa att betaltjänstanvändare som har valt att inte ta emot den tjänst som säkerställer kontroll har rätt att när som helst välja att ta emot den tjänsten.
7. Närhelst betalarens betaltjänstleverantör underrättar betalaren i enlighet med punkt 1 a, b eller c ska den betaltjänstleverantören samtidigt informera betalaren om att godkännande av betalningen kan leda till att medel överförs till ett betalkonto som inte innehas av den betalningsmottagare som angetts av betalaren. En betaltjänstleverantör ska tillhandahålla denna information till en betaltjänstanvändare som inte är en konsument när denna betaltjänstanvändare väljer att inte ta emot den tjänst som säkerställer kontroll när flera betalningsorder lämnas in som ett paket. Betaltjänstleverantörer ska informera sina betaltjänstanvändare om konsekvenserna för betaltjänstleverantörernas ansvar och betaltjänstanvändarnas rätt till återbetalning om betaltjänstanvändarna väljer att ignorera en underrättelse enligt punkt 1 a, b och c.

8. En betaltjänstleverantör ska inte hållas ansvarig för genomförandet av en betalning till en oavsiktlig betalningsmottagare på grundval av en felaktig unik identifikationskod enligt artikel 88 i direktiv (EU) 2015/2366, förutsatt att den har uppfyllt kraven i den här artikeln.

Om betalarens betaltjänstleverantör inte uppfyller kraven i punkt 1 i denna artikel, eller om leverantören av betalningsinitieringstjänster inte uppfyller kraven i punkt 2 i denna artikel, och om denna underlåtenhet leder till en bristfälligt genomförd betalningstransaktion, ska betalarens betaltjänstleverantör utan dröjsmål återbetala det överförda beloppet till betalaren och, i förekommande fall, återställa det debiterade betalkontots kontoställning till den som skulle ha förelegat om transaktionen inte hade ägt rum.

Om underlåtenheten att uppfylla skyldigheterna beror på att betalningsmottagarens betaltjänstleverantör eller leverantören av betalningsinitieringstjänster inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt denna artikel, ska betalningsmottagarens betaltjänstleverantör eller, i förekommande fall, leverantören av betalningsinitieringstjänster, ersätta betalarens betaltjänstleverantör för den ekonomiska skada som denna underlåtenhet har vållat betalarens betaltjänstleverantör.

Eventuella ytterligare ekonomiska förluster för betalaren kan ersättas i enlighet med den lagstiftning som är tillämplig på det avtal som ingåtts mellan betalaren och den berörda betaltjänstleverantören.

9. Betaltjänstleverantörer som är etablerade i en medlemsstat som har euron som valuta ska uppfylla kraven i denna artikel senast den 9 oktober 2025.

Betaltjänstleverantörer som är etablerade i en medlemsstat som inte har euron som valuta ska uppfylla kraven i denna artikel senast den 9 juli 2027.

Artikel 5d

Kontroll av betaltjänstanvändare, av betaltjänstleverantörer som erbjuder omedelbara betalningar, för att kontrollera om en betaltjänstanvändare är en person eller en enhet som är föremål för riktade finansiella restriktiva åtgärder

1. Betaltjänstleverantörer som erbjuder omedelbara betalningar ska kontrollera om deras betaltjänstanvändare är personer eller enheter som är föremål för riktade finansiella restriktiva åtgärder.

Betaltjänstleverantörer ska utföra sådana kontroller omedelbart efter ikraftträdandet av nya riktade finansiella restriktiva åtgärder och omedelbart efter ikraftträdandet av eventuella ändringar av sådana riktade finansiella restriktiva åtgärder, och minst en gång per kalenderdag.

2. Under genomförandet av en omedelbar betalning ska betalarens betaltjänstleverantör och betalningsmottagarens betaltjänstleverantör som är involverade i genomförandet av den omedelbara betalningen inte kontrollera om den betalare eller betalningsmottagare vars betalkonton används för att genomföra den omedelbara betalningen är personer eller enheter som är föremål för riktade finansiella restriktiva åtgärder utöver att utföra kontroller enligt punkt 1 i denna artikel.

Första stycket i denna punkt påverkar inte åtgärder som betaltjänstleverantörer vidtar för att följa andra restriktiva åtgärder än riktade finansiella restriktiva åtgärder, som har antagits i enlighet med artikel 215 i EUF-fördraget, restriktiva åtgärder som inte har antagits i enlighet med artikel 215 i EUF-fördraget eller unionsrätt om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism.

3. Betaltjänstleverantörer ska uppfylla kraven i denna artikel senast den 9 januari 2025.

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1132 av den 14 juni 2017 om vissa aspekter av bolagsrätt (EUT L 169, 30.6.2017, s. 46)."

3. I artikel 11 ska följande punkter införas:

"1a. Genom undantag från punkt 1 i denna artikel ska medlemsstaterna senast den 9 april 2025 fastställa regler om sanktioner för överträdelse av artiklarna 5a–5d och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Dessa sanktioner ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Medlemsstaterna ska till kommissionen anmäla dessa regler och åtgärder senast den 9 april 2025 samt utan dröjsmål eventuella ändringar som berör dem.

1b. När det gäller sanktioner för överträdelse av artikel 5d ska medlemsstaterna säkerställa att sådana sanktioner omfattar följande:

- a) I fråga om en juridisk person, högsta straffavgifter på minst 10 % av den juridiska personens totala årliga nettoomsättning under det föregående räkenskapsåret.
- b) I fråga om en fysisk person, högsta administrativa straffavgifter på minst 5 000 000 EUR eller motsvarande belopp i nationell valuta i de medlemsstater som inte har euron som valuta den 8 april 2024.

Vid tillämpning av led a i denna punkt och om den juridiska personen är ett dotterföretag till ett moderföretag enligt definitionen i artikel 2.9 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU (*) eller till ett företag som faktiskt utövar ett bestämmande inflytande över den juridiska personen, ska den relevanta omsättningen vara den omsättning som följer av koncernredovisningen för det yttersta moderföretaget under det föregående räkenskapsåret.

1c. De sanktioner som avses i punkt 1a i denna artikel ska inte tillämpas på överträdelse av närbarhetskravet i artikel 5a.1 andra stycket om de betalkonton som förvaltas av betaltjänstleverantörer inte är nära för omedelbara betalningar på grund av planerat underhåll där perioderna utan tillgänglighet är både förutsebara och korta eller på grund av ett planerat driftstopp för alla omedelbara betalningar inom ramen för det relevanta betalningssystemet, förutsatt att betaltjänstanvändarna i förväg har informerats om dessa perioder av planerat underhåll eller planerade driftstopp.

1d. Genom undantag från punkt 1b får denna artikel, om det i medlemsstatens rättssystem inte föreskrivs några administrativa sanktioner, tillämpas på ett sådant sätt att sanktionen initieras av den behöriga myndigheten och påförs av rättsliga myndigheter, samtidigt som det säkerställs att sanktionen är effektiv, proportionell och avskräckande och har motsvarande verkan som de administrativa sanktioner som påförs av de behöriga myndigheterna i de medlemsstater vars rättssystem föreskriver administrativa sanktioner. De sanktioner som påförs ska i alla händelser vara effektiva, proportionella och avskräckande. De medlemsstater vars rättssystem inte föreskriver några administrativa sanktioner ska anmäla sina sanktioner till kommissionen senast den 9 april 2025 samt utan dröjsmål eventuella ändringar som berör dem.

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU av den 26 juni 2013 om årsbokslut, koncernredovisning och rapporter i vissa typer av företag, om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG och om upphävande av rådets direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG (EUT L 182, 29.6.2013, s. 19)."

4. Artikel 15 ska ersättas med följande:

"Artikel 15

Översyn

1. Senast den 1 februari 2017 ska kommissionen förelägga Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, ECB och EBA en rapport om tillämpningen av denna förordning, om lämpligt tillsammans med ett förslag.
2. Senast den 9 oktober 2028 ska kommissionen till Europaparlamentet och rådet överlämna en rapport, som om det är lämpligt ska åtföljas av ett lagstiftningsförslag. Rapporten ska innehålla information om följande:
 - a) Utvecklingen av avgifter för betalkonton samt för nationella och gränsöverskridande betalningar och omedelbara betalningar i euro och i den nationella valutan i de medlemsstater som inte har euron som valuta sedan den 26 oktober 2022, inbegripet effekterna av artikel 5b.1 på dessa avgifter.

- b) Tillämpningsområdet för artikel 5d och dess effektivitet när det gäller att motverka onödiga hinder för omedelbara betalningar.
3. Betaltjänstleverantörer ska till sina behöriga myndigheter lämna in rapporter om följande:
- a) Avgiftsnivån för betalningar, omedelbara betalningar och betalkonton.
- b) Andelen avslag, separat för nationella och gränsöverskridande betalningstransaktioner, på grund av tillämpning av riktade finansiella restriktiva åtgärder.

Betaltjänstleverantörer ska lämna in sådana rapporter var tolfte månad. Den första rapporten ska lämnas in den 9 april 2025 och ska innehålla information om avgiftsnivån och om avslag under den period som inleddes den 26 oktober 2022 till och med slutet av det föregående kalenderåret.

4. Senast den 9 oktober 2025, och därefter årligen, ska de behöriga myndigheterna förse kommissionen och EBA med den information som rapporteras till dem av betaltjänstleverantörer enligt punkt 3, och information om volymen och värdet av de omedelbara betalningar i euro som har sänts, både nationellt och över gränser, av betaltjänstleverantörer som varit etablerade i deras medlemsstat under det föregående kalenderåret.

5. EBA ska utarbeta förslag till tekniska standarder för genomförande för att specificera enhetliga rapporteringsmallar, instruktioner och metoder för hur dessa rapporteringsmallar ska användas för den rapportering som avses i punkt 3.

De europeiska tillsynsmyndigheterna ska överlämna de förslag till tekniska standarder för genomförande som avses i första stycket i denna punkt till kommissionen senast den 9 juni 2024.

Kommissionen ges befogenhet att anta de tekniska standarder för genomförande som avses i första stycket i denna punkt i enlighet med artikel 15 i förordning (EU) nr 1093/2010.

6. Kommissionen ska senast den 9 april 2027 lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om de hinder som återstår när det gäller tillgång till och användning av omedelbara betalningar. Rapporten ska innehålla en bedömning av standardiseringsnivån för den teknik som är relevant för användningen av omedelbara betalningar. Rapporten får, om det är lämpligt, åtföljas av ett lagstiftningsförslag.”

5. I artikel 16 ska följande punkt läggas till:

”9. Om euron införs som valuta i en medlemsstat före den 9 april 2027 ska betaltjänstleverantörerna i den medlemsstaten följa artiklarna 5a, 5b och 5c inom ett år efter det datum då euron infördes som valuta i den medlemsstaten och inte senare än de respektive datum som anges i de artiklarna för betaltjänstleverantörer i de medlemsstater som inte har euron som valuta. Sådana betaltjänstleverantörer ska dock inte vara skyldiga att följa artiklarna 5a, 5b och 5c tidigare än de respektive datum som anges i de artiklarna för betaltjänstleverantörer i de medlemsstater som har euron som valuta.”

Artikel 2

Ändringar av förordning (EU) 2021/1230

Förordning (EU) 2021/1230 ska ändras på följande sätt:

1. I artikel 3 ska följande punkt läggas till:

”5. Punkt 1 i denna artikel ska inte tillämpas om artikel 5b.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 260/2012 (*) skulle kräva att en betaltjänstleverantör som är etablerad i en medlemsstat som inte har euron som valuta, med avseende på en omedelbar betalning, tar ut en avgift som skulle vara lägre än den avgift som skulle tas ut för samma omedelbara betalning om punkt 1 i den här artikeln skulle tillämpas.

Vid tillämpning av första stycket i denna punkt avses med omedelbar betalning en omedelbar betalning enligt definitionen i artikel 2.1a i förordning (EU) nr 260/2012, som är uttryckt i euro och är gränsoverskridande.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 260/2012 av den 14 mars 2012 om antagande av tekniska och affärsmässiga krav för betalningar och autogireringar i euro och om ändring av förordning (EG) nr 924/2009 (EUT L 94, 30.3.2012, s. 22)."

2. Artikel 6.2 ska ersättas med följande:

"2. Betaltjänstleverantören får ta ut avgifter av betaltjänstanvändaren utöver de som tas ut i enlighet med artikel 3.1 i denna förordning, om denna användare ger betaltjänstleverantören instruktioner om att utföra en gränsoverskridande betalning utan att meddela lban-numret och, i förekommande fall och i enlighet med förordning (EU) nr 260/2012, den tillhörande BIC-koden för betalkontot i den andra medlemsstaten. Dessa avgifter ska vara rimliga och motsvara kostnaderna. De ska avtalas mellan betaltjänstleverantören och betaltjänstanvändaren. Betaltjänstleverantören ska informera betaltjänstanvändaren om tilläggsavgifternas storlek i god tid innan betaltjänstanvändaren blir bunden av ett sådant avtal."

Artikel 3

Ändringar av direktiv (EU) 2015/2366

Direktiv (EU) 2015/2366 ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 10.1 ska ersättas med följande:

"1. Medlemsstaterna eller de behöriga myndigheterna ska kräva att betalningsinstitut som tillhandahåller sådana betaltjänster som avses i punkterna 1–6 i bilaga I till detta direktiv och institut för elektroniska pengar enligt definitionen i artikel 2.1 i direktiv 2009/110/EG ska skydda alla medel som för genomförandet av betalningstransaktioner har tagits emot från betaltjänstanvändarna eller genom en annan betaltjänstleverantör på något av följande sätt:

- a) Medlen får inte vid någon tidpunkt sammanblandas med de medel som innehas för någon annan fysisk eller juridisk persons räkning än betaltjänstanvändarnas och ska, när medlen fortfarande innehas av betalningsinstitutet eller institutet för elektroniska pengar men ännu inte har sänts till betalningsmottagaren eller överförs till en annan betaltjänstleverantör vid slutet av bankdagen efter den dag då medlen mottogs, deponeras på ett särskilt konto hos ett kreditinstitut eller i en centralbank enligt vad den centralbanken har valt, eller investeras i säkra, likvida lågrisktillgångar i enlighet med vad hemmedlemsstatens behöriga myndigheter har fastställt, och i betaltjänstanvändarnas intresse hållas skyddade i enlighet med nationell rätt mot anspråk från kreditorer för betalningsinstitutet eller institutet för elektroniska pengar, särskilt vid insolvens.
- b) Medlen ska omfattas av en försäkring eller annan jämförbar garanti från ett försäkringsbolag eller ett kreditinstitut som inte tillhör samma koncern som betalningsinstitutet eller institutet för elektroniska pengar, uppgående till det belopp som skulle ha avskilts i avsaknad av en försäkring eller annan jämförbar garanti, vilket ska utbetalas om betalningsinstitutet eller institutet för elektroniska pengar inte kan uppfylla sina finansiella skyldigheter."

2. Artikel 35 ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 2 ska ersättas med följande:

"2. Punkt 1 ska inte tillämpas på betalningssystem som uteslutande består av betaltjänstleverantörer som tillhör en koncern."

b) Följande punkt ska läggas till:

"3. Medlemsstaterna ska, när en deltagare i ett betalningssystem som har betecknats som system enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/26/EG (*) tillåter en auktoriserad eller registrerad betaljänstleverantör som inte är deltagare i systemet att sända överföringsorder genom systemet, säkerställa att den deltagaren på begäran ska ge samma möjlighet på ett objektivt, proportionellt och icke-diskriminerande sätt till andra auktoriserade eller registrerade betaljänstleverantörer i överensstämmelse med punkt 1 i denna artikel.

Deltagaren ska ge den begärande betaljänstleverantören en fullständig motivering till ett eventuellt avslag.

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 98/26/EG av den 19 maj 1998 om slutgiltig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper (EGT L 166, 11.6.1998, s. 45)."

3. Följande artikel ska införas:

"Artikel 35a

Villkor för att ansöka om deltagande i betecknade betalningssystem

1. För att skydda betalningssystemens stabilitet och integritet ska betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar som ansöker om deltagande i och deltar i system som har betecknats som system enligt direktiv 98/26/EG ha infört följande:

- a) En beskrivning av de åtgärder som vidtagits för att skydda betaljänstanvändarnas medel.
- b) En beskrivning av styrsystemen och de interna kontrollmekanismerna hos betalningsinstitutet eller institutet för elektroniska pengar för de betalningstjänster eller tjänster för elektroniska pengar som det avser att tillhandahålla, inklusive förvaltnings-, riskhanterings- och redovisningsförfaranden, och en beskrivning av arrangemangen för användning av IKT-tjänster hos betalningsinstitutet eller institutet för elektroniska pengar med avseende på artiklarna 6 och 7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2554 (*).
- c) En avvecklingsplan för fallissemang.

Vid tillämpning av första stycket a i denna punkt ska följande gälla:

- a) Om betalningsinstitutet eller institutet för elektroniska pengar skyddar betaljänstanvändares medel genom att deponera medel på ett separat konto i ett kreditinstitut eller genom att investera dem i säkra, likvida lågriskstillgångar i enlighet med vad hemmedlemsstatens behöriga myndigheter har fastställt, ska beskrivningen av de åtgärder som vidtagits för detta skydd, beroende på vad som är tillämpligt, innehålla följande:
 - i) En beskrivning av investeringsstrategin för att säkerställa att de tillgångar som väljs är likvida och säkra med en låg risk.
 - ii) Uppgifter om antalet personer som har tillgång till kundmedelskontot samt deras befattningar.
 - iii) En beskrivning av administrations- och avstämningsprocessen för att säkerställa att betaljänstanvändarnas medel hålls skyddade i betaljänstanvändarnas intresse mot anspråk från kreditorer för betalningsinstitutet eller institutet för elektroniska pengar, särskilt vid insolvens.
 - iv) En kopia av utkastet till avtal med kreditinstitutet.

- v) En uttrycklig förklaring från betalningsinstitutet eller institutet för elektroniska pengar om överensstämmelse med artikel 10 i detta direktiv.
- b) Om betalningsinstitutet eller institutet för elektroniska pengar skyddar betaltjänstanvändares medel genom en försäkring eller jämförbar garanti från ett försäkringsbolag eller ett kreditinstitut, ska beskrivningen av de åtgärder som vidtagits för detta skydd innehålla följande:
 - i) En bekräftelse på att försäkringen eller den jämförbara garantin från ett försäkringsbolag eller ett kreditinstitut härrör från en enhet som inte ingår i samma företagskoncern som betalningsinstitutet eller institutet för elektroniska pengar.
 - ii) Uppgifter om den avstämningsprocess som används för att säkerställa att försäkringen eller den jämförbara garantin alltid är tillräcklig för att betalningsinstitutet eller institutet för elektroniska pengar ska kunna fullgöra sina skyldigheter att skydda medlen.
 - iii) Uppgifter om försäkringsskyddets varaktighet och villkoren för förnyelse.
 - iv) En kopia av försäkringsavtalet eller den jämförbara garantin, eller utkast till sådana handlingar.

Vid tillämpning av första stycket b ska beskrivningen visa att de styrsystem, interna kontrollmekanismer och system för användning av informations- och kommunikationsteknik som avses i det ledet är proportionella, lämpliga, sunda och tillräckliga. Dessutom ska styrsystemen och de interna kontrollmekanismerna omfatta följande:

- a) En kartläggning av de risker som betalningsinstitutet eller institutet för elektroniska pengar har identifierat, inbegripet typen av risker och de förfaranden som betalningsinstitutet eller institutet för elektroniska pengar har infört eller kommer att införa för att bedöma och förebygga sådana risker.
- b) De olika förfarandena för genomförande av periodiska och fortlöpande kontroller med angivande av frekvens och avsatta mänskliga resurser.
- c) De redovisningsförfaranden som betalningsinstitutet eller institutet för elektroniska pengar tillämpar för att registrera och rapportera sin finansiella information.
- d) Identitetsuppgifter om den eller de personer som ansvarar för den interna kontrollen, däribland för periodiska och fortlöpande kontroller samt för efterlevnadskontroller, med aktuell meritförteckning för personen eller personerna i fråga.
- e) Identitetsuppgifter om revisorer som inte är lagstadgade revisorer enligt definitionen i artikel 2.2 i direktiv 2006/43/EG.
- f) Ledningsorganets sammansättning och i tillämpliga fall andra tillsynsorgans eller tillsynskommittéers sammansättning.
- g) En beskrivning av hur utkontrakterade funktioner övervakas och kontrolleras för att undvika att kvaliteten på de interna kontrollerna hos betalningsinstitutet eller institutet för elektroniska pengar försämrats.
- h) En beskrivning av hur ombud och filialer övervakas och kontrolleras inom ramen för de interna kontrollerna hos betalningsinstitutet eller institutet för elektroniska pengar.
- i) En beskrivning av koncernens styrelseformer om betalningsinstitutet eller institutet för elektroniska pengar är dotterföretag till en reglerad enhet i en annan medlemsstat.

Vid tillämpning av första stycket c ska avvecklingsplanen anpassas till den planerade storleken och affärsmodellen för betalningsinstitutet eller institutet för elektroniska pengar och innehålla en beskrivning av de begränsningsåtgärder som ska vidtas av betalningsinstitutet eller institutet för elektroniska pengar i händelse av att dess betalningstjänster avslutas, vilket skulle säkerställa genomförandet av utestående betalningstransaktioner och avslutandet av befintliga avtal.

2. Medlemsstaterna ska fastställa det förfarande genom vilket efterlevnaden av punkt 1 ska bedömas. Detta förfarande kan ta formen av självbedömning, ett krav på ett uttryckligt beslut av den behöriga myndigheten eller något annat förfarande som syftar till att säkerställa att de berörda betalningsinstituten och instituten för elektroniska pengar uppfyller villkoren i punkt 1.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2554 av den 14 december 2022 om digital operativ motståndskraft för finanssektorn och om ändring av förordningarna (EG) nr 1060/2009, (EU) nr 648/2012, (EU) nr 600/2014, (EU) nr 909/2014 och (EU) 2016/1011 (EUT L 333, 27.12.2022, s. 1)."

Artikel 4

Ändringar av direktiv 98/26/EG

I direktiv 98/26/EG ska artikel 2 ändras på följande sätt:

1. Led b ska ersättas med följande:

"b) institut:

- ett kreditinstitut enligt definitionen i artikel 4.1.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 (*), inklusive de enheter som förtecknas i artikel 2.5 i direktiv 2013/36/EU,
- ett värdepappersföretag enligt definitionen i artikel 4.1.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU (**), exklusive de institut som anges i artikel 2.1 i det direktivet,
- offentliga myndigheter och offentligt garanterade företag, eller
- varje företag som har sitt huvudkontor utanför unionen och vars verksamhet motsvarar den som bedrivs av kreditinstitut eller värdepappersföretag inom unionen enligt definitionen i första och andra strecksatsen,

som deltar i ett system och som har ansvar för att uppfylla de finansiella åtaganden som härrör från överföringsuppdrag inom det systemet,

- ett betalningsinstitut enligt definitionen i artikel 4.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 (***), med undantag för en fysisk eller juridisk person som omfattas av ett undantag enligt artikel 32 eller artikel 33 i det direktivet, eller

- ett institut för elektroniska pengar enligt definitionen i artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/110/EG (****), med undantag för en fysisk eller juridisk person som omfattas av ett undantag enligt artikel 9 i det direktivet,

som deltar i ett system vars verksamhet består i att utföra överföringsuppdrag enligt definitionen i led i första strecksatsen och som har ansvar för att uppfylla de finansiella åtaganden som härrör från sådana överföringsuppdrag inom det systemet.

Om ett system står under tillsyn i enlighet med nationell lagstiftning och endast utför överföringsuppdrag enligt definitionen i led i andra strecksatsen samt betalningar som härrör från sådana uppdrag, får en medlemsstat besluta att företag som deltar i ett sådant system och som ansvarar för att uppfylla de finansiella åtaganden som uppstår genom överföringsuppdrag inom detta system, kan anses som institut under förutsättning att åtminstone tre deltagare i systemet omfattas av någon av de kategorier som avses i första stycket i det här ledet och att systemrisken motiverar ett sådant beslut.

- (*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 (EUT L 176, 27.6.2013, s. 1).
- (**) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU (EUT L 173, 12.6.2014, s. 349).
- (***) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 av den 25 november 2015 om betaljänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG och 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG (EUT L 337, 23.12.2015, s. 35).
- (****) Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/110/EG av den 16 september 2009 om rätten att starta och driva affärsverksamhet i institut för elektroniska pengar samt om tillsyn av sådan verksamhet, om ändring av direktiven 2005/60/EG och 2006/48/EG och om upphävande av direktiv 2000/46/EG (EUT L 267, 10.10.2009, s. 7)."

2. Led f ska ersättas med följande:

- "f) *deltagare*: ett institut, en central motpart, en avvecklingsagent, en clearingorganisation, en systemoperatör eller en clearingmedlem i en central motpart med auktorisation enligt artikel 17 i förordning (EU) nr 648/2012.

Enligt systemets regler får samma deltagare handla som central motpart, avvecklingsagent eller clearingorganisation eller utföra en del av eller alla dessa uppgifter.

En medlemsstat får vid tillämpningen av detta direktiv betrakta en indirekt deltagare som en deltagare om detta är motiverat av systemriskskäl, vilket dock inte ska begränsa ansvaret för den deltagare genom vilken den indirekta deltagaren utför överföringsuppdrag till systemet."

Artikel 5

Införlivande av ändringarna av direktiv (EU) 2015/2366 och direktiv 98/26/EG

Medlemsstaterna ska senast den 9 april 2025 anta, offentliggöra och tillämpa de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artiklarna 3 och 4. De ska genast underrätta kommissionen om texten till dessa bestämmelser.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till denna förordning eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

Artikel 6

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Strasbourg 13 mars 2024

På Europaparlamentets vägnar
R. METSOLA
Ordförande

På rådets vägnar
H. LAHBIB
Ordförande

Sammanfattning av promemorian

Riksdagen har tillkännagett att regeringen snarast ska återkomma med lagförslag som dels klargör förutsättningarna för Riksbankens framställningar om återställning av eget kapital till riksdagen, där kravet på framställning ersätts med en möjlighet till detsamma, och särskilt förtydligar hur asymmetrin i redovisningsprinciperna för orealiserade vinster och förluster ska hanteras vid återställning av Riksbankens eget kapital, dels tillgodoser Riksbankens behov av stärkta möjligheter till självfinansiering (bet. 2023/24:FiU28 punkt 2 och 3, rskr 2023/24: 277).

I promemorian föreslås att utrymmet för Riksbanken att till riksdagen göra en framställning om återställning av det egna kapitalet ska formuleras som en möjlighet i stället för en skyldighet och att orealiserade vinster på Riksbankens balansräkning ska beaktas fullt ut vid återställning av Riksbankens egna kapital, dock inte värdeökningar i guldreserven.

I promemorian föreslås också att om Riksbankens eget kapital understiger målnivån för det egna kapitalet, ska Riksbanken få kräva att en andel av ett kreditinstituts inlåning och skuldförbindelser ska motsvaras av företagets inlåning i Riksbanken. Kravet ska gälla samtliga svenska kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut, dvs. kreditinstitut som bedriver verksamhet i Sverige. De totala andelarna ska som mest få uppgå till ett belopp som innebär att summan av det egna kapitalet och inlåningen och värdet av eventuella kassakrav motsvarar målnivån för Riksbankens egna kapital.

I promemorian lämnas slutligen de lagförslag som krävs för att i svensk rätt genomföra ändringar i EU:s finalitydirektiv och EU:s betaltjänstdirektiv.

I EU:s finalitydirektiv finns regler om godkännande av administratörer av och deltagande i system för clearing och avveckling av betalningar och värdepapper (avvecklingssystem). Enligt ändringar i EU:s finalitydirektiv ska också betalningsinstitut och utgivare av elektroniska pengar få delta i avvecklingssystem. Enligt ändringar i EU:s betaltjänstdirektiv ska instituten i så fall uppfylla vissa krav.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari respektive den 9 april 2025.

Förslag till lag om ändring i lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank

dels att nuvarande 8 kap. 16 § och 12 kap. 3 och 4 §§ ska betecknas 8 kap. 18 § och 12 kap. 4 och 5 §§,

dels att 2 kap. 6 §, 8 kap. 15 § och den nya 12 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 8 kap. 16 § ska sättas närmast före den nya 8 kap. 18 §,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 8 kap. 16 och 17 §§ och 12 kap. 3 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

6 §

Riksbanken får kräva att en viss andel av ett finansiellt företags placeringar eller förbindelser ska motsvaras av företagets inlåning i Riksbanken (kassakrav).

Riksbanken får besluta att ett finansiellt företag som inte uppfyller kassakraven ska betala en sanktionsavgift till staten. Avgiften ska uppgå till ett belopp som motsvarar en ränta på underskottet som för varje dag uppgår till den gällande styrräntan med ett tillägg av två procentenheter, dock lägst 1 procent.

Sanktionsavgiften får helt eller delvis sättas ned, om det finns särskilda skäl.

Riksbanken får kräva att en viss andel av ett finansiellt företags placeringar eller förbindelser ska motsvaras av företagets inlåning i Riksbanken (kassakrav).

8 kap.

15 §

Om det egna kapitalet understiger en tredjedel av målnivån, ska Riksbanken göra en framställning till riksdagen om återställning av det egna kapitalet.

Om summan av det egna kapitalet och orealiserade vinster på balansräkningen, utom när det gäller guld, uppgår till ett belopp som understiger en tredjedel av målnivån, får Riksbanken göra en framställning till riksdagen om återställning av det egna kapitalet.

Framställningen ska avse ett belopp som innebär att det egna kapitalet återställs till grundnivån, *om inte orealiserade vinster på balansräkningen motiverar att återställning sker till en lägre nivå eller inte alls.*

Om det krävs för att säkerställa Riksbankens förmåga till långsiktig självfinansiering, får framställningen motsvara högst ett belopp som innebär att det egna kapitalet återställs till målnivån.

Framställningen ska avse ett belopp som innebär att *summan av det egna kapitalet och orealiserade vinster på balansräkningen, utom när det gäller guld, återställs till en nivå som motsvarar grundnivån för det egna kapitalet.*

Om det krävs för att säkerställa Riksbankens förmåga till långsiktig självfinansiering, får framställningen *avse ett belopp som innebär att summan av det egna kapitalet och orealiserade vinster på balansräkningen, utom när det gäller guld, uppgår till ett belopp som motsvarar målnivån.*

16 §

Om det egna kapitalet understiger målnivån, får Riksbanken kräva att en andel av ett kreditinstituts inlåning och emitterade skuldförbindelser (skulder) ska motsvaras av institutets inlåning i Riksbanken. Andelen får högst motsvara ett belopp som innebär att summan av Riksbankens eget kapital samt institutens samlade andelar enligt denna bestämmelse och 2 kap. 6 § motsvarar målnivån.

Första stycket gäller svenska kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut.

Som skulder enligt första stycket räknas inte skulder till

- 1. andra institut eller filialer som omfattas av första stycket, och*
- 2. Riksbanken.*

17 §

Ränta på inlåning enligt 16 § första stycket får bestämmas till ett negativt belopp bara om den gällande styrräntan är negativ. Räntan på inlåningen får då inte understiga styrräntan.

12 kap.

3 §

Riksbanken får besluta att ett företag som inte uppfyller kraven enligt 2 kap. 6 § eller 8 kap. 16 § ska betala en sanktionsavgift till staten. Avgiften ska uppgå till ett belopp som motsvarar en ränta på underskottet som för varje dag uppgår till den gällande styrrentan med ett tillägg av två procentenheter, dock lägst 1 procent.

Sanktionsavgiften får helt eller delvis sättas ned, om det finns särskilda skäl.

3 §

Riksbankens beslut enligt 2 §, 2 kap. 6 § och 4 kap. 4 § första och andra styckena får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

4 §

Riksbankens beslut enligt 2 och 3 §§, 2 kap. 6 §, 4 kap. 4 § första och andra styckena och 8 kap. 16 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden

dels att 8 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 8 a–8 d §§, och närmast före 8 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §²

Deltagare i ett avvecklingssystem får vara

1. Riksbanken och andra centralbanker,
2. Riksgäldskontoret och utländska offentliga institutioner som i sitt hemland driver verksamhet som är jämförbar med kontorets,
3. centrala motparter och clearingbolag,
4. svenska värdepapperscentraler,
5. företag som har tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
6. företag som har tillstånd enligt 2 kap. 1 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

7. företag som har tillstånd enligt lagen (2010:751) om betaltjänster eller lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

7. utländska företag som i hemlandet driver sådan verksamhet som avses i 3–6,

8. utländska företag som i hemlandet driver sådan verksamhet som avses i 3–7,

8. andra juridiska personer som för egen räkning avvecklar förpliktelser att leverera finansiella instrument i systemet, och

9. andra juridiska personer som för egen räkning avvecklar förpliktelser att leverera finansiella instrument i systemet, och

9. clearingmedlemmar som avses i förordning (EU) nr 648/2012.

10. clearingmedlemmar som avses i förordning (EU) nr 648/2012.

Utländska företag som avses i första stycket 7 ska i hemlandet stå under betryggande tillsyn av en myndighet eller något annat behörigt organ.

Utländska företag som avses i första stycket 8 ska i hemlandet stå under betryggande tillsyn av en myndighet eller något annat behörigt organ.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/886 av den 13 mars 2024 om ändring av förordningarna (EU) nr 260/2012 och (EU) 2021/1230 och direktiven 98/26/EG och (EU) 2015/2366 vad gäller omedelbara betalningar i euro.

² Senaste lydelse 2024:119.

8 a §

För att ett företag som avses i 8 § första stycket 7 ska få delta i ett avvecklingsystem ska företaget

1. ta fram en beskrivning av de åtgärder som har vidtagits enligt 3 kap. 7 § lagen (2010:751) om betaltjänster eller 3 kap. 7 § lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

2. ta fram en beskrivning av de styr- och kontrollformer som avses i 2 kap. 6 § lagen om betaltjänster och 2 kap. 6 § lagen om utgivning av elektroniska pengar, och

3. ta fram en avvecklingsplan.

8 b §

Om medel hålls avskilda enligt 3 kap. 7 § första stycket 1 lagen (2010:751) om betaltjänster eller 3 kap. 7 § första stycket 1 lagen (2011:755) om elektroniska pengar ska beskrivningen enligt 8 a § 1, beroende på vad som är tillämpligt, innehålla

1. uppgifter om vilka personer hos kreditinstitutet eller det utländska kreditinstitutet som har tillgång till det särskilda kontot,

2. uppgifter om hur det säkerställs att medel investeras i likvida tillgångar med låg risk,

3. uppgifter om medlens sakrättsliga skydd,

4. en kopia av avtalet med kreditinstitutet eller det utländska kreditinstitutet, och

5. en utfästelse om att uppfylla de krav som avses i 8 a § 1.

Om medel omfattas av en försäkring eller garanti enligt 3 kap. 7 § första stycket 2 lagen om betaltjänster eller 3 kap. 7 § första stycket 2 lagen om elektroniska pengar ska

beskrivningen enligt första stycket 1 innehålla

1. en bekräftelse om att försäkringsföretaget eller kreditinstitutet inte ingår i samma koncern som företaget,

2. uppgifter om hur det säkerställs att försäkringen eller garantin ger samma skydd som om medlen hålls åtskilda enligt 3 kap. 7 § första stycket 1 lagen om betaltjänster eller 3 kap. 7 § första stycket 1 lagen om elektroniska pengar,

3. uppgifter om försäkringens avtalsvillkor i fråga om löptid och förlängning, och

4. en kopia av avtalet med försäkringsgivaren eller garantiställaren.

8 c §

De styr- och kontrollformer som avses i 8 a § 2 ska vara ändamålsenliga för deltagande i avvecklingssystem och beskrivningen av styr- och kontrollformerna ska innehålla uppgifter om

1. verksamhetens identifierade risker och hanteringen av dessa,

2. interna riktlinjer och instruktioner,

3. bokföringsskyldighet,

4. vilka personer som ansvarar för system för intern kontroll och styrning,

5. revisor,

6. styrelse och verkställande direktör,

7. övervakning och kontroll av ombud och filialer,

8. övervakning och kontroll av uppdragstagare, och

9. koncernens styrning.

8 d §

Den avvecklingsplan som avses i 8 a § 3 ska beakta verksamhetens art och beskaffenhet och inne-

*hålla uppgifter om en ordnad
avveckling av verksamheten.*

Prop. 2024/25:50
Bilaga 3

Denna lag träder i kraft den 9 april 2025.

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaljänster

Härigenom föreskrivs¹ att 3 kap. 7 § och 7 kap. 3 § lagen (2010:751) om betaljänster ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

7 §²

Ett betalningsinstitut eller en registrerad betaljänstleverantör ska vidta särskilda åtgärder för att skydda en betaljänstanvändares medel som mottagits för genomförande av betalningstransaktioner. Sådana medel ska

1. hållas avskilda från betalningsinstitutets eller den registrerade betaljänstleverantörens egna tillgångar och medel som innehas för annans räkning än betaljänstanvändares, eller

2. omfattas av en försäkring eller garanti som ger samma skydd för betaljänstanvändaren som om medlen hålls åtskilda enligt 1.

2. omfattas av en försäkring eller garanti

a) som tillhandahålls av ett försäkringsföretag eller ett kreditinstitut som inte ingår i samma koncern som betalningsinstitutet eller den registrerade betaljänstleverantören, och

b) som ger samma skydd för betaljänstanvändaren som om medlen hålls åtskilda enligt 1.

Medel för genomförande av transaktioner enligt första stycket 1, som fortfarande innehas av betalningsinstitutet eller den registrerade betaljänstleverantören vid slutet av bankdagen efter den dag då medlen mottogs, ska deponeras på ett särskilt konto hos ett kreditinstitut eller ett utländskt kreditinstitut eller investeras i likvida tillgångar med låg risk.

Första och andra styckena gäller även i de fall då ett betalningsinstitut eller en registrerad betaljänstleverantör tar emot medel där en andel ska användas för framtida betalningstransaktioner och återstoden för andra tjänster än betaljänster. Om det inte går att fastställa hur stor andel av användares medel som kommer att användas till betalningstransaktionerna, får ett betalningsinstitut eller en registrerad betaljänstleverantör, om det är möjligt att på grundval av historiska uppgifter och efter tillstånd av Finansinspektionen, göra en uppskattning av denna andel.

7 kap.

3 §

Bestämmelserna i 1 och 2 §§
gäller inte för

Bestämmelserna i 1 och 2 §§
gäller inte för betalningssystem i
vilka en betaljänstleverantör ver-

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/886 av den 13 mars 2024 om ändring av förordningarna (EU) nr 260/2012 och (EU) 2021/1230 och direktiven 98/26/EG och (EU) 2015/2366 vad gäller omedelbara betalningar i euro.

² Senaste lydelse 2018:175.

1. betalningssystem enligt lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden, eller

2. betalningssystem i vilka en betaltjänstleverantör verkar eller kan verka både som betalarens och betalningsmottagarens betaltjänstleverantör samt är ensamt ansvarig för betalningssystemets ledning, och denne betaltjänstleverantör tillåter andra betaltjänstleverantörer att delta i betalningssystemet utan att dessa kan förhandla om avgifter mellan sig avseende betalningssystemet.

kar eller kan verka både som betalarens och betalningsmottagarens betaltjänstleverantör samt är ensamt ansvarig för betalningssystemets ledning, och denne betaltjänstleverantör tillåter andra betaltjänstleverantörer att delta i betalningssystemet utan att dessa kan förhandla om avgifter mellan sig avseende betalningssystemet.

Denna lag träder i kraft den 9 april 2025.

Förslag till lag om ändring i lagen (2011:755) om elektroniska pengar

Härigenom föreskrivs¹ att 3 kap. 7 § lagen (2011:755) om elektroniska pengar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

7 §

Ett institut för elektroniska pengar eller en registrerad utgivare ska vidta åtgärder för att skydda de medel som har tagits emot i utbyte mot utgivna elektroniska pengar. Sådana medel ska

1. hållas avskilda från institutets eller utgivarens egna tillgångar och medel som innehas för någon annans räkning än innehavaren av de elektroniska pengarna, eller

2. omfattas av en försäkring eller garanti som ger samma skydd för innehavaren av de elektroniska pengarna som om medlen hållits avskilda enligt 1.

2. omfattas av en försäkring eller garanti som

a) *tillhandahålls av ett försäkringsföretag eller ett kreditinstitut som inte ingår i samma koncern som institutet för elektroniska pengar eller den registrerade utgivaren, och*

b) som ger samma skydd för innehavaren av de elektroniska pengarna som om medlen hållits avskilda enligt 1.

Medel enligt första stycket 1, som fortfarande innehas av institutet för elektroniska pengar eller den registrerade utgivaren vid slutet av bankdagen efter den dag då medlen mottogs, ska avskiljas på ett särskilt konto hos en svensk bank, ett svenskt kreditmarknadsföretag eller ett utländskt bank- eller kreditföretag eller investeras i likvida tillgångar med låg risk.

Medel som tas emot i form av en betalning via ett betalningsinstrument behöver inte skyddas förrän de har krediterats ett betalkonto hos institutet eller den registrerade utgivaren på annat sätt gjorts tillgängliga för ett institut för elektroniska pengar eller en registrerad utgivare. Medlen ska dock skyddas senast fem bankdagar efter det att de elektroniska pengarna som betalningen avsåg gavs ut.

Institut för elektroniska pengar och registrerade utgivare som tillhandahåller betaltjänster som inte är knutna till utgivning av elektroniska pengar ska för den verksamheten tillämpa bestämmelserna om skydds krav i 3 kap. 7 § lagen (2010:751) om betaltjänster.

Denna lag träder i kraft den 9 april 2025

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/886 av den 13 mars 2024 om ändring av förordningarna (EU) nr 260/2012 och (EU) 2021/1230 och direktiven 98/26/EG och (EU) 2015/2366 vad gäller omedelbara betalningar i euro.

Efter remiss har yttranden kommit in från Bankgirocentralen BGC AB, Ekonomistyrningsverket, Finansbolagens Förening, Finansinspektionen, Förvaltningsrätten i Stockholm, Justitiekanslern, Kammarrätten i Stockholm, Konjunkturinstitutet Konkurrensverket, Konsumentverket, Regelrådet, Riksgäldskontoret, Sparbankernas riksförbund, Statskontoret, Svenska Bankföreningen, Sveriges advokatsamfund, Sveriges riksbank och Swedish FinTech Association.

Därutöver har yttranden kommit in från Kommuninvest i Sverige AB.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Finansförbundet, Getswish AB, Näringslivets Regelnämnd, Svenskt Näringsliv, Riksrevisionen och Riksdagens ombudsmän.

Jämförelsetabell: Direktiven och svensk lag

En sammanställning av bestämmelser i EU-direktiven som ändras och motsvarande i den föreslagna svenska lagstiftningen.

Direktiv	Svensk rätt
<i>98/26/EG</i>	
Artikel 2	8 § lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden (avvecklingslagen)
<i>(EU) 2015/2366</i>	
Artikel 10.1	3 kap. 7 § lagen (2010:751) om betaltjänster (betaltjänstlagen) och 3 kap. 7 § lagen (2011:755) om elektroniska pengar
Artikel 35.2	7 kap. 3 och 4 §§ betaltjänstlagen
Artikel 35a	8 a–8 d §§ avvecklingslagen
<i>2014/59/EU</i>	
Artikel 2.1.83aa	2 kap. 1 § lagen (2015:1016) lagen om resolution (LOR)
Artikel 45c.2	4 kap. 4 § LOR
Artikel 45c.2a	4 kap. 4, 9 och 22 a §§ LOR
Artikel 45f.1	4 kap. 23 § LOR
Artikel 45f.2a	4 kap. 23 § LOR
Artikel 45i.4	4 kap. 28 § och 28 kap. 1 § och föreskrifter som meddelas med stöd av 29 kap. 1 § LOR
Artikel 45j.1	28 kap. 5 § LOR

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om ändring i lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank¹ dels att nuvarande 8 kap. 16 § och 12 kap. 3 och 4 §§ ska betecknas 8 kap. 18 § och 12 kap. 4 och 5 §§,

dels att 2 kap. 6 §, 8 kap. 15 § och den nya 12 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att rubrikerna närmast före 8 kap. 16 § och 12 kap. 3 och 4 §§ ska sättas närmast före de nya 8 kap. 18 § och 12 kap. 4 respektive 5 §§,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 8 kap. 16 och 17 §§ och 12 kap. 3 §, och närmast före 12 kap. 3 § ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

6 §

Riksbanken får kräva att en viss andel av ett finansiellt företags placeringar eller förbindelser ska motsvaras av företagets inlåning i Riksbanken (kassakrav).

Riksbanken får besluta att ett finansiellt företag som inte uppfyller kassakraven ska betala en sanktionsavgift till staten. Avgiften ska uppgå till ett belopp som motsvarar en ränta på underskottet som för varje dag uppgår till den gällande styrräntan med ett tillägg av två procentenheter, dock lägst 1 procent.

Sanktionsavgiften får helt eller delvis sättas ned, om det finns särskilda skäl.

Riksbanken får kräva att en viss andel av ett finansiellt företags placeringar eller förbindelser ska motsvaras av företagets inlåning i Riksbanken (kassakrav).

8 kap.

15 §

Om det egna kapitalet understiger en tredjedel av målnivån, ska Riksbanken göra en framställning till riksdagen om återställning av det egna kapitalet.

Om *summan av det egna kapitalet och orealiserade vinster på balansräkningen, utom när det gäller guld, uppgår till ett belopp som understiger en tredjedel av*

¹ Senaste lydelse av 8 kap. 16 § 2023:214.

Framställningen ska avse ett belopp som innebär att det egna kapitalet återställs till grundnivån, *om inte orealiserade vinster på balansräkningen motiverar att återställning sker till en lägre nivå eller inte alls.*

Om det krävs för att säkerställa Riksbankens förmåga till långsiktig självfinansiering, får framställningen motsvara högst ett belopp som innebär att det egna kapitalet återställs till målnivån.

målnivån, får Riksbanken göra en framställning till riksdagen om återställning av det egna kapitalet.

Framställningen ska avse ett belopp som innebär att *summan av det egna kapitalet och orealiserade vinster på balansräkningen, utom när det gäller guld,* återställs till en nivå som motsvarar grundnivån för det egna kapitalet.

Om det krävs för att säkerställa Riksbankens förmåga till långsiktig självfinansiering, får framställningen avse ett belopp som innebär att *summan av det egna kapitalet och orealiserade vinster på balansräkningen, utom när det gäller guld, uppgår till ett belopp som motsvarar målnivån.*

16 §

Om det egna kapitalet understiger målnivån, får Riksbanken kräva att en andel av kreditinstituts inlåning och emitterade skuldförbindelser (skulder) ska motsvaras av institutets inlåning i Riksbanken. Andelen får högst motsvara ett belopp som innebär att summan av Riksbankens eget kapital samt institutens samlade andelar enligt denna bestämmelse och 2 kap. 6 § motsvarar målnivån.

Första stycket gäller samtliga svenska kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut.

Som skulder enligt första stycket räknas inte skulder till

- 1. andra kreditinstitut eller filialer som omfattas av första stycket eller motsvarande krav i ett annat land inom EES, och*
- 2. Riksbanken.*

17 §

Ränta på inlåning enligt 16 § första stycket får vara negativ bara om den gällande styrräntan är negativ. Räntan på inlåningen får då inte understiga styrräntan.

Sanktionsavgift

3§

Riksbanken får besluta att ett företag som inte uppfyller kraven enligt 2 kap. 6 § eller 8 kap. 16 § ska betala en sanktionsavgift till staten. Avgiften ska uppgå till ett belopp som motsvarar en ränta på underskottet som för varje dag uppgår till den gällande styrräntan med ett tillägg av två procentenheter, dock lägst 1 procent.

Sanktionsavgiften får helt eller delvis sättas ned, om det finns särskilda skäl.

3 §

Riksbankens beslut enligt 2 §, 2 kap. 6 § och 4 kap. 4 § första och andra styckena får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

4 §

Riksbankens beslut enligt 2 och 3 §§, 2 kap. 6 §, 4 kap. 4 § första och andra styckena och 8 kap. 16 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden

dels att 8 § ska ha följande lydelse,

dels att det närmast före 9 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Anmälan av avvecklingssystem”,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 8 a–8 d §§, och närmast före 8 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Deltagare i ett avvecklingssystem får vara

1. Riksbanken och andra centralbanker,
2. Riksgäldskontoret och utländska offentliga institutioner som i sitt hemland driver verksamhet som är jämförbar med kontorets,
3. centrala motparter och clearingbolag,
4. svenska värdepapperscentraler,
5. företag som har tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
6. företag som har tillstånd enligt 2 kap. 1 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

7. företag som har tillstånd enligt lagen (2010:751) om betaltjänster eller lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

7. utländska företag som i hemlandet driver sådan verksamhet som avses i 3–6,

8. utländska företag som i hemlandet driver sådan verksamhet som avses i 3–7,

8. andra juridiska personer som för egen räkning avvecklar förpliktelser att leverera finansiella instrument i systemet, och

9. andra juridiska personer som för egen räkning avvecklar förpliktelser att leverera finansiella instrument i systemet, och

9. clearingmedlemmar som avses i förordning (EU) nr 648/2012.

10. clearingmedlemmar som avses i förordning (EU) nr 648/2012.

Utländska företag som avses i första stycket 7 ska i hemlandet stå under betryggande tillsyn av en myndighet eller något annat behörigt organ.

Utländska företag som avses i första stycket 8 ska i hemlandet stå under betryggande tillsyn av en myndighet eller något annat behörigt organ.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/886 av den 13 mars 2024 om ändring av förordningarna (EU) nr 260/2012 och (EU) 2021/1230 och direktiven 98/26/EG och (EU) 2015/2366 vad gäller omedelbara betalningar i euro.

**Betalningsinstitut och institut för
elektroniska pengar**

8 a §

För att ett företag som avses i 8 § första stycket 7 ska få delta i ett avvecklingsystem ska företaget

1. ta fram en beskrivning av de åtgärder som har vidtagits enligt 3 kap. 7 § lagen (2010:751) om betaltjänster eller 3 kap. 7 § lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

2. ta fram en beskrivning av de styr- och kontrollformer som avses i 2 kap. 6 § lagen om betaltjänster eller 2 kap. 6 § lagen om elektroniska pengar, och

3. ta fram en plan för avveckling av verksamheten.

8 b §

Om medel hålls avskilda enligt 3 kap. 7 § första stycket 1 lagen (2010:751) om betaltjänster eller 3 kap. 7 § första stycket 1 lagen (2011:755) om elektroniska pengar ska beskrivningen enligt 8 a § 1, beroende på vad som är tillämpligt, innehålla

1. uppgifter om vilka personer hos kreditinstitutet eller det utländska kreditinstitutet som har tillgång till det särskilda kontot,

2. uppgifter om hur det säkerställs att medel investeras i likvida tillgångar med låg risk,

3. uppgifter om medlens sakrättsliga skydd,

4. en kopia av avtalet med kreditinstitutet eller det utländska kreditinstitutet, och

5. en utfästelse om att uppfylla det krav som avses i 8 a § 1.

Om medel omfattas av en försäkring eller garanti enligt 3 kap. 7 § första stycket 2 lagen om betaltjänster eller 3 kap. 7 § första stycket 2 lagen om elektroniska

pengar ska beskrivningen enligt första stycket 1 innehålla

1. en bekräftelse om att försäkringsföretaget eller kreditinstitutet inte ingår i samma koncern som företaget,

2. uppgifter om hur det säkerställs att försäkringen eller garantin ger samma skydd som om medlen hålls åtskilda enligt 3 kap. 7 § första stycket 1 lagen om betaltjänster eller 3 kap. 7 § första stycket 1 lagen om elektroniska pengar,

3. uppgifter om försäkringens avtalsvillkor i fråga om löptid och förlängning, och

4. en kopia av avtalet med försäkringsgivaren eller garantiställaren.

8 c §

De styr- och kontrollformer som avses i 8 a § 2 ska vara ändamålsenliga för deltagande i avvecklingsystem och beskrivningen av styr- och kontrollformerna ska innehålla uppgifter om

1. verksamhetens identifierade risker och hanteringen av dessa,

2. interna riktlinjer och instruktioner,

3. bokföringsskyldighet,

4. vilka personer som ansvarar för system för intern kontroll och styrning,

5. revisor,

6. styrelse och verkställande direktör,

7. övervakning och kontroll av ombud och filialer,

8. övervakning och kontroll av uppdragstagare, och

9. koncernens styrning.

8 d §

Den plan som avses i 8 a § 3 ska beakta verksamhetens art och beskaffenhet och innehålla uppgifter om en ordnad avveckling av verksamheten.

Denna lag träder i kraft den 9 april 2025.

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

Härigenom föreskrivs¹ att 3 kap. 7 § och 7 kap. 3 § lagen (2010:751) om betaltjänster ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

7 §²

Ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör ska vidta särskilda åtgärder för att skydda en betaltjänstanvändares medel som mottagits för genomförande av betalningstransaktioner. Sådana medel ska

1. hållas avskilda från betalningsinstitutets eller den registrerade betaltjänstleverantörens egna tillgångar och medel som innehas för annans räkning än betaltjänstanvändares, eller

2. omfattas av en försäkring eller garanti som ger samma skydd för betaltjänstanvändaren som om medlen hålls åtskilda enligt 1.

2. omfattas av en försäkring eller garanti som

a) tillhandahålls av ett försäkringsföretag eller ett kreditinstitut som inte ingår i samma koncern som betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören, och

b) ger samma skydd för betaltjänstanvändaren som om medlen hålls åtskilda enligt 1.

Medel för genomförande av transaktioner enligt första stycket 1, som fortfarande innehas av betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören vid slutet av bankdagen efter den dag då medlen mottogs, ska deponeras på ett särskilt konto hos ett kreditinstitut eller ett utländskt kreditinstitut eller investeras i likvida tillgångar med låg risk.

Första och andra styckena gäller även i de fall då ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör tar emot medel där en andel ska användas för framtida betalningstransaktioner och återstoden för andra tjänster än betaltjänster. Om det inte går att fastställa hur stor andel av användares medel som kommer att användas till betalningstransaktionerna, får ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör, om det är möjligt att på grundval av historiska uppgifter och efter tillstånd av Finansinspektionen, göra en uppskattning av denna andel.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/886 av den 13 mars 2024 om ändring av förordningarna (EU) nr 260/2012 och (EU) 2021/1230 och direktiven 98/26/EG och (EU) 2015/2366 vad gäller omedelbara betalningar i euro.

² Senaste lydelse 2018:175.

Bestämmelserna i 1 och 2 §§
gäller inte för

Bestämmelserna i 1 och 2 §§
gäller inte för betalningssystem i
vilka en betaltjänstleverantör verkar
eller kan verka både som betalarens
och betalningsmottagarens
betaltjänstleverantör samt är ensamt
ansvarig för betalningssystemets
ledning, och denne betaltjänstleverantör
tillåter andra betaltjänstleverantörer
att delta i betalningssystemet utan
att dessa kan förhandla om avgifter
mellan sig avseende betalningssystemet.

*1. betalningssystem enligt lagen
(1999:1309) om system för avveckling
av förpliktelser på finansmarknaden,
eller*

2. betalningssystem i vilka en
betaltjänstleverantör verkar eller
kan verka både som betalarens och
betalningsmottagarens betaltjänst-
leverantör samt är ensamt ansvarig
för betalningssystemets ledning,
och denne betaltjänstleverantör
tillåter andra betaltjänstleveran-
törer att delta i betalningssystemet
utan att dessa kan förhandla om
avgifter mellan sig avseende be-
talningssystemet.

Denna lag träder i kraft den 9 april 2025.

Förslag till lag om ändring i lagen (2011:755) om elektroniska pengar

Härigenom föreskrivs¹ att 3 kap. 7 § lagen (2011:755) om elektroniska pengar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

7 §

Ett institut för elektroniska pengar eller en registrerad utgivare ska vidta åtgärder för att skydda de medel som har tagits emot i utbyte mot utgivna elektroniska pengar. Sådana medel ska

1. hållas avskilda från institutets eller utgivarens egna tillgångar och medel som innehas för någon annans räkning än innehavaren av de elektroniska pengarna, eller

2. omfattas av en försäkring eller garanti som ger samma skydd för innehavaren av de elektroniska pengarna som om medlen hållits avskilda enligt 1.

2. omfattas av en försäkring eller garanti som

a) tillhandahålls av ett försäkringsföretag eller ett kreditinstitut som inte ingår i samma koncern som institutet för elektroniska pengar eller den registrerade utgivaren, och

b) ger samma skydd för innehavaren av de elektroniska pengarna som om medlen hållits avskilda enligt 1.

Medel enligt första stycket 1, som fortfarande innehas av institutet för elektroniska pengar eller den registrerade utgivaren vid slutet av bankdagen efter den dag då medlen mottogs, ska avskiljas på ett särskilt konto hos en svensk bank, ett svenskt kreditmarknadsföretag eller ett utländskt bank- eller kreditföretag eller investeras i likvida tillgångar med låg risk.

Medel som tas emot i form av en betalning via ett betalningsinstrument behöver inte skyddas förrän de har krediterats ett betalkonto hos institutet eller den registrerade utgivaren på annat sätt gjorts tillgängliga för ett institut för elektroniska pengar eller en registrerad utgivare. Medlen ska dock skyddas senast fem bankdagar efter det att de elektroniska pengarna som betalningen avsåg gavs ut.

Institut för elektroniska pengar och registrerade utgivare som tillhandahåller betaltjänster som inte är knutna till utgivning av elektroniska pengar ska för den verksamheten tillämpa bestämmelserna om skyddskrav i 3 kap. 7 § lagen (2010:751) om betaltjänster.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/886 av den 13 mars 2024 om ändring av förordningarna (EU) nr 260/2012 och (EU) 2021/1230 och direktiven 98/26/EG och (EU) 2015/2366 vad gäller omedelbara betalningar i euro.

Denna lag träder i kraft den 9 april 2025.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2024-10-25

Närvarande: F.d. justitieråden Eskil Nord och Kerstin Calissendorff samt justitierådet Marie Jönsson

Riksbankens finansiering

Enligt en lagrådsremiss den 17 oktober 2024 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank,
2. lag om ändring i lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden,
3. lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster,
4. lag om ändring i lagen (2011:755) om elektroniska pengar.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Nils Friberg, biträdd av ämnesrådet Fredrik Opander.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Förslaget till lag om lag om ändring i lagen om Sveriges riksbank

8 kap. 15 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om beräkningen av den s.k. målnivån och grundnivån i samband med en eventuell framställning om återställning av Riksbankens eget kapital.

I samtliga tre stycken i förslaget till ny lydelse används uttrycket ”orealiserade vinster på balansräkningen, utom det som avser guld”. Syftet är att uttrycka att även orealiserade vinster på - i praktiken - värdepapper och valuta som ingår i värderegleringskonton på balansräkningens skuldsida vid räkenskapsårets slut, ska räknas med vid beräkningen av målnivån och grundnivån.

Lagrådet anser att uttryckssättet är oklart och förordar att det ersätts med ”orealiserade vinster på värderegleringskonton, utom det konto som avser guld”.

8 kap. 16 §

Enligt paragrafens första stycke får Riksbanken kräva att kreditinstitut ska ha inlåning i Riksbanken. Det bör förtydligas att om Riksbanken ställer ett sådant krav ska kravet avse samtliga svenska kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut, dvs. kreditinstitut som bedriver verksamhet i Sverige.

Så kan ske genom att andra stycket formuleras enligt följande.

Ett sådant krav som avses i första stycket ska gälla samtliga svenska kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut.

Prop. 2024/25:50
Bilaga 7

Förslaget till lag om ändring i lagen om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden

8 a § och 8 b §

8 a § innehåller bestämmelser om vad ett företag som har tillstånd enligt lagen om betaltjänster eller lagen om elektroniska pengar ska göra för att få delta i ett avvecklingssystem. Företaget ska bl.a. ta fram en beskrivning av de åtgärder som har vidtagits för att skydda medel som har mottagits för genomförande av betalningstransaktioner.

I 8 b § regleras vad beskrivningen ska innehålla. I första stycket finns en numrerad uppräkningslista av vad som ska ingå i beskrivningen i de fall medlen hålls avskilda från företagets egna tillgångar. I andra stycket finns en på samma sätt numrerad uppräkningslista av vad som ska ingå i beskrivningen när medlen omfattas av en försäkring eller garanti. Paragrafen innehåller således bestämmelser om vad som ska ingå i beskrivningen i två olika situationer.

Enligt Lagrådets uppfattning är det inte lämpligt att ha två stycken i samma paragraf med numrerade uppräkningslistor, särskilt inte i de fall de inte har någon direkt koppling. Lagrådet föreslår därför att andra stycket överförs till en egen paragraf, förslagsvis 8 c §.

Lagrådets förslag innebär att de föreslagna paragraferna 8 c § respektive 8 d § bör erhålla nya nummer, förslagsvis 8 d § respektive 8 e §.

8 c §

Paragrafen innehåller bestämmelser om att styr- och kontrollformer ska vara ändamålsenliga för deltagande i avvecklingssystem och att beskrivningen av dem ska innehålla i paragrafen angivna uppgifter. Dessa anges i nio punkter, varav 7 – 9 endast är tillämpliga i vissa fall, t.ex. för företag som ingår i koncerner. Dock binds alla punkterna samman med ordet ”och” vilket gör att samtliga uppgifter ska finnas i en sådan beskrivning.

Detta är uppenbart inte avsikten och kan korrigeras genom att punkt 5 avslutas med ”och” och att punkt 6 avslutas med ”samt i förekommande fall.”.

En ytterligare justering behöver göras, eftersom ordet ”koncernens” i punkt 9 har en oklar syftning bakåt. Lagrådet föreslår att punkt 9 ges följande lydelse.

9. styrningen av den koncern som företaget ingår i.

Prop. 2024/25:50
Bilaga 7

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 14 november 2024

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Svantesson, Ankarberg Johansson, Edholm, J Pehrson, Waltersson Grönvall, Jonson, Strömmer, Forssmed, Tenje, Forssell, M Persson, Malmer Stenergard, Kullgren, Liljestränd, Brandberg, Bohlin, Carlson, Pourmokhtari, Rosencrantz, Dousa

Föredragande: statsrådet Svantesson

Regeringen beslutar proposition Riksbankens finansiering

